EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN! Sayı: 21, Haziran 1989

"Heyula" dolaşmaya devam edecektir!

Çin'de kanla bastırılan kitle gösterileri ve Polonya'daki seçimler bu ara doğal olarak dünya kamuoyunun gündemindeki en önemli konulardan ikisini oluşturuyor. Polonya'dakinin seçim olması, onu, yolaçtığı siyasal sonuçlar bakımından önemsiz kılmıyor, tersine, daha da önemlidir; oradaki bürokratik sistemin kesin iflasının resmidir.

Burada neden ve nasıl ortaya çıktığı üzerinde durmak olanaksız, ama sosyalist sistemlerin yozlaşması ve restorasyon sonucu ortaya çıkan bürokratik sistem ve bürokrasinin iktidarı çatırdıyor. Bu ve benzeri toplumlarda parti ve devlet eliti giderek bir kast, bir tür yeni bir egemen sınıf haline gelmiş, çalışan yığınları siyasetten, yönetimden, üretimin denetiminden dıştalamış, onları sadece çalışmakla yükümlü üretim nesnelerine dönüştürüp yabancılaştırmış, iktidarın, üretim araçlarının ve dolayısıyla üretilen değerlerin tam tekelini eline almış ve kendini her bakımdan imtiyazlarla donatmıştır. Ve bu toplumlar, şu veya bu hızla giderek dinamizmini yitirmiş, taşlaşmış ve nihayet son derece ağır ekonomik ve siyasi çıkmazların içine girmişlerdir. Bu, eski sosyalist ülkelerde ortaya çıkan artık şimdi kimsenin reddedemiyeceği tarihsel bir gerçektir.

Tutucu, gerici, asalak bürokrasi egemenliğini bir kez kurduktan sonra, devrimci Marksizmi adım adım terketti, dogma ilan edip revize etti, enternasyonalizmi ve dünya devrimi hedefini terketti ve dolayısıyla komünizmi bir amaç olmaktan çıkardı. Sonra kendi egemenliğinin ve sisteminin yolaçtığı tıkanıklığın aşılmasının yolu olarak kapitalist yöntemleri seçti. Piyasanın, kapitalizmin erdemleri yeniden keşfedildi, şu veya bu hızla, bu sistemin mekanizmaları kurulmaya başlandı. Bunlar da doğal ve kaçınılmaz ürünlerini verdiler (ve uygulandıkları her yerde, şu veya bu hızla, ama benzer sonuçlara yolaçacaklardır): Enflasyon, işsizlik, spekülasyon, rüşvet, manevi çöküş, sınıf farklılaşmaları, milliyetçilik ve dinin yeniden hortlaması vb.

Yığınların durumundaki kötüleşme, bürokrasinin dayanılmaz siyasi tekeliyle birleşince, patlama halinde kendini açığa vuruyor. Çin'de, Polonya'da ve benzeri ülkelerde olan budur.

Denglerin, bu iflah olmaz bürokrat kapitalist yolcuların yarattığı Çin'in tablosu ortadadır. Enflasyon, işsizlik, rüşvet, spekülasyon, yozlaşma ve çürüme... İşte reformların amaçladığı "Modern Çin"! Ve yığınlar şu veya bu nedenlerle, doğru veya yanlış hedeflerle, önemli değil, sokağa döküldüklerinde, bürokrasinin boğucu tekelci egemenliğine itiraz ettiklerinde sosyalizmi korumak adına, gerçekte ise bürokrasinin tekelini ve imtiyazlarını korumak için ortalık kan gölüne çevriliyor.

Polonya'da olanı tanımlamak için ise sözlüklerde kelime bulmak güç. Orada sistem tek kelimeyle **bitmiştir**. Bürokrasi acz içine düşünce önce iktidarını ordu darbesiyle korumaya çalıştı. Olmadı. Tuttukları yol, kapitalist yol mantıki sonuçlarına varmak, vardırılmak zorundaydı. Sonunda burjuva toplumların profesyonel parlamentosunda karar kılındı. Ama bunun için yapılan seçimlerin biçimi utanç verici. Tam bir onursuzluk örneği. Bürokrasi partisi mümkünse iktidarını ve imtiyazlarını teminat altına almak ya da hiç değilse yumuşak bir geçiş sağlamak için -ki bu konu da muhalefetle **karşılıklı** ve **gönüllü** olarak anlaşmış olduğu açık- parlamentodaki sandalyelerin yüzde 65'ini (299 sandalye) peşinen kendi adaylarına tahsis ediyor. Muhalefete ise sandalyelerin yüzde 35'i (161 sandalye) için kendi adaylarıyla

yarışma hakkını tanıyor. Rezillik, utanmazlık diye buna derler! Ve buna rağmen sonuç: Seçimlerde muhalefet kendisine ayrılan 161 sandalyenin 160'ını, tamamen serbest yarışa dayanan senatonun 100 sandalyesinin 92'sini, yani hemen hemen tamamını, ilk turda, hem de bir çok yerde yüzde 80'lere varan oyla kazanırken, iktidar partisinin rakipsiz adaylarının çoğu %50 oy barajını aşamıyor, politbüro üyeleri ve müttefik partilerin liderlerinden oluşan 35 kişilik "Ulusal Liste"adaylarının sadece ikisi ilk turda seçilebiliyor.. Eğer başka bir çözüm yolu bulunamazsa, 18 Haziranda bürokrasi partisinin rakipsiz adayları kendi kendine gelin güvey olacak...

Bu partide biraz haysiyet olsaydı, derhal kendi ülkesinin işçilerinden ve dünya işçi sınıfından özür dileyerek iktidarı terkeder, aslında kendisinin de aynı soydan olduğu asıl sahiplerine devrederdi. Ama nerede! Çürümüş, ahlaksız, asalak bürokrasi kastında haysiyet ve onurun kırıntısı dahi kalmamış anlaşılan. Üstelik bu ve benzeri haysiyetsizlikler sosyalizm, komünizm adına yapılıyor! Ve bu yüzden de kapitalizm hayranı, burjuvazisinin Polonya'daki has adamları Walesalar Polonya işçi sınıfının ve halkının, dünya burjuvazisi de dünya halklarının beyinlerine anti-komünizm zehirini şırınga edebiliyorlar.

Uluslararası burjuvazi, Çin, Polonya ve benzeri ülkelerde komünizm adına yapılan rezillikleri diline dolayarak, üstelik bire bin katıp bu arada kendi dizboyu rezilliklerini unutturup, zafer çığlıkları atıyor, Denglerin şahsında komünizmin ölümünü ilan ediyor. Oysa bu aşağılık sınıf daha düne kadar Denglerin hararetli destekçisi değil miydi? Onların kendi soylarından olduklarını, "komünist"liklerinin ise burjuva özlerini gizlemek ve egemenliklerini sürdürmek için şimdilik taşımak zorunda oldukları, ama bir an önce ondan da kurtulmak istedikleri veya isteyecekleri bir etiketten başka bir şey olmadığını pekala biliyor. Burjuvazi tarihin gördüğü en ikiyüzlü, en sinsi, en rezil sınıftır.

Gerici, asalak bürokrasi zaten aynı yolun, kapitalist yolun yolcusudur. Bu yüzden iktidarların Walesalara geçmesi karşısında komünistler hayıflanmayacaklardır; bu sadece komünistleri artık dayanılmaz hale gelmiş utanç verici yüklerden kurtaracaktır.

Komünistler sosyalizmin kazançlarını ikircimsiz savunacaklardır; ama komünist maskeli gerici bürokratik sistemlerin rezilliklerini savunmak veya mazur göstermek yalnızca komünizmin daha çok yara alması sonucunu doğuracak, komünistleri burjuvazi karşısında güçsüz ve silahsız bırakacaktır.

Bu sistemlerin özlediklerine, asıllarına yani kapitalizme dönüşmeleri, komünizmin yeniden güçlenişinin ve yükselişinin koşullarını yaratacaktır. İşçi sınıfları Denglerden sonra Walesaların iktidarlarının ve sistemlerinin ne olduğunu kısa sürede anlayacak kapitalizme karşı komünizm için yeni bir tarihsel atılıma geçeceklerdir.

Burjuvazi ve ideologları zafer çığlıkları atıyor, komünizmin / sınıfsız toplumunun bir ütopya, ulaşılmaz bir amaç olduğunu, kapitalist mülkiyet ve ücretli emek sisteminin ebedi, değiştirilemez olduğunu ilan ediyorlar.

Eğer böyle olacaksa, yeryüzüne egemen olan şimdiki kokuşmuş sistem, insanın insanı sömürmesinin ve insanın insana egemenliğinin, eşitsizliğin ve özgürlükten yoksunluğun, bencilliğin ve yabancılaşmanın, açlığın ve yoksulluğun, kültürel ve manevi yozlaşmanın, milliyetçiliğin ve ırkçılığın, tekellerin egemenliğinin ve faşizmin, insanın ve doğanın görülmemiş kirlenmesinin, savaşın ve savaş tehlikesinin kol gezdiği bugünkü sistem, kapitalist sistem ebedi olacaksa, tarih, insanlığın giderek barbarlaşması ve uygarlığın çöküşüyle sonuçlanacaktır, demektir.

Şüphesiz böyle olmayacaktır. Tarih, zikzaklarla, restorasyonlarla hep ilerlemiştir, ilerleyecektir de. O, en karanlık ve çaresiz dönemlerinde dahi insanlığa bir çıkış yolu sunmuştur ve sunacaktır. Erken bir zafer ilanıdır burjuvazininki. Kapitalizm insanlığa hiçbir çıkış yolu sunmuyor.

"Heyula" dolaşmaya devamediyor ve burjuvazinin yeryüzünde egemenliği tamamen ortadan kaldırılana kadar da dolaşmaya devam edecektir.

Yeryüzündeki bütün kötülükleri ve belaları nihai olarak ortadan kaldırmanın, insanın insanlaşmasının ve böylece "yeryüzü cenneti"nin kurulmasının hala tek bir yolu var: Yürürlükteki mülkiyet sisteminin, sınıfların, sınırların, dinlerin ortadan kaldırılması, devletlerin ulusların sönmesi -komünizm.

EKİM

İzmir'de 1 Mayıs

S.Engin

Nisan ayının ikinci yarısı boyunca tüm ülkede olduğu gibi İzmir'de de gündemin başında 1 Mayıs vardı. Sendikalarda, derneklerde, genel olarak devrimci çevrelerde tartışılan kanuların başında bu yıl 1 Mayıs'ın İzmir'de nasıl kutlanacağıydı. Örgütsel dağınıklık, devrimci çevrelerdeki diyalogsuzluk tartışmaların kendiliğinden ve sağlıksız bir tarzda sürmesine yol açıyordu. Bu durum işçilerin, devrimci çevrelerin egemen eğilimini açığa çıkarıp, açık ve net bir tutum belirlemeyi zorlaştırıyordu. Komünistlerin pratik açıdan işçiler içindeki etkisi ve örgütlülüğü hayata geçirilebilir bir işçi eylemini organize etmeye elvermiyordu.

Bununla beraber 1 Mayıs'a ilişkin siyasal tutumları açık ve netti: İşçi sınıfının burjuvazinin baskı ve sömürüsüne karşı yürüttüğü militan mücadelesinin ürünü olan 1 Mayıs, sınıfın militan yığınsal eylemiyle yaşayacaktır. Burjuvaziye rağmen var olmuş, ona rağmen yaşayacaktır. İşçiler, sınıf kardeşlerinin kanıyla tescil edilmiş 1 Mayıs'a militanca sahip çıkarak, Türkiye'de egemen burjuvazinin 1 Mayıs karşısındaki küstah tutumunu kin ve öfkeyle karşılamalı, yasağı parçalamalıdır. Son iki aydır alanlara çıkarak burjuvazinin şaşkın bakışları arasında yasakları çiğneyen, yasaları işlemez kılan işçiler kendileri için tarihi öneme sahip 1 Mayıs günü üretimi durdurup alanlara çıkmalı, istemlerini hep bir ağızdan haykırarak müdahale ve tehditleri boşa çıkarmalıdırlar. Hiçbir özveriden kaçınmaksızın, işçilerin yığın eyleminin en önünde yürüyecek olan komünist işçiler, yığınların bilinç ve örgüt düzeylerine denk düşmeyen, onlarca benimsenmeyen 'ideal' eylem biçimlerini formüle edip sınıfa dikte etmek yerine, veri koşullarda öne çıkan eylem ve mücadele biçimlerini organize edip yaygınlaştırarak daha etkili kılmalıdırlar. Sınıf bilinçli işçiler fabrikalarda, üretim alanlarındaki mücadelede etkin olarak rol alırken sınıfın uzun vadeli çıkarlarını anlık çıkarlara feda etmekten kaçınmalı, sınıfın öncü devrimci partisinden yoksunluğunu gözönünde bulundurmalıdırlar.

1 Mayıs çalışmalarımızı bu kavrayışımıza uygun olarak yürüttük. Gelişmelerin yaratacağı uygun eylem biçimlerini önceden görüp ona uygun 1 Mayıs'ı kutlamaktı bizim perspektifimiz. İzmir'de legal dergiler 1 Mayıs öncesi biraraya geldiler. Legal olması nedeniyle biz bu platformda kendi adımızla (EKİM) doğrudan yer alamadık. Ancak görüşlerimiz platformda savunuldu. Sansasyon yaratacak ilginç ve yeni eylemlerin peşinde koşmak yerine, işçilerin bugün içinde oldukları veya başvurdukları eylem biçimlerini ilerleterek, işçileri 1 Mayıs eylemlerine çekmek perspektifiyle hareket ettik. Platformda, işçilerin topluca viziteye çıkması ve merkezi yerde olan SSK Hastanesine aynı saatte gelmesi; koşullar uygun olursa SSK Hastanesinden merkezi bir alana (daha çok Konak alanına) yürünerek miting yapılması savunuldu. Eğer bu eylemler mümkün olmazsa, işçilerin viziteye çıktıktan sonra duruma en uygun büyük bir fabrikanın önünde toplanması ve miting yapılması önerildi.

Sendikalar ve dergiler bu önerilere karşı çıktılar. Sendikalardan yalnızca Demokratik Tekstil önerimizi destekledi. Diğer sendikacılar oldukça teslimiyetçi şeyler savundular. Genel Merkezlerinin aldığı karar doğrultusunda İstanbul'a gideceklerini söylediler. Sendikacıların bu korkak ve teslimiyetçi tutumları toplantıda mahkum edildi. Dergilerden ise Yeni Çözüm gerekirse destekleyeceklerini, ama kendilerinin mutlaka Konak'da 1 Mayıs eylemini gerçekleştireceklerini söylediler. Önerimizin gerçekleşemediği koşullarda, dergiler Konak alanında eylem yaparlarsa, bu eyleme katılma kararı aldık.

1 Mayıs öncesindeki faaliyetlerimize gelince; merkezi bildiriden 1000 tane aldık. Bu sayı bizim için yeterli değildi. Kendi olanaklarımızla 3000 tane daha bastık. Bildirinin elimize geç ulaşması, bizim de gecikerek çoğaltmamıza neden oldu. Bu ise bizi terörün ve denetimin en yoğun olduğu son bir iki günde de bildiri dağıtmak zorunda bıraktı.

Bildiri faaliyeti (yaygın dağıtım) oldukça etkili oldu. Bizim dışımızda kimsenin sözüedilebilir somut pratik bir faaliyeti yoktu. Bildiriyle birlikte pullama yapıldı ve bir fabrikaya yakın bir yere pankart asıldı. Bildiriler genellikle işçi mahallelerinde ve fabrika çevrelerinde dağıtıldı. 1 Mayıs'a bir hafta kala alınan yoğun önlemlere rağmen yürütülen faaliyetlerden çılgına dönen polis, devrimci avına çıkarak bilip tanıdığı devrimci işçi ve öğrencileri gözaltına alıp, işkenceye tabi tutuyorken, dağıtılan bildirileri toplayıp pulları sökmeye de özel

önem veriyordu. Öyleki daha 30 Nisan akşamı gözaltına alınanların sayısı 400'ü aşmış bulunuyordu. 1 Mayıs sabahı giriş çıkışları kontrol altına alınan Konak alanı polisçe işgal edilmişti. Bunu gören bir vatandaş; "Polis miting mi yapıyor?" diye sormadan edemiyordu. Bir genç için o civarda dolaşıyor olmak, ya da kim olursa olsun karanfil taşımak gözaltına alınmak için yeterli sebepti.

'89'un baharında tarihinin en yığınsal ve yaygın eylemleriyle defalarca polis barikatını aşarak yürüyen işçilerin 1 Mayıs günü Konak alanını polislere bırakmasının sınıfın siyasi bilinç ve örgütsel açıdan geriliğinin yanısıra, farklı nedenleri vardır. Bunlar değerlendirilecektir. Ancak sendika ağalarının açık ihanetlerine burada değinmek gerekiyor. Onlar ki, üstlendikleri 'dalgakıran' görevini 1 Mayıs'ta başarıyla yerine getirdiler. Günler öncesinden; 1 Mayıs'ta bir işçi eyleminin sözkonusu olmadığını, kendilerinin İstanbul'daki kutlamalara katılacağını propaganda ediyorlardı. Bu tutumları ileri işçilerce eleştirildi. Bütün ülkelerin işçileri 1 Mayıs'ı kutluyorken İzmir proletaryasına işlerinin başında olmayı öğütleyerek İstanbul'un yolunu tutmaları ihanetlerini gizleyemezdi. İşçilerin yeterince duyarlı olmadığı her sorunda burjuvaziden yana tavır alan, işçilerin bilinç ve örgütsel geriliğini burjuvazi yararına kullanmayı gelenek haline getiren bu baylar bu kez de ondan yana tavır takınmakta kararlıydı. Bu 1 Mayıs'ta tüm işyerlerine topluca viziteye çıkıp belirlenen bir hastanede toplanma çağrısı yapılmasını öneren bir başka sendikacıyı, "bu dergilerin peşine takılmak olur" diye yanıtlayarak devrimcilere olan düşmanlıklarını açıkça dile getiren bu bayların bu ihanetleri, henüz sayıları az da olsa sınıf bilinçli tüm işçilerce unutulmayıp tiksintiyle anılacaktır, ve bunun hesabını er veya geç işçilere vereceklerdir.

Pek uzak olmayan bir gelecekte 1 Mayıs'ta yalnız Konak alanı değil bütün alanlar biz işçilerin olacaktır. Komünist işçiler bu hırsla büyüyecektir.

Kapitalistler ve onların tüm çanak yalayıcıları bunu böyle bile.

Menemen, Aliağa yöresinde 1 Mayıs

'81 yılından bu yana ilk kez yöremizde yoğun bir 1 Mayıs faaliyeti sürdürüldü. Menemen, Aliağa ve kenar mahallelere yakın köylerde yol kenarlarına yazı ve pullama yapıldı. 1 Mayıs bildirimiz yöredeki işçiler üzerinde canlandırıcı bir etki yarattı. Devrimci-demokrat çevre tarafından da saygıyla karşılandı.

Bu faaliyetimiz karşısında polis şefleri ve jandarma komutanları deliye dönmüşçesine sağa sola saldırmaya başladılar. Aliağa'nın bir köyünde hiçbir şeyle ilgisi olmayan iki genci tutukladılar. Bir köylüyü de muhtar odasında dövdüler. Köylü vatandaşın jandarmaya, benim bu tür şeylerle ilgim yok demesine rağmen hakaretler devam etmiş, buna dayanamayan köylü de jandarma eri ve astsubaya tekme tokat girişmiş, köylünün kaburga kemiği kırılmıştır. Olayın savcılığa intikal etmesinden sonra köylü doktora çıkarak rapor almış ve jandarma hakkında dava açmıştır. Tutuklanan ikigenç de 15 gün sonra bırakılmıştır.

Yeni bir hareket olmamıza rağmen iyi bir 1 Mayıs faaliyeti yürüttük diyebilirim. Herhangi bir gösteri yapamadık ama yaygın olarak bildiri dağıttık. Yasadışı gösteri de yapabilirdik, ancak kitlesel olmayan bir gösteri fazla bir anlam taşımayacaktı. Bugüne kadar yaşadıklarımızdan gördük ki sınıfla birlikte olmadan, ona kendi bayrağının rengini ve kimliğini tanıtmadan bir yere varılamıyor. '80 öncesinde daha çok sınıfın dışında insanlarla bir şeyler yapılmaya çalışıldı. Bugün elle tutulur sonuçlar yoksa eğer, bunun nedenini burada da aramak gerekir.

Bugün bizim için esas olan, işçi sınıfını, onun sınıf özelliklerini ve gücünü kavramak, o dev emek ordusunu bu işin merkezine koyup, onu toplumsal devrimci bir güç haline dönüştürmektir.

A.Çakmak
10 Mayıs 1989

1 Mayıs'ta Taksim ve Şişli

1 Mayıs yaklaşmıştı. Her devrimci işçi ve emekçi gibi ben de 1 Mayıs'ı kutlamaya katılmak istiyordum. Bursa'dan İstanbul'a gittim.

Ne var ki bazı sendika yöneticilerinden oluşan "1 Mayıs Tertip Komitesi!" işçileri Mecidiyeköy'den Şişli Abide-i Hürriyet meydanına yürümeye, 1 Mayıs'ı orada kutlamaya çağırıyordu. Bazı devrimci halkçı hareketlerse (Dev-Sol, TKP-ML...) Şişhane'de toplanıp Taksim meydanına yürümeye 1 Mayıs'ı orada kutlamaya çağırıyordu.

1 Mayıs bence de Taksim Meydanı'nda kutlanmalıydı. Tam da şehitlerimizin katledildikleri meydanda... Daha işin başında başka bir meydana yürüme çağrılarının teslimiyetten başka bir anlamı olamazdı.

Öte yandan işçi sınıfının henüz bağımsız bir örgütlenmeyle kucaklaşmadığını; reformizmin, revizyonizmin ideolojik ve siyasi etkisi altında olduğunu bundan dolayı "1 Mayıs Tertip Komitesi!"nin çağrısına uyarak Mecidiyeköy'e gideceğini düşünüyordum.

Hem sınıftan ayrı olmamak, hem de Taksim Meydanı'na yürümek istiyordum. Ama bu ikisini bir arada bulmam mümkün görünmüyordu.

Ekinci arkadaşımla bu konuda konuştuk. İlişkide olduğumuz işçilerle birlikte Mecidiyeköy'de toplanacağımızı, insiyatifi ele geçirebilirsek Taksim'e doğru yürüyerek 1 Mayıs'ı Taksim'de kutlayacağımızı söyledi. Bağımsız bir tavrımız olmamasına üzüldüm. Bu durum bana kitle kuyrukçuluğu gibi geldi. Belki de yeni bir hareket olmamız böyle davranmamızı gerektiriyordu.

Varılan sonuç şuydu. İşçilerle birlikte Mecidiyeköy'e gidilecekti. İşçiler yalnız bırakılmayacaktı. İnsiyatifi ele geçirebilirsek Taksim'e yürüyecektik.

Aynı gün Dev-Sol'dan bazı arkadaşlarla da 1 Mayıs üzerine konuştum. Kendi görüşümüü anlattım. Onlarınkini sordum. Vardıkları sonuç şuydu: 1 Mayıs kesinlikle Taksim'de kutlanmalıydı. Hem de pankartlı, sloganlı... Teslimiyetçi sendika liderlerinin çağrısına uymayarak, işçileri de kendileriyle birlikte yürümeye çağırdıklarını söylüyorlardı. Bu görüşü daha 3 ayrı devrimci grup da benimsemiş.

İşçilerin bizim çağrılarımıza uyacaklarını sanmadığımı söyleyince, yanıldığımı en az 25.000 kişinin çağrılarına uyarak Şişhane'ye geleceğini söylediler.

O arkadaşlardan 1 Mayıs kutlamalarının saat 9.30'da başlayacağını öğrendim. Oysa sendika liderleri 12.00 başlatacaklarını ilan etmişlerdi. Ben de 9.30'da Şişanedeki kutlamalara,saat 12.00'de Mecidiyeköy'deki kutlamalara katılmaya karar verdim. Bu kararı verirken sözkonusu grupların büyük bir kitle oluşturamayacağını ve Taksim'e varmadan polis güçlerince dağıtılacağını biliyordum. Bu görüşüme Dev-Sol'cu arkadaşım sadece güldü.

1 Mayıs günü saat 9.30'da Şişhane'ye gittiğimde kimse yoktu. Yürüyerek Taksim'e çıktım. İstiklal caddesinde yer yer polis kümeleri vardı. Taksim girişi tıkabasa polis ve panzerlerle çevrilmişti. Meydanın park tarafı ise asker ve askeri araçlarla kuşatılmıştı.

Bir arkadaştan yürüyüşün saatının değiştirildiğini 10.30'a alındığını öğrenince yeniden Şişhane'ye döndüm.

Saat 11.00 sıralarıydı. Müthiş bir görünüm vardı. Taksim tarafından polis güçlerince geri püskürtülmüş 2 bin kadar gösterici Şişhane Meydam'na indi. Ben de içlerine katıldım. Meydanın Kasımpaşa tarafı da polis barikatıyla kapatılmıştı. Geri çekilen kitle, önlerinin polis otolarıyla, silahlarıyla ve coplarıyla kapatıldığınıg görünce, meydandaki taşa, toprağa sarıldı. Polisler yaralanıyor, otoları parçalanıyordu. Çöp bidonları yollara devrilerek barikatlar oluşturuluyordu.

Arkadan gelen polis sürüsü bu militan, dişe diş mücadele karşısında silahlarını ateşliyorlardı. Silah sesleri arasında biri şehit düştü toprağa... Yaralananlar oldu... Bir panik başladı. Kitlenin yarısı Kasımpaşa tarafına, yarısı Karaköy tarafına doğru dağıldı. Sonra toparlanarak şehit verdiğimiz meydan birkaç kez zorlandı.. Kudurmuş köpekler gibiydi polisler, küfür ediyorlar, önlerine kim çıkarsa saldırıyorlardı. Çevredeki ev ve atölyelerden olayı izleyen insanlar bu vahşiler sürüsüne "yuh!" çekmeye başlamıştı. Bu durum onları iyice kudurttu. Kafalarını apartman pencelerine çevirerek silahlarını, coplarını gösteriyor, aç kurtlar gibi uluyorlardı...

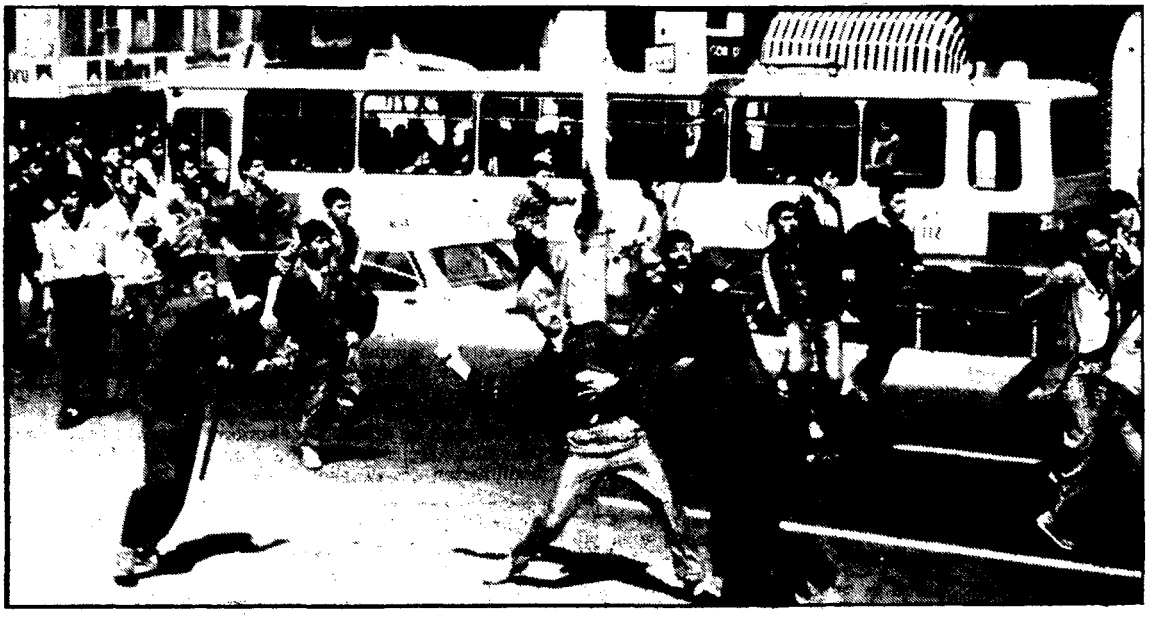
11.30'da devlet güçleri alana tamamen hakim olmuşlardı.

Saat 12.00'de Mecidiyeköy'e

geldiğimde yığınlar halinde polisten başka göze görünür bir şey yoktu. Şişli camisinin yanına indiğimde gazetecilerden oluşan bir kalabalığa rastladım. Birilerinin fotograf ve filmlerini çekiyorlardı. Ortalıkta başıboş bir kalabalık vardı. Sanki tesadüfen binlerce insan o an oradaydılar. Gazetecilerle aralarındakiler Mecidiyeköy'e doğru yürümeye başlayınca gördüm. Fotoğrafı çekilenler SHP İstanbul İl Başkanıyla, İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'dü. Bu yürüyenlerin arkasında kendiliğinden bir kalabalık oluşmaya başladı. Ben dekatıldım. Bir alkış sesi duyuldu. İki oldu, üç oldu, on oldu, yüz oldu... yüzlerce tesadüfen oradaymış gibi gözüken insan alkışla tempo tutup Mecidiyeköy'e doğru yürümeye başladı. Yürüyenler gittikçe çoğalıyordu. Alkış bitti. "Yaşasın 1 Mayıs", "İşçiler Elele, Genel Greve". Bu iki slogan atılmaya başladı. Karşıdan bir polis birliği yürüyüşe geçti. Tepemizde bir helikopter dönüyor, alçalıyor, yükseliyor. Korkan yok, kaçan yok.. Hayır var. Bay Mustafa Özyürek ile Mustafa Sarıgül korkuyorlar, telaşlanıyorlar. Arada bir dönüp arkalarındaki kalabalığa ve önlerinden gelen polis sürüsüne bakıyorlar... Ve telaşla yolda yürümekten vazgeçip üstgeçide yürüyorlar. Kitle de peşlerinden üst geçide... Slogan devam ediyor. Üst geçitten geçen kalabalık karşı taraftaki yürüyüşçülerle birleşince daha büyüdü. Bayların telaş ve korkuları da daha büyümüş olacak ki bir taksi durdurup bindiler. Kaçacaklar... Nereye? Kitle şöyle bir daire yaptı. Hem trafik durduruldu, hem de kaçmak isteyenler esir alındı. Kaçamıyorlar. Çaresiz çevrelerine bakınıyorlar. Beş dakika bu şekilde gösteri devam etti. Bu şekilde kaçamayacaklarını anlayınca, taksiden indiler. Yeniden Mecidiyeköy'e doğru yürüdü. Ve polis sürüleriyle yaka yakaya bir kaç dakika mücadele edildi. Baylar kitleden kurtarıldı. Kitle ara sokaklara dağıldı. Tutuklananlar oldu. Dağılan kitle toparlanıp az ileriden yeniden ortaya çıktı. Polis yeniden saldırdı. Mecidiyeköy Meydanı civarında bu olaylar saat 15.00'e dek sürdü. Göstericileri ele geçiremeyen polisler duraklardaki insanlar arasından beğendiklerini tutuklayıp götürüyorlardı..

Adlarına "1 Mayıs Tertip Komitesi!" denen Münir Ceylan ve şürekası ise pencelerinden bu olayları izliyorlardı...

Bursa'dan bir Ekim okuru

1 Mayıs'ta Kavel ve Philips

Aktaracağım haberler 1 Mayıs'la ilgili olmakla birlikte, elimde olmayan nedenlerden ötürü gecikerek bildiriyorum.

Otomobil- İş üyesi Mecidiyeköy şubesine bağlı iki fabrika Kavel ve Philips'ten bahsedeceğim. Otomobil- İş sendikası henüz şubelerde tartışmalar sürerken, eylem birliği yaptığı diğer sendikalarla basına açıklama yaparak 1 Mayıs günü Şişli'de olacaklarını açıklamıştı. Ancak bu karara rağmen şubelerden alınmış kesin kararlar sözkonusu değildi. Mecidiyeköy şubesinde yapılan toplantılarda özellikle Kavel ve Philips'de yapılabilecek eylemlerle ilgili değişik öneriler gelmekteydi. Potansiyeli olan fabrikaların 1 Mayıs günü topluca Şişli'ye gitmeleri, topluca viziteye çıkılarak Şişli'ye gidilmesi, fabrika bahçelerinde oturma eylemleri, tezgah başında anma toplantıları vb., verilen başlıca önerilerdi. Bu önerilerin her işyeri özelinde tartışılarak şubede netleşmesini ve Genel Merkezin bu önerileri değerlendirerek merkezi olarak karar vermesini istiyorlardı. Şubede yapılan toplantılarda aktif olarak söz alan, şube yönetimini sıkıştıran bu iki fabrikanın temsilcileriydi. Diğer fabrika temsilcileri şube yönetiminin güdümünde olan temsilciler, ya da ahbablık ilişkileri ile etki altında kalan temsilciler olduğundan tartışmalara etkili olarak katılmıyor, dinleyici olarak kalıyorlardı. Yine şubeye bağlı bir fabrika olan Rabak temsilcileri, Philips ve Kavel'i destekliyor; ancak, merkezi bir karar çıkmadığında işçilere baskı yapamayacaklarını, herkesi istediğine göre gidip gitmemekte özgür bırakacaklarını söylüyorlardı.

Şubede yapılan toplantılarda diğer şubelerdeki öneriler, gelişmeler ve alınan kararlar net bir şekilde aktarılmıyordu. En son viziteye çıkılarak Şişli'ye gidileceğini, bu karar doğrultusunda tüm temsilcilerin fabrikalarda çalışma yapmasını duyurdu. Bu karar üzerine Philips ve Kavel çalışmalara başladı. Philips'te Cuma günü yemekhanede tüm işçilerin bulunduğu bir saatte, yemek paydosunda, işveren temsilcilerinin müdür, müdür yardımcıları ve bant şeflerinin de orada olduğu anda baş temsilci 1 Mayıs'ın ne olduğunu, dünyadaki 1 Mayıs kutlamalarını, ülkemizdeki yasaklamaları, nedenlerini içeren bir konuşma yaparak sendikanın kararını bildirdi. Viziteye çıkmanın engellenemeyeceğini, tüm işçilerin buna uyması gerektiğini anlattı. Bu konuşma işçiler tarafından büyük bir alkışla karşılandı. Bunun üzerine işveren baş temsilciyi çağırarak buna kesinlikle izin veremeyecekelerini, polise bildirim yapmak zorunda olduğunu, MESS kararlarının uygulanarak 17.maddeden iş fesihlerine gidileceğini bildirdi. Bu gelişmeler sürerken, Kavel ve Philips baştemsilcileri diğer şubelerle yaptıkları görüşmelerde, onların böyle bir karardan haberleri olmadığını, şubelerinde topluca viziteye çıkmak konusunda bir karar alınmadığını ve dolayısıyla çalışma yapmadıklarını, potansiyelin olduğu fabrikaların bağımsız olarak Şişliye gidebileceğini öğrendiler. Bu bilgilerden sonra Kavel ve Philips temsilcileri böyle bir eylemde yalnız kaldıklarını düşünerek eylemden vazgeçme kararı alıp durumu işçilere anlatma tavrı içine girdiler. Bu arada şunu bildirmekte yarar görüyorum. Bu iki fabrika Otomobil- İş içinde genel merkeze karşı kendiliğinden oluşan muhalefetin içinde yer almakta ve şubelerinde bu çalışmayı sürdürmekteler.

Muhalefet tavrı içinde olmalarından ötürü şubenin kendilerine bilerek yanlış bilgi verdiğini ve bağımsız olarak bir şey yapmalarının doğru olmayacağını düşünerek vazgeçme kararı aldılar. Ancak, bu gelişmelerin sonrasında Philips baştemsilcisi ile yaptığım tartışmalarda, kararın yanlışlığı konusunda kendisini ikna ettim. Şubenin aldığı tavrın kendilerini bağlamaması gerektiği, işçilere 1 Mayıs günü işbaşı yapın demenin gerici bir tavır olduğu, iki fabrikanın da iyi bir potansiyeli olduğundan bahsederek Kavel'le diyaloğa geçerek bağımsız tavır almalarını, sabah işçiler saatlerin başına geldiğinde, hepsini toplayarak 1 Mayıs'la ilgili bir konuşma yapıp topluca viziteye çıkarak alana gitmelerini tartıştık. Ikna olduğunu, Kavel'e haber iletmesinin mümkün olmadığını, ancak 1 Mayıs sabahı haber verebileceğini söyledi. Philips'te 1 Mayıs sabahı işçiler işbaşı yapmadan, baştemsilci saatlerin başında bir konuşma yapıyor ve işçilere günün 1 Mayıs olduğunu, her Philips işçisinin doktara gitmek istediğinde ne yapılacağını bildiğini içeren bir konuşma yapıyor. Ancak buradaki baştemsilcinin yaptığı konuşma, olaya ve işçilere inanmadığından etkili bir

(Devamı s.21'de)

1 Mayıs gözaltısında...

30 Nisanda 4 grubun Taksim meydanında yapılacak olan, 1 Mayıs kutlaması için, bazı yerlerde yaptıkları propagandalarda 25 bin kişinin katılımının olacağı, bazı mahallelerde 40-50 bin kişinin katılımının olacağı söyleniyordu. Ayrıca eylemde yakalanmalar olursa, onların da içerideki tutumlarının açlık grevi olacağı konusunda bir ilke kararı alınarak, bu ilkeye uymayacak olanların 1 Mayıs eylemine **katılmamaları** salık veriliyordu.

Bu tür abartılı propagandanın kitlelerde ne denli etkili olduğunu bilemeyiz. Ama doğru bulmuyorduk ve kendilerine söyledik. Ancak katılımın söylenenin çok çok altında olduğunu oraya gidenler gördü. Dışarıdan alınan açlık grevi kararı benim gözlemlediğim kadarıyla, içerdeki somut duruma uymuyordu, uymadı da.

1 Mayıs'ı bu yönüyle de değerlendirmeyi uygun görüyorum.

Biz Ekimciler Şişli'de işçilerin önüne geçerek kortej oluşturmaya çalıştık. Arkadan gelen kalabalığın hızını kesemeyince polisin ani saldırısıyla karşı karşıya kaldık. Bir grup işçi yakalandık. Şişli emniyet amirliğinin hücrelerine sille tokat doldurulduk. Bir süre sonra genç bir arkadaş, açlık grevi : gidilmesi çağrısında bulundu Böyle bir şeyden haberim vard , ancak açlık grevinin "**mahkemeye bir an evvel çıkılması** için." olduğunu öğrenince, bu tutumu eleştirmek zorunda kaldım. Sonradan genç arkadaşlar, 1 Mayıs eyleminin içerideki devamının açlık greviyle sürdürülmesini istedi. Dışardan yeni gelen işçilerin bazıları, eğer mahkemeye bir an evvel çıkılmasına yarayacaksa, açlık grevine evet dediler. Ama 1 Mayıs eyleminin devamı olarak açlık grevine gidilecekse, mahkemeye bir an önce çıkmanın mümkün olamayacağını buna katılmayacaklarını söylediler.

Tartışmayı genişletmek zorunluluğu ortaya çıkmıştı. Açlık grevinin yozlaştırılması konusunda bu arkadaşlar eleştirildi. Her şeyden evvel 1 Mayıs eylemine uygun bir açlık grevinin süresiz olabileceği, ölüm orucuna dönüşmesi gerektiği konusunda uyarıldılar. Mahkemeye bir an evvel çıkmak için, bilmem ne için açlık grevine gidilemeyeceği, bunun devrimci bir tutum olamayacağı konusunda eleştirildiler. Daha birbirlerini tanıyalı 2 saat olan bu insanlarla açlık grevine başlanılabileceğini, hem de süresiz başlanabileceğini düşünmek bile aptallıktır. Sonra insiyatifimizi koyarak topluca 2 günlük yemek yememe kararı aldık. Çoğunluk onayladı. Genç arkadaşlar açlık greviyle ilgili düşüncelerimize katılmalarına rağmen, birden tekrar düşüncelerinde ısrar edip, açlık grevinin oylamaya sunulmasını istediler. Bu şaşırtıcı durumları karşısında, kabul edildi. Oylamada yalnız kaldılar. Çoğunluk reddederken, kendileri açlık grevine başladıklarını ilan ettiler. Dışarıdan alınan kararlar ne olursa olsun, içerideki somut duruma göre hareket etme **zorunluluğu** vardır. Yoksa böylesi ilkesiz, ciddi olmayan durumlar ortaya çıkıyor.

1 Mayıs akşamı 2.şubeye götürüldük. Karantinaya alınana kadar sille tokat dayak devam etti. Karantinaya 130 kişi kapatıldık. Aynı günün akşamı 1.şubeden gelen işkenceciler, başlarımıza ceketlerimizi, kazaklarımızı çektirerek dövüyorlardı. İşçilerle öğrencileri ayırarak, öğrencileri hayvanca hırpalıyorlardı. 3 Mayısa kadar bu böyle devam etti. Açlık grevi yeni katılanlarla beraber burada da devam etti. Ekimciler olarak karantinada bulunan herkesin önünde açlık grevinin amacını, ne zamanlar başvurulması gereken bir silah olması gerektiği konusunu açıkladık. Açlık grevinde ısrar eden arkadaşlar, bu görüşümüze katıldıklarını tekrar beyan ettiler. Açlık grevi değil de, yemek yememe eyleminde ortak karar aldık. 3 Mayıs akşamı daha önce Şişli emniyet amirliğinde aldığımız 2 günlük yemek yememe eylemi sona erince yemek alındı. Genç arkadahlar buna tepki duydular ve yenidem açlık ilan ettiler. 1. Hubede 2 günlük yemek yememe eylemini sürdüren birbirini daha yeni tanıyan bu işçilere böylesine düşmanca tavır takınmaya kimsenin hakkı yoktu. Onları kutlamak gerekirken, bu tavır neyin nesi oluyordu?

Açlık grevi sürdürdüklerini söyleyen bu arkadaşların açlık grevinden ne anladıklarını gördük. Başka hiçbir mücadele ortaya koymadan, açlık grevi çaresizliğin, bilinçsizliğin ürünü oluyor; açlık grevleri yozlaştırılmamalı.

Onlara saygı duyduğumuzu belirttik. 130 kişiden 16 genç kendilerini işçilerden ayırarak bir kenara çekilmişlerdi. Açlık "grevleri"nin dördüncü günü süt içip bal yemeye başladılar. Polisten şeker istemişlerdi, şeker gelmeyince, süt ve bal alındı. Fazla miktarda alınan süt ve şeker bazı gençlerin iştahını fazla kabartmış olmalı ki

(Devamı s.29'da)

"Tankları aştık, Vilayeti de alıverelim!"

H.Akarsu

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin kalın taş duvarları Şehzadebaşı tarafından gelen gök gürlemesine benzer seslerle yankılanıyor. Kulak veriyorum. Anlaşılmıyor. Anlayabilmek için sesin geldiği yöne gidiyorum."Hükümet istifa, gençler buraya!" Gür, duvarları sarsan haykırışlar. Hava alabildiğine sıcak. Ana kapıdan çıkar çıkmaz bir insan seliyle yüzyüze geldim. 16 Haziran 1970. Tıpkı bir kuru dereden, nehir yatağından bir yaz günü sel geliyor. Siyah önlüklü işçi kadınlar, mavi tulumlu işçiler. Ellerinde daha yeni kırılmış dallar, kocaman kocaman anahtarlar, demir çubuklar... Kimi ayakkabılarını boynuna asmış yalınayak yürüyüp geliyor cayır cayır yanan asfalt yolun üstünde. Daha, 16 Haziranda bile okula gidecek kadar derslerine sadık okulcu bir gencim. Düşünmeye vakit yok. Sele ben de katılıyorum. Cadde ağzına kadar dolu. Arkalardan tank motorlarının ve paletlerinin sesleri geliyor. Tepemizde keşif uçakları.

"Bağımsız Türkiye", "hükümet istifa", "gençler buraya" sloganlarıyla inliyor ortalık.Önümde yürüyen siyah önlüklü, şişmanca, orta yaşlardaki işçi kadın, "bağımsız Türkiye" diye bağıranlara, "biz buraya bağımsız Türkiye diye bağırmaya mı geldik" diye soruyor. Biraz öfkeli. Sen de bağır diyor yanındaki.

Sel, yanlardan, önlerden herkesi içine çekerek Beyazıt-Sultanahmet yönüne akıyor. Ama yıkmadan, yakmadan, talan etmeden. Gücünü, öfkesini dizginleyerek. Genç işçi kadınlardan kimisi konfeksiyon mağazalarının vitrinlerine, ellerini camlarına dayayarak bakıyor. Diğer bir işçi "arkadaşlar vitrinlere dokunmayın, biz çapulcu değiliz" diye uyarıyor onları.

Slogan atarak, haykırarak, caddeleri fethetmenin heyecanıyla Sultanahmet'e doğru yürüyoruz. Slogan sesleri yavaşladığında, arkalardan gelen tankların palet gıcırtıları duyuluyor.

- Yerebatan Sarayı üzerinden Cağaloğlu'na dönüyoruz. Önlerde kaynaşma var. İnsan denizi dalgalanıyor. Sloganlar çok daha canlı haykırılıyor. Ellerdeki dallar, demir çubuklar, anahtarlar, bayraklar vs. daha bir canlı, daha hırslı sallanıyor. Babiali Caddesi ile Divanyolu'nun kesiştiği noktaya geliyoruz. Tanklar yolu kesmişler. Tanklarla burun buruna yız. Dakikalar sanki bir yıl yoğunluğunda. Bir işçi kadın bir tankın önüne dikilip "çiğne beni" diye haykırıyor. Bir anlık duraksama.

Yüzlerce el tank paletlerinde. Bir kaç işçi paletlere tırmanıp fırlıyor. Tankın üstündeki askerlerin ellerindeki silahlara yapışıyor. Belki bir saniye, belki saniyeden daha az bir zaman. Askerler çaresiz, etrafa bakınırken, onlarca, yüzlerce, binlerce el, ayak, göz tek bir yürek, tek bir vücut olmuş tankların üzerinden aşıyor. Tanktan duvar yıkılıyor. Yolu tıkayanlardan biri geri çekiliyor. Müthiş bir an!..

Topkapı, sur dışındaki fabrikalarda çalışan 30.000 kadar işçi önce Şehremini'de asker barikatını yarmış. Şimdi de tankları çelikten duvarları yarmanın heyecanı, gururu, sevinci ile coşup kabararak Cağaloğlu Yukuşu'ndan aşağı, Eminönü'ne doğru akıyor. Bir kargaşa, bir heyecan. Kimileri "Ordu-gençlik elele, milli cephede!", kimileri "asker-işçi elele", kimisi de "yaşasın ordu" diye bağırıyor. Hemen bir işçi taşı gediğine koyuyor. "Nerede elele, görmüyor musun? Tanklar nerede?" Tepemizde uçaklar. Kimileri uçaklara yumruk sallayıp küfrediyor.

Cağaloğlu yokuşu ağzına kadar dolu. İstanbul Vilayeti önünden geçiyoruz. İşçilerden biri "tankları aştık, vilayeti de alıverelim" diye söyleniyor etrafındakilere. Haydi alıverelim diye cevaplıyorlar gülerek.

Taksim'e ulaşmak için Galata Köprüsü'ne yönelmiyor. Fakat köprü açılmış. Birer küfür sallayıp geri dönüyoruz. Köprü girişinde kolkola girip gelenlere "köprü açılmış, doğru Unkapanı yönüne devam edin" diyoruz. Denileni duyan pek yok. Göğüsleyip koparıyorlar kolkola oluşturduğumuz zinciri. Ve açık köprüyü görüp, denize tükürüyorlar.

Haziran güneşi yakıyor ortalığı. Unkapanı'na doğru akıyoruz. Tekel binası önünde, duraksıyor yürüyüş kolu. Çoğunluk asfaltın üstüne oturuyor. Biraz yorgunluk var ortalıkta. Bir müddet sonra yaşlıca bir işçi kadın ayağa kalkıp, ellerini kollarını heyecanla sallayarak soruyor: "Biz buraya oturmaya mı yürümeye mi geldik?" Oturanlar ayağa kalkarak veriyorlar cevabı: Yürümeye!..

Yeniden canlanıyor insanlar. Unkapanı köprüsü de açıldığından Taksim'e gitmek mümkün değil. Bozdoğan Kemerlerinin altından Fatih'e yürüyoruz. Fatih'te evlerin penceresine çıkmış insanlar şaşarak bakıyor cadde dolusu akanlara. Kimisi el sallıyor. Kimisi alkışlıyor yürüyenleri. Asker ve tank barikatlarını aşarak yürüyebilmenin, cadde kenarlarındaki, evlerin pencerelerindeki insanlar tarafından alkışlanmanın, karşılıklı alkışlarla bütünleşmenin tadı, zevki bambaşka.

Böylesine unutulmaz, insanın bilincine, yüreğine işelyen büyük günün heyecanı, doygunluğuyla Edirnekapı'da dağılıyoruz.

*

Akşam 7.00 haberlerinde radyodan, İstanbul ve Kocaeli'nde sıkıyönetim ilan edildiğini; İstanbul ve İzmit'in çeşitli bölgelerindeki yürüyüşlerde polis ve askerlerle çatışma çıktığını bir polis, bir bakkal ve 3 işçinin öldüğünü öğreniyoruz.

Ardından, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in mesajı yayınlanıyor radyodan:

" *İşçi kardeşlerim, işçi sınıfının bilinçli temsilcileri sizlere seslenivorum. Beni iyi dinleyiniz. Anayasal haklarınız için direndiniz. Direniyorsunuz. Anayasamız her türlü toplantı ve yürüyüşlerin silahsız ve saldırısız olacağını emreder. Bizler Anayasaya sımsıkı bağlı işçiler olduğumuz için hiçbir hareketimiz Anayasaya aykırı olamaz. Ne var ki bizim aramıza çeşitli maksatlar güden kişiler, çeşitli kılıklara bürünerek girebilirler. Hatta kötüsü, gözbebeğimiz şerefli Türk Ordusunun bir mensubuna kötü maksatlarla taş atabilirler, tahrikler yapabilirler. Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı olarak sizi uyarıyorum.*"

Edebiyat Fakültesi önünden Edirnekapı'ya kadar işçilerle iç içe yürümüş, tankların çelikten barikatlarının nasıl aşıldığını görmüş gözlerimle, o günün bilinciyle mesajı dinlerken "nerede ordunun gözbebekliği, nerede şerefli ordunun bir mensubuna taş atanlar" diye soruyorum kendi kendime. Ve bu mesajı yayınlayanın, tankın önüne geçip "çiğne beni" diye bağıran işçi kadından; "tankları aştık, vilayeti de alıverelim" diyen işçiden, "biz çapulcu değiliz" diye arkadaşını uyaran işçiden ve caddeleri zaptetmiş binlerce işçiden ne kadar kopuk, silik, geri ve korkak olduğunu hissediyorum.

*

15-16 Haziran 1970'in üzerinden 19 yıl geçti. Bu sürede Türkiye İşçi Sınıfı zorlu günler, ihanetler yaşadı. Ama serpilip gelişmesini hiçbir güç durduramadı.

1989'da binler, onbinler olarak sokağa dökülmesi, iki aydan fazla bir süre Türkiye'nin dört bir yanında istikrarlı, sürekli bir eylem, direniş sergilemesi bunun göstergesidir.

İşçi eylemleri emekçi katmanları etkiliyor

İstanbul proletaryasının, sermaye diktatörlüğünün koyduğu yasaları çiğneyerek ortaya koyduğu sokak eylemleri, diğer emekçi katmanların da mücadeleye atılma cesaretini besliyor.

12 Eylül faşizminden paylarına düşeni fazlasıyla ödeyen öğretmenler, günlük yaşamını kazanmak için çalışan emekçiler, küçük atölyelerde çalışan işçiler, İstanbul dışındaki madenlerde, fabrikalarda çalışan işçiler İstanbul proletaryasının yasadışı eylemlerine büyük sempati duyuyorlar.

12 Eylül'le beraber öğretmenler, küçük-burjuvalar ve diğer emekçi katmanlar üzerindeki baskı ve sömürünün katmerleşmesi, her türlü örgütlülüğün yasaklanması, her türlü karşı çıkışın insanlık dışı yöntemlerle susturulması bu emekçileri proletaryanın mücadelesine saygı duymaya, ondan esinlenmeye itiyor.

21 Mayıs gecesi, Beşiktaş Tarihi Çay Bahçesinde, Eğitimciler Derneği'nin İstanbul şubesinin açılışı nedeniyle düzenlenen gecede, konuşan Eğit-Der Genel Başkanı, "... örgütlenmemizin nedeni grevli, toplusözleşmeli sendika hakkımızı almak için mücadele etmektir. Bu mücadelede işçi eylemlerinden ilham alacağız..." diyordu. İkibinin üzerinde bir kitle bu konuşmayı alkışlıyor, "sendika hakkımız, söke söke alırız!" "Kahrolsun faşizm" sloganlarını topluca haykırıyordu.

Konuşmacı bir başka öğretmen: "Arkadaşlar işçi sınıfı için zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri yoktur ! denmiş. Peki bizim kaybedecek yatımız mı, katımız mı, arabamız mı var?" diye bağırıyor ve coşkuyla alkışlanıyordu.

Kitle genel olarak suskundu. Mücadelenin kesintiye uğramasının izleri hissediliyordu. Daha çok dinleyici durumundaydı. Yine de öğretmenlerin mücadeleye atılacağının, yakında gür seslerinin çıkacağının ipuçları da ortadaydı.

*

Devrimimizin en önemli güçlerinden biri olan, şehirlerde yaşayan yarı-proleterlerin devlet güçlerine karşı koyuşları zabıta ekiplerini zor durumda bıraktı.

Doğunun bir çok köyünden gelen, toprağı olmayan, verimsiz topraklarını bırakıp gelen, ya da toprağını toprak ağasına kaptıran insanlar Topkapı'da ve başka pazarlarda, çorap, gömlek vb. şeyler satarak çoluk çocuklarının günlük ekmeğini kazanmaya çalışırlar. Belediyeler devamlı aynı yerlerde satış yapan bu emekçilerden "yer parası" alırlar. "Yer parası" derken şunu belirtmek isteriz. Bu yerleri Türkiye'de yaşayan, yolu Topkapı'ya düşmüş herkes bilir!

21 Mayıs günü, zabıta ekipleri büyük bir kalabalıkla Topkapı'ya gelerek, yabancı bir ülkenin askerleri gibi surların üzerine çıkıp emekçilerin etrafını sardı. Bulundukları yerleri terk etmelerini yoksa kendilerinin zorla boşaltacaklarını anons ettiler. Ancak bu devletin çobanları, esnafın ve küçük-üreticilerden aldıkları haraçlarla daha çok beslenen bu kesimin tehditleri boş çıktı.

Daha önce kendi aralarında bir komite oluşturan bu emekçi arkadaşlar, komitenin bir karar almasını ve buna uyulmasını istediler. Zabıtanın değil komitenin alacağı karar onlar için geçerliydi: "Polis de gelse biz buradan gitmeyeceğiz komitenin alacağı karar bizim için namus sözü, geçerlidir" ilkesinden hareket ediyorlardı. Konuşma yapan bir emekçi ise, işçilerin verdikleri mücadelelerden örnekler göstererek, onların gösterdiği kararlı birlikteliği, ve onlardan ilham alınmasını tekrar tekrar söyledi. İşçi sınıfı hareketinin, politik etkisinin tüm katmanları etkilediğinin somut göstergeleridir bunlar. Biz şuna inanıyoruz ki, bu emekçi katmanların önderliklerini etkilemek, bir sınıf hareketinin yükselmesiyle olduğu gibi, bu katmanlar içerisinde gücümüz oranında çalışmak zorundayız. Buradaki düzenle olan çelişkileri işçilere anlatmamız gerekiyor.

A.Gezer - M.Su

İstanbul, 30 Mayıs 1989

Polise karşı kararlı tutum

25 Mayısta İstanbul Üniversitesinde öğrenci gençlik, polisi üniversitede istemediğini bir kez daha somut bir şekilde gösterdi.

Yapılan bir forumla, keyfi gözaltılar ve tutuklamalar için, bir grup arkadaşın yaptığı açlık grevi bitirildi. Bu konuda açıklamalar yapıldı ve izleyiciler ana kapıda bulunan polislerin üniversiteden atılması için eyleme davet edildi. Toplu halde polisin karakol kurduğu kapıya sloganlar atılarak gidildi. Polisler çareyi kaçmakta buldular. Taş ve sopalarla buradaki camlı kulübe tahrip edilip, ateşe verildi. Karakol olarak kullanılan kısmın kapısı kırıldı ve içerisi dağıtıldı. Buradan alınan dosyalar, forum alanına gelinerek yakıldı.

Öğrencilerin kararlı tutumları sayesinde, şu anda üniversitenin arka kapısında denetim yapılamıyor. Giriş ve çıkışlar polis kontrolü olmaksızın gerçekleştiriliyor.

Polis bu olaylara şimdilik müdahale etmiyor. Bunda önemli etkenlerden birisi, polisin edindiği kanlı imajı silmek istemesi. Bu kesinlikle geri atılmış bir adım değil. Çünkü fırsatını bulduğu an insanları gözaltına almaktan ve ateş açmaktan çekinmiyor. Nitekim 25 Mayıstaki olaydan sonra 6-7 kişi, bir gün sonra (havaya ateş açılarak) 1 kişi gözaltına alındı. (Bu olaylar üniversite dışında gelişti.) Haklı mücadelemizi sürdüreceğiz, kararlıyız.

Bilim İçeri, Polis Dışarı!

Üniversitelerde Polis İstemiyoruz!

Yaşasın Özgürlük, Yaşasın Sosyalizm!

Y.Dost
30.5.1989

EKİM 'e bir katkı da bizden...

Devrimci-halkçı hareketimiz, son yıllarda, gözle görülür bir saflaşma ve ayrışma süreci yaşıyor. EKİM, bunu "bayrakların netleşmesi" ya da "herkesin kendi bayrağı altına toplanması" olarak ifade etti. Yerinde bir tespit...

EKİM yaklaşık iki yıldır, bu saflaşmanın, sosyalizm yönünde galebe çalması için çalışıyor. Daha şimdiden, bu yönde önemli adımlar atıldığı söylenebilir. Bunu görüyor ve seviniyoruz.

Öte yandan Ekimciler olarak, mücadelenin bir ucundan tutup, güç ve yeteneklerimizi, devrim ve sosyalizm davasına katmanın görevimiz olduğunu da biliyoruz. Kuşkusuz, düşünsel katkılarımız henüz çok zayıftır. Ama zaafımızın üzerine gidiyoruz.

Hiç abartma olmasın; yurtdışının "yabancı olmaktan kaynaklanan" sorunları ve bilinen ortamı bize pek cazip gelmiyor. EKİM davası ve onun temsil ettiği bayrağı ileriye taşıma mücadelesi, Türkiye'de son yıllarda kendisine yeni bir kanal arayan ve yükselen devrimci sınıf mücadelesinin sorunları ve ihtiyaçları bizi daha çok ilgilendiriyor, her gün biraz daha, EKİM'in katkılarıyla kendisine çekiyor.

Yurtdışındaki her ciddi devrimcinin ve EKİM'cinin de bu düşüncede olduğunu tahmin ediyoruz. Bu eğilim körüklenmelidir.

İsviçre'deki yoldaşların çabalarını da buna yorduk ve sevinçle karşıladık. Kendimize örnek aldık ve "EKİM'e bir katkı da bizden" diyerek taraftarlarımız arasında kısa süreli bir kampanya açtık. Topladığımız 30.000 Hollanda Guldeni'ni (yaklaşık 26.500 DM) EKİM'e iletiyor, yeni başka katkılara da hazır olduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Hollanda'dan EKİM'ciler

Bir kömür işçisinden...

TKİ Genel Müdürlüğüne bağlı Orhaneli Bölge Müdürlüğünde çalışan bir işçiyim. İşyerimizde gelişen olaylardan, sermayenin kuklası durumunda bulunan sendika ağalarından bahsetmek istiyorum. İşveren sendikasının yapamadığını yapmaya çalışan bu faşist sendikacılar, işyerindeki devrimci gelişmeyi engellemek ve boğmak için işverenle birlikte davrandılar. İşyerindeki devrimci gelişmenin önderleri olarak niteledikleri 10 kadar işçiyi işverenle birlikte T.C. Savcılığına verdiler. Ve bu arkadaşları iş akitlerini feshettirmek için zorladılar. İşyerinde vasıflı işçi olarak çalışan operatör, şöför, usta vb. işçileri kendi işlerinin dışındaki işlerde çalıştırmak istediler. Bu işleri yerine getirmeyen arkadaşları komünist, anarşist ilan ettiler. Fakat bu 10 arkadaşın işten atılmalarını çok

(Devamı s.32'de)

Bir gezi ve burjuvazinin ikiyüzlülüğü

S.Metin

Fransız Cumhurbaşkanı F.Mitterand'm eşi Danielle Mitterand, Mayıs ayı başlarında, Irak yönetiminin soykırımından kaçıp, "Türkiye'ye sığınan Kürtler"in barındırıldıkları kampları ziyaret etmek üzere Türkiye'ye geldi.

Bayan Mitterand'ın ziyareti, daha ilk günde, başta Türk devlet yetkilileri olmak üzere, gerici çevrelerde büyük bir rahatsızlık yarattı, dahası, yoğun tepkilere neden oldu.

İlk tepkiler, bayan Mitterand'ın havaalanında, bir grup Kürt milletvekili tarafından Kürtçe "hoşgeldiniz" sözcüğüyle karşılanması sırasında dile getirildi.

Bunu Daniella Mitterand'ın Diyarbakır, Muş ve Kızıltepe'deki kampları ziyareti sırasında, asker-sivil, kimi mahalli yöneticilere yönelttiği Kürtlerle ilgili sorulara duyulan şiddetli tepkiler izledi.

Bayan Mitterand, her defasında, ziyaretinin tamamıyla insani amaçlarla sınırlı olduğunu ve altında siyasal nedenler aranmaması gerektiğini belirttiyse de, inandırıcı bulunmadı.

Bayan Mitterand'ın niyetleri bir yana, tepkiler yoğunlaştı ve giderek görünürde "batılı dostlarımız"ın ve Fransa'nın Kürtler ve benzeri sorunlardaki politikalarını ve ikiyüzlülüklerini teşhir eden, ama asıl amacı, "sığınmacı Kürtler" de dahil, Türkiye Kürdistanı'ndaki Kürtlerin içinde tutuldukları utanç verici koşulları ve buna neden olan Türk devlet politikasını gizlemek olan, bütünüyle çifte standartlı ikiyüzlü bir kampanyaya dönüştü.

Günlerce sürdürülen bu kampanyayı, burjuvazi, her zamanki gibi şoven Türk basını aracılığıyla yürüttü.

Burjuva basının köşe yazarları bir elin işaretiyle, aynı anda kalemlere sarıldılar.

Sözgelimi Oktay Ekşi 2 Mayıs '89 tarihli başyazıda şunları yazdı:

"Sözkonusu kişiler, eğer bir deprem ya da sel felaketi yahut açlık veya salgın hastalık nedeniyle Türkiye'ye sığınmış olsalar, bu ziyaret gerçekten 'insani' amaçlarla sınırlı sayılırdı. Oysa bu insanlar Irak'da 'Kürt bağımsızlığı' için kendi devletlerine karşı silaha sarılmışlar. Kavgada kan döküp can vermişler. Sonra yenik düşünce çareyi ülkemize sığınmakta bulmuşlar. Üstelik bir 'Kürt bağımsızlığı' fikrinin Türkiye'yi, İran'dan ve Irak'tan çok daha fazla rahatsız edeceği açık bir gerçek olmasına rağmen bu konuda Türkiye'ye hiçbir güvence vermemişler." (*)

Türkiye'de "Kürt sorunu"nun, burjuvazi için, hiçbir zaman "insani" bir boyut taşımadığı ve tabiatı gereği, hep siyasal bir yaklaşımın konusu edildiği gerçektir, bu biliniyor. Bir başka söyleyişle, Türkiye'de Kürtler ancak, günlük yaşamda ve genel olarak Kürt olduklarını inkar ettikleri ve devlete bağımlılık yemini yaptıkları ölçüde "yurttaş" - o da ikinci sınıf - olarak görülmüşlerdir. Bu şartın yerine getirilmediği koşullarda ise Kürtler, "insani" bir yaklaşımın konusu edilmedikleri gibi, kırıma uğratılmış, baskı altına alınmışlardır.

İşte Oktay Ekşi'nin yukarda yenilediği de bu aşağılık şoven yaklaşımdır. "Deprem ya da sel", "açlık veya salgın hastalık" bir felakettir ve bu tür sorunlara ilgi göstermek "insani" görevdir diyor bay Ekşi. Peki, bir ulusun her türlü haktan yoksun koşullarda, hemen toptan zulüm altında inletilmesinden daha büyük bir felaket var mıdır? T.C.'le aynı yaklaşım içinde olan Irak yönetiminin, kimyasal silahlarla bir ulusu toptan yok etmesi "açlık ve salgın hastalık"tan daha mı hafiftir? Kürtlerin yerleşim birimleri yerlebir edilmedi mi? Bundan daha büyük deprem olabilir mi? Hem "sözkonusu kişiler" açlık veya hastalıkla da yüzyüze gelmediler mi?

Kuşkusuz bay Ekşi her şeyin farkındadır. Nedir ki onun bir misyonu vardır; kendi burjuvazisinin çıkarlarının bilinçli, ödünsüz ve köpekçe bir savunusu. Ona göre "kendi" devletine silah çeken, "Kürt bağımsızlığı" fikri gibi, "Türkiye'yi, İran'dan ve Irak'tan çok daha fazla rahatsız edeceği açık" bir davanın takipçilerinin -hele de "sözkonusu kişiler" Türkiye'ye hiçbir güvence vermemişler"se- "insani" bir yaklaşım göstermek doğru değildir!

"Sığınma"nın gerçekleştiği günlerde "Türk devletinin büyük imanseverliği" üzerine atılan hamasi nutukların sadece burjuvazinin iki yüzlülüğünün bir ifadesi olduğu O.Ekşi'nin ağzından dile getirilmiş oluyor. Ama bay Ekşi'ye haksızlık etmemek gerekir. Zira o daha ilk günden "sığınma"nın kabul edilmesine -yine aynı gerekçelerle- karşı çıkmıştı. Bu durumun ileride Türk devletini rahatsız edeceğini ve başını ağrıtacağını o günlerde de söylemişti.

Oktay Ekşi devam ediyor:

"Bilirsiniz Batılıların böyle 'entellektüel' bir ilgi

(*) *Hürriyet*, 2 Mayıs 1989

ile kendilerini bütünleştirmek gibi güzel bir adetleri vardır. Kimi 'Afrika'daki açları' dert edinir. Onların koruyucu melekliğini üstlenir. Kimi cüzzamlılara yahut sokağa düşmüş kızlara sahip çıkar, onları hayata kazandırmaya çalışır. Ne var ki, bu güzel -ve seviyeli- ilgi, çoğu kez aynı kişilerin -veya toplumların- ikiyüzlülüğünü abartmak için kullanılır. Yani bakarsınız ki karşımızda ahlak dersi veren insan -ya da toplum-düpedüz sahtekarlık içindedir" diyor.

Ve bayan Mitterand'ın şahsında Fransa'nın, Pasifik'te nükleer deneme yapmasına karşı çıkan "Gren-Peace"ciler, "Yeni Kaledonya"daki bağımsızlık hareketi, keza aynı istemi ileri süren "Breton"lar ve Filistin sorunu karşısındaki ikiyüzlülüklerini sergileyerek örnekliyor.

Bunların Afrika'daki açlar da dahil, ezilen halklara gösterdikleri "ilgi"nin aslında bir ikiyüzlülüğü ifade ettiği, ve dahası bu yönlü çabaların esasında emperyalist politikaları gizlemeye hizmet ettiği bir gerçektir. Fransa için söylenenler de doğrudur. Ama bu aynı durum bay Ekşi ve devleti için de geçerlidir. Dolayısıyla o sözde Fransa ya da bir başka emperyalist gücün sömürgeciliğini teşhir ederken, aslında kendi sömürgeciliğini gizlemek istiyor. Gerçek budur ve tüm çabası da buna dönüktür. Kuşkusuz bunda şaşılacak bir yan da yoktur. Fransız ya da Türk farketmez, burjuva sınıflar her yerde ve her zaman ikiyüzlüdür. Çıkarları uyuştuğunda ortaklaşa birbirlerinin suçlarını gizlerler. Çıkarları zıtlaştığında ise, suçlarını karşılıklı birbirlerinin yüzlerine vururlar. Onun yaptığı da budur.

Başkalarını "insanlara asırlar boyu insanlık dışı bir muameleyi" yapmakla suçluyor, onlardan yaptıklarından "utanç" duymalarını istiyor. Ala, güzel. Peki önce Osmanlı ve sonra da Cumhuriyet döneminde Rumlara, Bulgarlara, Araplara, Ermeni ve Kürtlere yapılanlar niye unutuluyor? Her şey bir yana, koca bir ulusu hala sömürge statüsünde tutmaktan daha utanç verici bir durum var mıdır? Onun kendi devleti tam bir utanç abidesi değil midir? O. Ekşi çifte standartlı kiralık bir yazardır. Başkalarını utanmazlıkla suçlayan bir utanmazın utanmazıdır. Utanmak insana özgüdür. İnsanları "dışkı" yemeye zorlayan kendi devletinin subayları değil midir? Bay Ekşi insan mıdır?

O ve onun gibiler Trakya Türkleri ile ilgileniyor, haklarını savunuyor, Bulgar hükümetinin zora dayalı asimilasyon politikasına karşı çıkıyor, oradaki soydaşlarının uğradıkları hakaretlere feryat ediyorlar. Dilleri yasaklanıyor, isimleri değiştiriliyor diye ortalığı birbirine katıyorlar vb. vb. Peki ama, bu aynı şeyler Türkiye'de de olmuyor mu? T.C.'nin yıllardır Kürtlere dönük yoğun bir asimilasyon politikası izlediği, Kürt yerleşim birimlerinin, Kürt insanının adlarının değiştirildiği, Kürt oldukları için aşağılandıkları, kendi anadilleri ile konuşmalarının yasak olduğu, kültürel değerlerine sahip çıkmaları ve geliştirmelerini zora dayanarak engellendiği; dahası bütün bunlara direndiği ve "bir parça özgürlük" istediği için defalarca soykırıma uğratıldığı gerçek değil mi? "Kasaplar Deresi"ndeki cesetler bunun en yeni örneğini oluşturmuyor mu?

Kuşkusuz Oktay Ekşi'den gerçeği itiraf etmesini ve Kürtleri kollamasını bekleyemeyiz. Zira O, çifte standartlı aşağılık bir Türk şovenidir.

Yazdıklarına yalnızca kızmıyoruz, düpedüz tiksiniyoruz.

* * *

Bayan Danielle Mitterand'ın Türkiye'ye gelişi ile birlikte, burjuva çevrelerce başlatılan şoven kampanyaya katılanlardan biri de Profesör Mümtaz Soysal'dı.

Mümtaz Soysal'ın yazdıklarının Oktay Ekşi'ninkilerden geri kalan bir yanı yoktu. Burjuvazinin Kürtlere dönük uygulamalarını daha "ince" ama cepheden savundu.

Örneğin şunları yazdı:

"Türkiye Cumhuriyeti, ilkokuldan başlayarak 'ulusal' eğitiminde resmi dil olarak Türkçeyi kullanmakla haklıdır. Kürtçeyle resmi eğitim, anadili Kürtçe olanları belli bir düzeyin üstündeki ortak eğitimin dışında tutmak, onları orta ve yüksek öğretimde güçlüklerle karşı karşıya bırakmak sonucunu doğurur du." (*)

Türkiye'de devletin resmi dili Türkçedir. "Ulusal" eğitim de yıllardır Türkçe olarak yapılmaktadır. Türkiye'de Kürtçe konuşmak, Kürt dilinde eğitim ve yayın yapmak öteden beri yasaklanmıştır. Ve nihayet bu yasak '82 Anayasasına açık seçik geçirilmiştir.

Türkçenin resmi dil kabul edilmesinin ve "ulusal" eğitimin Türkçe yapılmasının gerekçesi ise, anadili Kürtçe olanları ortak eğitimin dışında tutmamak, orta ve yüksek öğretimde güçlüklerle karşılaşmasını önlemek için değildir.

Bay Profesör sorunun özünden kaçıyor. Demogoji yapıp, gerçeği alçakça çarpıtıyor.

Gerçek şudur: Türkiye'de Kürtçe konuşmak ve bu

(*) *Milliyet*, 3 Mayıs 1989

dilde eğitim yapmak bir yana, Kürtlerin ve Kürt dilinin varlığı dahi kabul edilmemektedir. Ve bu, cumhuriyet tarihinde '30'lu yıllarda bay Soysal'la aynı ünvanlı bir dizi sözde bilim adammca, "Türk Tarih Tezi" ve "Güneş-Dil Teorisi" gibi ırkçı-şoven tezlerle, sözde bilimsel esaslara da oturtulmaya çalışılmıştır. Sözde demokrat ve bilim adamı profesörümüzün haklı ve meşru gördüğü de, işte bu ırkçı-şoven teori ve uygulamalardır.

Anadili Kürtçe olanları "ulusal" eğitimin dışında tutmama, orta ve yüksek eğitimde güçlüklerle karşılaşmalarını önlemek gerekçesine düpedüz, Anayasa profesörü "hoca"mızm, Kürt varlığını Türk ulusu içinde eritmek şeklindeki asimilasyon politikasını haklı ve meşru kılmanın uyduruk-zorlama bir kılıfından başka bir şey değildir.

Bay Soysal, sadece, burjuvazinin Kürtlere dönük tipik sömürgeci politikayı savunmakla kalmıyor, bu arada bayan Mitterand'a da bir teklifte bulunuyor:

"Siz bizimkine göz yumun, biz de sizinkine..."

"Hafıza-i beşer nisyan ile malüldür." Fransızlara bu teklif geçmişte de yapılmıştı!" "Suriye size, Kürdistan bize..." Sömürgeci bir zihniyetti; kendisini yeniden üretiyor.

Profesör Soysal devam ediyor:

"Türkiye, anadilleri Kürtçe olan vatandaşlarının çoğunlukta oldukları yörelere özel nitelikte bir özerklik vermek yerine, onların ülke yönetimine katılımını genel katılım içinde çözme yolunu seçmekte de haklıdır... Yoksa, yalnızca belli bir bölgeye özerklik vermek, o bölgeyle ülkenin bütünlüğü arasında, Irak'da olduğu gibi, gereksiz gerilimler yaratır. Irak Kürtlerinin kağıt üzerinde bir yığın anayasal özerklik hakları vardır ama; "Kürt" oldukları için ülke yönetiminde dışlanmaktan da bir türlü kurtulamazlar..."

"... Osmanlıdan beri Türk toplumunun töresinden insanları ve hele din kardeşlerini etnik kökenlerinden ötürü dışlamak geleneği yoktur. Derdimiz, ırkçılık değil."

Kuşkusuz derdimiz ırkçılık değil; bizim "derdimiz" Kürt ulusal sorunudur. Bu ulusun Türk ulusu ile eşit haklara sahip olup olmadığı bizi ilgilendiriyor. Irkçılık, onun çıkarlarını savunduğu devletin sorunudur, ırkçı olan da o ve onun gibilerdir. Onlar ki, hala "anadilleri Kürtçe olan vatandaşlarımız" diyerek, bu ulusun varlığını inkar ediyor, yok sayıyor. O ve onun gibilerin "anadilleri Kürtçe olan vatandaşlar" dediği devletin nüfusunun takriben 1/4'ünü oluşturan Kürtler; bu nüfusun "çoğunlukta oldukları yöreler" de Kürdistandır.

Ve "derdimiz," "anadilleri Kürtçe olan vatandaşların" "çoğunluklarda oldukları yörelere özel nitelikte bir özerklik" sağlanması değil, düpedüz, sözkonusu çoğunluğun heralanda Türk ulusu ile eşit haklara sahip olma hakkının, en başta da ulusal kendi kaderini tayin hakkının kesin olarak tanınmasıdır. Bunun nasıl bir biçim alacağına ise, sadece ve sadece Kürt halkının karar vermesidir. "Ülkenin bütünlüğü" ile "o bölge" dediği Kürdistan arasındaki gerilimler de ancak böyle sona erebilir. Irak'ta gerilimlere yol açan şey, tam da, Irak Kürtlerinin ulusal haklarının kağıt üzerinde bırakılması, daha doğrusu, kağıt üzerinde bile tanınmaması durumudur.

Bu aynı durum Türkiye için de geçerlidir. Türkiye'de "gerilim"e yol açan Türk burjuvazisinin Kürtler üzerinde ulusal bir zulüm politikası izlemesi, onların varlığını inkar etmek de dahil, her türlü haktan yoksun bırakmasıdır.

Burjuva cumhuriyette ifadesini bulan devlet kurma ayrıcalığı (ve tekeli) başta olmak üzere, Türk ulusuna tanınan ayrıcalıklara son verilir. Kürt ulusunun her alanda Türk ulusu ile eşit haklara sahip olmasının koşulları yaratılırsa, işte o zaman "sonu gelmez ulusal çatışmalar"ı sona erdirmenin koşulları oluşur ve "kardeş insanlar cenneti"ne doğru yol alınabilir. Soysal'm "anadilleri Kürtçe olan vatandaşların ... çoğunlukta oldukları yörelere özel nitelikte bir özel özerklik vermek yerine, onların ülke yönetimine katılımı" dediği şey, Osmanlılardan beri uygulanagelen sömürgeciliğin ta kendisidir.

Kürtler tam da merkezi otoritenin sağlanması ve "ülke yönetiminde bütünlük" sağlamak, "ortak yönetime katmak" adına -belli koşullarla yer yer sahip oldukları yarı-özerk konumları yok edilerek- adım adım sömürge bir ulus haline getirilmediler mi?

Bay Soysal dürüst bir bilim adamı değildir; o bir Türk şovenistidir, dahası egemen ulus burjuvazisinin çıkarlarını savunan bir misyonerdir.

Kürt ulusunun ne bay Ekşi ve Soysal'a, ne de Kürt ulusal sorununun gerçek, ve devrimci çözümü yerine, Batılı emperyalistlerin ve bu arada Fransa'nın Kürtlere dayattığı "otonomi" ya da "kültürel özerklik" planının misyonerliği ile görevli olarak, "peşmerge kampları"nı ziyaret eden bayan Mitterand'lara ihtiyacı yok.

Bay Soysal'a hala demokrat diyenler yanılıyor.

Kürt 'solu'ndan bayan Mitterand'a sempati ile bakanlar, dahası ona "Kürtlerin anası" diyenler ise çok daha fena yanılıyorlar.

Eski düşünceler paslı çivi gibidir...

Günlük burjuva basının harıl harıl işlediği kırsal kesim ve sorunları üzerine, halkın "proleter öncüleri" her ne hikmetse son bir kaç yıldır söz etmez oldular. Bir iki örnekle buna değinmek istiyorum.

'60'lı yıllarda giderek yoğunlaşan kapitalist gelişme, kırsal kesimi "bütünüyle" etkisine alamamıştı henüz. Köylülük içindeki ayrışmalar daha ileri noktalara ulaşmamıştı. Orta ve özellikle yoksul köylülük, elindeki küçük toprağından kopmamak için umutsuz bir direnme ve çaba harcıyordu. Tarımda kapitalist gelişmenin önemli faktörünü oluşturan traktör, biçer-döver vb. modern araçlar henüz az ve yetersizdi. '70'lerden itibaren tarımda makinalaşma hız kazandı. 1957'de 44.144 olan traktör sayısı, 1970'de 105.865'e, 1977'de 320.578'e ulaştı. İki yıl sonra, yani '79'da bu sayı 440.502'ye çıktı. Bugün ise bu rakam 600.000'i çok aşmış bulunuyor. Bunlar, kapitalizmin tarıma yayılışını, kapalı köy dünyasını çözüp ayrıştırdığını gösterir ancak. Bu kadar da değil, tarımdaki üreticileri pazara bağlamak için devlet bankası olan Ziraat Bankası aynı yıllarda ahtapot gibi yurdun dört bir yanına yayılır. T.İş Bankası, İstanbul'da Erzurum'a 100'ü aşkın (1960-65'te) üzüm, tütün, şeker, hayvancılık ve fındık kooperatifinin sahibiydi. Halk Bankası, Şekerbank, Pamukbank (Adanalı büyük toprak sahiplerince kurulmuştur)ın 370'in üzerinde kooperatifi ve bu kooperatiflerin 530 bin vardı. (Toprak ağalarının bankacılık ve sanayiyle uğraşması bizim narodniklere bir şeyler çağrıştırmış olsa gerekir.)

Sovyet araştırmacı Y.N.Rozaliyev (*), her 10 traktörün ortalama 34 kişiyi işsiz bıraktığını yazar. Prof. Tütengil (**), bunadiğer "işsiz" leri de ekler. "Her bir traktörün 2,7 öküzü, 0,2 mandayı, 1,3 atı işten çıkardığı görülür" der. Anadolunun yük hayvanı eşekler bu istatistiklere girmemiştir. Bunlardan şu sonuç çıkar; 1979'da 440 bini aşkın traktör, 1 milyon 157 bin kişiyi, 1 milyon 189.355 öküzü, 88.100 mandayı, 572.652 atı "işsiz" bırakmıştır. 1960 verileri bu istatistikleri doğrulamakta, tarımda 1 milyon 250 bini aşkın tarım işçisi, işsiz olduğunu söylemektedir. (Sadece Kürdistan'da 600'ün üzerindeki kooperatif de dikkate alınırsa, tarımda kapitalizmin gelişme derecesi tahmin edilebilir.)

Orta ve yoksul köylülük varolma-yokolma umutsuz direnişini bu dönemde verir. Bu da, sol hareketlerin '60'lardaki gelişme dönemine denk düştü ve köylülüğün toprağından olmamaya dönük umutsuz direnişi ve yer yer toprak istemi, sol akımları "toprak sorunu"nu abartmaya götürdü. Gençliğin yükselen mücadelesinden de güç alan bazı yöre köylüleri devrimci gençlerin destek ve "önderliğinde" toprak işgallerine giriştiler. Sol hareketler bunu, "köylü ayaklanmaları"nın bir ön adımı saydıklarından olacak ki, tam da bu dönemde Demokratik Devrimcilik - MDD / UDHD vb.cilik tezleri olağanüstü rağbet gördü. Köylülüğün bu eylemi, "köylü isyanlarını" değil, olsa olsa umutsuzluklarının, kapitalist üretim araçlarının gelişmesi ve kendilerini işsiz-evsiz bırakması karşısında son çırpınışlarını göstermekteydi. Bu gerçeği Türkiye devrimci hareketi ancak '80'den sonra anlayabildi. Toprak talebi, Rusya, Çin vb. ülkelerde olduğu gibi, köylülükten gelecekken, gelmesi gerekirken, bizde "marksist-leninistler"den, "proleter devrimciler"den geldi. Komünistlerin, "proleter devrimcilerin" köylülük adına toprak talebinde bulunması ise, bize, Türkiye'ye "özgü" sayılsa gerekir.

Ne var ki, şimdilerde "toprak talebi"nden vazgeçilmesi önceleri bunu savunan bazı halkçı / popülist hareketleri küçük-burjuva demokratlığından "devrimci komünist"lik katına yükseltmedi. Anlayış ve programlarını yine olduğu gibi koruyorlar. Toprak talebinden vazgeçmeleri, (ya da "tali" saymaları) bir "taktiksel" sorun gibi taraftarlarına sunmaları, hala yoğruldukları mayanın çiğliğini gösterebilir ancak. Yine, toprak sorunu konusunda köylülük "devrimci komünist" geçinenlerden daha gerçekçi davranmaktadır. Köylüye toprak vermek sorunu çözmüyor. Toprağı işlemek için traktör, ekme makinası, gübre vb. gerek. Üretim araçlarından yoksun, yarına ne yiyeceğini bilmeyen bir tarım emekçisi için verilen toprak, bir aldatmacadan başka ne olabilir ki. Yoksul ve ortaköylülüğün büyük bir kısmı, eğer ellerindeki toprağı yok pahasına satıyorsa, bu toprağa duyulan ilgisizlikten değil, karın doyu-

(Devamı s.33'de)

(*) Rozaliyev, Türkiye'de Kapitalizmin Gelişme Özellikleri

(**) C.O.Tütengil, Kırsal Türkiye'nin Yapısı ve Sorunları

İki gerekçe - İki sorun

"Materyalist tutarlıdır, bir sürecin gerekliliğinden sadece sözetmekle kalmayıp, onun içeriğini hangi toplumsal biçimlenişin verdiğini, hangi sınıfın bu gerekirliği belirlediğini açıkça ortaya koyar." (Lenin)

Bu yazıda tarım sorunu ağırlıklı olmak üzere demokratik devrim gerekçelerinden iki tanesi ele alınmaktadır. Tarım sorunuyla başlayalım.

Tarım sorunu:

Bugün Türkiye tarımını incelediğimizde çeşitli olgularla karşılaşırız. Bunların belli başlılarını kısaca inceleyelim:

1) Tarımda iç göç: Bugün özellikle Türkiye Kürdistanı'ndan mevsimlik işçi olarak yüzbinlerce işçi, daha iyi geçim olanağı buldukları bölgelere göç etmektedirler. (Özellikle Çukurova'ya ve Orta Anadolu'ya). Bu sürekli gerileyen kapitalist ilişkilere bağlanmış ve ona dönüşen prekapitalist ilişkilerin yıkımının bir sonucudur.

2) Tarımda makina kullanımı: Tarımda artan oranda makina kullanımı, eski toprak ağalarının, köylüyle aralarında feodal ilişki bulunan ağaların yüzlerce köylü çalıştırma yerine bir kaç traktör vb. modern makina kullanmasını getirmiştir. Gerçekten de Türkiye'de tarım kredilerinden en çok yararlanan "büyük topraklı" kesimin traktör vb. makina kullanımına önderlik ettiği görülmektedir. Şimdi Türkiye'deki tarım makina ve araç-gereç sayısına bir bakalım:

Traktör sayısı (yıllara göre)

1948 : 1765
1950 : 16.585
1960 : 42.136
1970 : 105.865
1974 : 200.446
1977 : 318.640
1980 : 435.268
1985 : 583.974

(Kaynak: *Sosyalist Hareket ve Halkçılık* - Osman Devrez, s.109)

M. İ.Erdost, *Kapitalizm ve Tarım* başlıklı kitabında bu sayıları şöyle veriyor:

1950 : 16.585
1975 : 243.006
1980 : 436.367
1984 : 556.781

1988 yılında traktör sayısı 650.000 civarındadır. (Beş şirket Türkiye'de traktör üretmektedirler: Türk MF, Ford, Türk Fiat, Steyr, İş Bora. Ayrıca yurtdışından da özellikle köy kökenli işçiler tarafından traktör getirilmektedir.)

Yağmurlayıcılar:

1977 : 9.796
1980 : 26.137
1985 : 57.646

Kullanılan gübre (Ton)	Gübre kullanma oranı
1970 : 2.450.000	-
1974 : 3.140.000	-
1977 : 6.577.007	% 43
1980 : 5.967.488	% 42
1984 : 8.197.848	% 77

(Kaynak : Osman Devrez, Agy., s.109)

Tarımda modern makina kullanımına ise büyük topraklı köylüler önderlik etmektedirler. (Özellikle 200 dönümden fazla toprağa sahip olanlar). Böylece feodal toprak sahipleri, kapitalist toprak sahiplerine dönüşmüşlerdir.

200 + dönüm için: (1978 yılı)

Hububatta gübre kullanımı	: %67,67
Sanayi bitkilerinde gübre kullanımı	: %99,93
Sulama	: %99,93

(Kaynak: Osman Devrez, agy., s.110)

Burada dikkati çeken şey tekelci burjuvazinin ürettiği mallara tarımda bir iç pazarın yaratılmış

olmasıdır.

Tarımda makina kullanımının önemini Lenin'den dinleyelim: "*Köylü ve toprakbeyi tarımına ilişkin olarak yukarıda söylenenlerden şu sonuçlar çıkartılabilir; bir yandan, tarımda makina kullanımını doğuran ve bunu yaygınlaştıran etmen kapitalizmdir; öte yandan da, tarımda makina kullanılması kapitalist bir nitelik taşımaktadır, yani kapitalist ilişkilerin kurulmasına ve daha da gelişmesine yol açmaktadır. ... Bu sonuçlardan birincisi üzerinde duralım, gördük ki, emek-hizmeti iktisat sistemi ve bununla kopmaz bağları olan ataerkil köylü iktisadı, yapıları gereği, alışılmış tekniğe, modası geçmiş üretim yöntemlerinin muhafazasına dayanırlar. Bu iktisadi rejimin iç yapısında, tekniğin dönüşmesini teşvik edecek hiçbir şey yoktur, tersine, bu iktisat sisteminin bir kenara çekilmiş ve tecirt edilmiş olma niteliği ve bağımlı köylülüğün yoksulluğu ve ezilmiş durumu, iyileştirme olanaklarını engellemektedir. Özellikle şu gerçeği belirtelim ki, emek-hizmetinde emeğe yapılan ödeme, kiralanmış emek kullanılan durumdakinden çok daha düşüktür, ve çok iyi bilinmektedir ki, düşük ücretler makina kullanılmasına geçilmesinde en önemli engellerden biridir. Ve olaylar, gerçekten gösteriyor ki, tarım tekniğinin değişmesi için, yaygın bir hareket, meta ekonomisi ve kapitalizmin geliştiği, reform sonrası dönemde başlamıştır ... çıkinci sorunu açıklamak için, toprak beyi ve köylü tarımını ayrı ayrı incelememiz gerekir. Bir toprak beyi bir makina yada gelişmiş alet kullanmaya başladığı zaman (kendisi için çalışmış olan) köylünün aletleri yerine kendisininkini kor, dolayısıyla da, emek-hizmeti sisteminden kapitalist çiftçilik sistemine geçmiş olur. Tarım makinalarının yaygınlaşması, emek-hizmetinin kapitalizm tarafından yokedilmesi anlamına gelir." (Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi, s.202-204)*

Türkiye'de karasaban ve pulluk sayısı ise şöyle değişmiştir:

1975 : 2.404.220
1984 : 1.474.326 (Kaynak: M.İ.E., agy., s.197)

Bugün tarımsal üretimde karasaban ve pulluk kullanma oranı %25,4, traktör kullanma oranı %74,6'dır.

"*1974'de bir traktörle ortalama 620 dekar, pulluk ve karasabanla ise ortalama 40 dekar toprak işlendiği hesaplanmıştır (D.İ.E. Yıllığı). 1984'de işlenen tüm alan 22,9 milyon hektardır. Oysa 1974 ölçümlerine göre, 1984'deki mevcut traktörle 34,5 milyon hektar işlemek olanaklıdır. Toplam traktör mevcut olanın 1,5 katını işlemeye yeterli kapasitede olduğu halde mevcut olanın üçte biri pulluk ve karasabanla işlenmektedir. Çiftçi ailelerin tek tek traktöre gereksinmesi vardır, buna karşın, ulusal ölçekte traktör fazlalığı bulunmaktadır." (M. İ.Erdost,* age., s.180-181)

Bugün bu hesapla ihtiyacın iki katından fazla traktöre sahip bir ülkede yaşıyoruz. Traktör kullanımı Urfa'ya Tunceli'ye kadar her yöreye girmiş. Türkiye'de tarımsal makinalar bu kadar artarken ve üretimin yaklaşık %75'i modern alet kullanılarak yapılırken, Türkiye'ye nasıl "yarı-feodal geri bir tarım ülkesi" denilebilmektedir? (Üstelik tarımın GSMH'deki payı %16,3'e düşmüş bulunan bir ülkede). Basit, "emperyalizme ilerici rol yüklememek gerek", ne de olsa biz anti-emperyalistiz!

3) Köylülüğün farklılaşması: Türkiye tarımını incelediğimizde, köylülüğün farklılaşmasını bir hayli ilerlediğini, "köylülük" kavramının eski anlamını yitirdiğini görürüz. Kapitalist düzen altında bu farklılaşma nesnel bir zorunluluktur. Tarımda kapitalist gelişmenin sonucu ve ifadesi olan bu olgu, bugün artık genel bir kabul görmektedir. Fakat önemli olan bunun devrimimizin muhtevası ve sınıf güçleri açısından taşıdığı anlamdır. Zira farklılaşma olgusunu kabul etmenin ancak sosyo-politik sonuçları gözetilirse bir değeri olabilir.

Köylülüğün farklılaşması olgusu, "bütün bir köylülüğün" devrimimizde "aynı" tavrı gösteremeyeceği, dahası aynı safta olamayacağını anlatır. (Burjuvalaşmış üst kesimler karşı-devrimin, proleterleşmekte olan alt kesimler proleter devrimin güçleridir.)

4) Türkiye'de dikkati çeken ilginç bir gelişme, şehir nüfusunun, ticari ve sınai nüfusun sürekli artmasına karşı, köy nüfusunun, tarımsal nüfusun sürekli azalmasıdır.

1985 yılı itibariyle şehir nüfusu ilk defa köy nüfusunu geçmiştir. (%53 ve %47) ve şehir nüfusundaki bu artışın 2000'li yıllarda genel nüfusun %80'inin şehirlerde yaşamasına neden olacağı tahmin edilmektedir.

"*Sınai nüfusun tarımsal nüfus aleyhine büyümesi her kapitalist toplumun zorunlu bir olgusudur.*" (Lenin)

Bu durum Türkiye'de de net bir biçimde yaşanmaktadır. Tarım dışı ticari ve sınai nüfus artarken, tarımla uğraşan nüfus sürekli azalmaktadır, şöyleki:

" İKTİSADEN FAAL NÜFUSTA DEĞİŞMELER
(12 ve daha yukarı yaş)

Yıllar	: 1975	1980
Toplam	: 17.383.828	18.522.322
Ziraat + avcılık Ormancılık + Balıkçılık	: 11.694.513	11.104.501
Yüzde	: 67,2	59,9
Tarımdışı	: 5.689.315	7.417.821
Yüzde	: 32,7	40,1

Not: İşsiz olup iş arayanları kapsamaz.
Kaynak: O.Devrez, agy, s.113

Eğer topluındaki bu hareketliliğin temelinde de üretim ilişkileri yatıyorsa, bu değişimi bu bakış açısıyla incelemek zorundayız. *"Meta ekonomisinden önceki dönemde, imalatın hammaddeler sanayii ile birleşmiş olması ve hammaddeler sanayinin başında tarımın gelmesi gerçeğinden dolayı meta ekonomisinin gelişmesi, sanayi dallarını birbiri ardısıra tarımdan ayrılması biçimini alır. Meta ekonomisinin çok gelişmediği (ya da hiç gelişmediği) bir ülkenin nüfusu, hemen hemen tamamen tarımsaldır. Ancak bu nüfusun yalnızca tarımla uğraştığı şeklinde anlaşılmamalıdır; bu, sadece, tarımla uğraşan nüfusun, aynı zamanda tarım ürünleri de işlediği, ve değişimin ve işbölümünün hemen hemen hiç olmadığı anlamına gelir. Dolayısıyla meta ekonomisinin gelişmesi, nüfusun gitgide büyüyen bir bölümünün tarımdan ayrılması, yani sınai nüfusun tarımsal nüfus aleyhine büyümesi anlamına gelir. Tarım dışı nüfusa kıyasla tarımsal nüfusun sürekli azalması, kapitalist üretimin yapısından gelir, çünkü sanayide (dar anlamıyla) değişmeyen sermayenin, değişen sermaye aleyhine artması, değişen sermayedeki bu nispi azalışa rağmen, mutlak bir artışla beraber gider; öte yandan, tarımdan belirli bir toprak parçasından yararlanmak için gerekli olan değişen sermaye, mutlak olarak azalır; ancak, yeni toprağın ekime açılması ölçüsünde mutlak olarak artabilir, ama bu da, önkoşul olarak tarım dışı nüfusta daha da büyük bir büyümeyi gerektirir.' (Das Kapital, Cilt III,) O halde ticari ve sınai nüfusta tarımsal nüfus aleyhine bir artış olmaksızın kapitalizm düşünülemez ve herkes de bilir ki, bu olgu, en açık bir biçimde, bütün kapitalist ülkelerde ortaya çıkmaktadır..." (Lenin, Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi, s.28)*

Sonuç: Buraya kadar aktardığımız olgular bir gerçeği bütün açıklığıyla ortaya koyuyor. Türkiye Kürdistanı'ndaki yarı-feodal kalıntılara rağmen Türkiye tarımı kaptialist niteliktedir. Türkiye kapitalist bir ülkedir. Ülkede kapitalist ilişkilere bağlanmış, günbe gün gerileyen feodal kalıntılar bir devrimin belirleyici bir nedeni olamaz. Olsa olsa devrimimizin "demokratik" nitelikli tali bir görevi olabilir.

Siyasi özgürlükler sorunu

"Demokratik devrim iktisadi ve sosyal özü bakımından burjuva nitelik taşıdığı için, tüm burjuva toplumun isteklerini dile getirmeden edemez." (Lenin)

12 Eylül'den sonra sol içinde bir "siyasal demokrasi" aşkıdır aldı gidiyor. Kimileri sol liberalizme, sivil toplumculuğa, kimileri "SHP solculuğuna" başladı. Bazı radikal (!) gruplarda ise bu demokratik devrimin temel gerekçesini "siyasal özgürlükler" olarak koyma ya da siyasi özgürlükler sorununu daha bir öne çıkarma biçiminde yaşandı. 12 Eylül günlerinde "bülbül" kesilenler, çeşitli bahanelerle mücadele dışına "tüymeyi" becerenler, mücadeleyi "donduranlar", bugünlerde "12 Eylül yargılanmalıdır" diye kampanya başlattılar. Neydi bu özgürlük ve demokrasi çığırtkanlığının özü?

Proletarya kendisi için ve müttefikler sorunu temelinde demokrasi ve özgürlük taleplerini savunur ama kapitalist bir toplumda bunu kazanmayı devrimine bir aşama olarak koymaz. Çünkü, o bilir ki, saf, sınıfsız demokrasi olmaz. O demokratik talepler uğruna mücadeleyi kendi gerçek demokrasisini, sosyalist demokrasiyi kurma mücadelesine bağlar.

Demokratik devrimle kapitalist ekonomik ilişkilere dokunamayacak olan, ama burjuvazinin azgın terörcü diktatörlüğünü de istemeyen bu beylerin nasıl bir demokrasi istediğini anlamak mümkün değil. Halk demokrasisi mi? Hangi halk? Feodal iktidara karşı bir bütün olan halk değil karşımızdaki. Kapitalist toplumda yaşıyoruz. Büyük toprak sahipleri ve tekelci burjuvazi "halk"ı taban edinip diktatoryalarını kurmuşlar. Proletarya da toplumun tüm yoksul ve çalışan kesimlerini yanına çekip kendi sınıf iktidarını, proletarya diktatörlüğünü kurar.

Özgürlükler alınınca proleteryamn örgütlenme ve

bilinç düzeyi yükseltilecek. Bakın Petrograt Sovyeti sırf bu yüzden iktidarı burjuvaziye bırakmak zorunda kalmadı mı? Böyle diyor devrimci demokratlarımız.

Hayır beyler hayır. Rusya'da burjuvalar ve asiller okuma yazma biliyordu ancak (nüfusun %70'i okuma yazma bilmiyordu), bizde ise işçi sınıfı içinde ilkokul mezunu oranı bir yana, ortaokul, lise ve teknik lise mezunları bile önemli bir oranı tutuyor, bu bir.

İkincisi onların önünde bir Ekim deneyimi yoktu, onlar"ilk"tiler. Bizim ise önümüzde sayısız deneyler var.

Üçüncüsü, bilinç ve örgütlenme düzeyini yükseltmek komünist parti için görevdir. Amaç, araç ve görevi karıştırmayalım.

Şubat devriminden sonra o özgürlükler ortamında Bolşevik Partisine nasıl saldırıldı, gazeteleri nasıl yasaklandı, görmediniz mi? Burjuva toplum içinde özgürlüklere pek güvenilmez.

Gelelim ülkemize, 11 Eylül akşamına kadar ülkemizde, kahvelerde örgütsel toplantılar yapılabiliyordu, legal yayınlarda illegal örgütlerin bildiri(bildirge)leri yayınlanabiliyordu. İsteyen istediği sınıfı örgütlemeye gidebiliyordu. Alın size özgürlük! Peki bu durum nasıl sağlanmıştı? Yığınların **fiili** mücadelesiyle. Ülkemizde özgürlükler hem fiilen devrim döneminde (bir süreç) hem de gerçek anlamıyla sağlanacaktır.

Sonuç; özgürlük hoş bir kelime ama, bir o kadar da kaypaklıklara izin veren bir kelime. "Özgürlük ve demokrasi"nin kim için ve kime karşı olduğu hiçbir zaman unutulmamalı. Siyasal demokrasi istemlerine evet, ama bunların demokratik devrim aşamasına gerekçe yapılmasına hayır.

Demokratik devrim üzerine son bir kaç söz

Türkiye, ne soyluların, kilisenin ve feodal toprak ağalarımn tarımda ve siyasi anlamda egemen olduğu 1902 Rusyası'dır ne de tek bir traktörü bulunmayan devrim öncesinin Çin'i. Türkiye'de yarı-feodal kalıntılar vardır, ama bu kalıntılar ne burjuvazinin gelişmesinin önünde engeldir ne de bütün halkla feodaller arasında bir çelişki oluşturmaktadır. Türkiye'deki bu kalıntıların temizlenmesi proletarya iktidarının demokratik nitelikli bir görevi olacaktır. ."*.. Büyük toprak sahipleri tarafından, bölge küçük çiftçilerinin yarı-feodal ortaçağa ilişkin sömürüsüyle ilgili kalıntılar, günümüzde bile, tüm kapitalist ülkelerde, hatta en ileri olanlarında dahi yürürlüktedir. Örneğin, Almanya'da Insleute'ler (çiftlik kiracısı). Fransa'da Metayes'ler (ortakçı-yarıcı), ABD'de yarıcılar (yalnız çoğu zaman ABD'nin güneyinde bu şekilde sömürülen zenciler değil, kimi kere beyazlardır da). Böyle durumlarda proletarya devleti, bu toprakları, kesin olarak onları daha önce kiralayan küçük çiftçilere parasız yararlanmak üzere bırakmak zorundadır. Çünkü, başka bir ekonomik ve teknik temel mevcut değildir ve böyle bir temelde bir hamle de yaratılamaz". (Lenin, İşçi-Köylü- ittifakı- Tarım meselesiyle ilgili tezlerin ilk taslağı, III.Enternasyonal 2.Kongreye, s.145)*

Saf devrim beklemek büyük bir hayaldir. İleri kapitalist ülkelerdeki sosyalist devrimlerde bile demokratik görevler olacaktır. Bu görevlerden kiminin varlık sebebi burjuvazidir (yoğun çevre sorunu gibi), ya da kapitalizm niteliği gereği bu sorunları çözemez (kadın sorunu gibi).

Demokratik devrimin bir dizi sorunu, Şubat 1917'den sonra Rusya'da da aynen dururken, Lenin, iktidarın burjuvaziye geçmesiyle birinci aşama (demokratik aşama) tamamlanmıştır, diyordu. Bizde ise burjuvazinin iktidarına karşı burjuva nitelikli bir devrim! Ama bu o kadar abese kaçıyor ki, devrimci demokratlarımız bu devrime, proletarya diktatörlüğünün "özgül bir biçimi"ni kurmak, sosyalizmin ekonomik temelini hazırlamak (?), sosyalist kültürü geliştirmek gibi görevler yüklemek zorunda kalıyorlar. Ama bu bir kafa bulanıklığıdır. Küçükburjuva sınıf konumuna uygun hareket etmekdir:

"*... Bugünkü devrimin muhteva bakımından demokratik, yani burjuva karakterini inkar etmeye kalkışmak saçmalıktır; bu bakımdan devrimci komünler teşkili gibi sloganlar ortaya atmak da saçma olur. Demokratik devrime proletaryanın katılışının - yönetici olarak katılışının- amaçlarını küçümsemek, örneğin proletarya ile köylülerin demokratik devrimci iktidarı gibi sloganları reddetmek de saçma olur. İki devrim karakterleri bakımından olsun, çatışmaya katılan sosyal güçlerin bileşimi bakımından olsun, birbirinden farklı olduğundan, sosyalist devrimin şartları ve amaçları ile demokratik devrimin amaçları ve şartlarını birbirine karıştırmak saçmalıktır." (Lenin, agy., s.17, 27 Eylül 1905)*

Türkiye'de devrimci demokratların hemen hepsi büyük burjuvazinin (komprador - tekelci - işbirlikçi tekelci ... ne adla anılıyorsa) ve büyük toprak sahiple-

rinin mallarına el koyup bunu sosyalist üretimin iktisadi temeli haline getirmeyi planlıyorlar. Oysa bugün ülkemizde bir sosyalist devrimde ancak ilk anda bu miktar, veya biraz fazlasma el koyabilecektir. Geriye kalanlar, parça parça sökülüp alınacaktır. Mao yerine İki Taktik'ten (ama özünü hiç anlamadan) alıntı yapıp ardına sığınmak kimseyi ilerletmiyor, saçmalattırıyor. Yukarıdaki (27 Eylül 1905 tarihli) makaleye göre beyler yaptığınız "saçmalık"tır. Ve 1917 Ekim'i sonrası dönem incelendiğinde tarih Lenin'i (ve onun öğrencilerini) doğrulamıştır. Burjuvaziye karşı burjuva nitelikli devrim olmaz (ki bu kişiyi burjuva demokrasisi savunuculuğuna götürür). Bunu artık anlamak gerek.

Bugünün acil görevi bağımsız işçi sınıfı hareketini yaratıp "herkesi kendi bayrağı altına göndermektir". Küçük-burjuvazi sürekli gerileyen bir sınıf olduğu için bir yanıyla burjuva sınıfın bu nitelikte bir parçası olduğu için) sürekli yalpalar, öyle ki, savunduğu düşüncelerin bir kısmı da burjuva demokrasisine ulaşır, ve güzel ve kıvamında bir sentezle küçükburjuva sosyalizmi oluhur. Ve klasikler tahrif edilerek kişilere kişisel saldırılar yapılarak, gerici uzlaşmalar sağlayarak bu yolda yürümek ister. Görev onları her alanda teşhir etmektir.

H.Can
21 Nisan 1989
İSTANBUL

1 Mayıs'ta Kavel ve Philips

(Baştarafı s.7'de)

konuşma, kararlı bir tavırdan çok ne yapacağını bilmez bir tavır içinde aktarımlarda bulunmasına rağmen, oradaki işçilerden bir bayan işçi" haydi arkadaşlar daha ne duruyoruz" diyerek kartına basıp viziteye çıkmak için kat şefine gidiyor. Bunu diğer işçiler takip ediyorlar. Tüm fabrika toplam 300 işçi doktara çıkmak için kartlarını alıyor ve şeflerine imzaya gidiyorlar. Bunun üzerine bant şefleri bir imzanın yeterli olmadığını departman şeflerinin de imzalaması gerektiğini söyleyecek olayı engellemeye çalışıyorlar. Departman şefi ortalarda gözükmediği için işçiler onu arıyor ve fabrikada bu yeni uygulama işçiler arasında kızgınlık yaratıyor. Temsilciler tavır koyarak bir imzanın yeterli olduğunu, bu uygulamanın yıllardır aynı olduğunu söyleyerek duruma hakim oluyorlar. Tüm işçiler fabrika doktorunun odası önünde kuyruk oluşturarak teker teker sigortaya gitmeye başlıyor. Saat 11.00'e kadar durum böyle sürerken, bazıları Taksim'e gidiyor. Sigortaya giden işçilere hiçbir işlem yapılmadı. Fabrikadan gelen haber gereği hemen işbaşı kağıdı veriliyor.

Bu arada fabrika baştemsilcisi şubede yalnız olduklarından eyleme son vermek gerektiğini düşünerek, diğer temsilcilerle toplantı yapıp onların da onayını alarak üç temsilci eylemi bitirme kararı alıyorlar. Bunu işçilere duyur-duklarında saat 11.30 ve işçilerin yarısından fazlası fabrikadan çıkmış durumda. Kurul üyelerine işçiler tepki duyuyor ve kızıyorlar. İkili bir durum olduğunu, devam etmek gerektiğini söyleyenler oluyor. Baş temsilci sendikanın kararını ve gelişmeler açıklan-dığında işçiler karara uyuyor, ancak, biz zaten sendika yönetimine güvenmiyoruz, sizler konuşma yaptığınız için biz bu tavrı aldık diyerek eyleme son veriyorlar.

Philips yaptığı eylemden Kavel'e bahsettiğinde daha önceki karara uymadığını bildirecek zaman olmadığı için, yeni haber verebildiğini söyleyerek işçiler çok olumlu bir tavır içinde olduklarını, tüm işçilerin işbaşı yapmayarak 11.30'da eylemi bitirdiklerini bildirmesi üzerine, Kavel yeniden tüm işçileri toplayarak bölüm bölüm 10-15 dakikalık günün anlamını içeren konuşmalar yapıyor, şubenin tavrını eleştiriyor.

Bu gelişmeler süresince Kavel temsilcisi ile direk görüşme olanağım olmadığından, onunla tartışamadık. 1 Mayıs öncesi Phi-lips temsilcisi ile yaptığım tartışmayı Kavelín temsilcisi ile birlikte yapabilseydik, Kavel' in potansiyeli çok daha ileri olduğundan, tüm fabrika alana (Şişli) gidebilirdi.

Bu gelişmeler işçilerin yasadışı eylemlere; 1 Mayıs öncesinde gelişen mücadelelerden alman güçle oldukça hazır olduklarını yeterli ve sağlıklı önderlik edilebilseydi doğru tavır alabileceklerinin en somut örneği oldu.

Yaşasın Sosyalizm!

Devrimci Selamlar
A.Emsal

Devrimci demokrasi ve sosyalizm

(TDKP Eleştirisi)
II.Bölüm (Devam)

3- Narodnik önyargılar

H.Fırat

"Nasıl bir kapitalizm?" sorusu ve sorununa verdiği özel önemden dolayı TDKP, konuyu toplamı yüzlerce sayfa tutan çok sayıda yazıda ele almıştır. Artık daha yakından tanımış bulunduğumuz yönteminin bir ifadesi olarak, bu yazıların hemen tümü, gerçek iktisadi ve toplumsal ilişkilerin somut tahlilini değil, ama soyut bir takım kavram ve formüllerin "izahı"nı konu alırlar. Oysa, bağımlı ülkelerde kapitalist gelişme gibi "sıradan" bir gerçeği görmenin hiç de yeterli olmadığını, asıl önemli olanın, üzerinde titizlikle durulması gerekenin "bu kapitalizm, nasıl bir kapitalizmdir" sorunu olduğunu herkese her vesileyle hatırlatan bir hareketten, doğal olarak, bu derece önem verdiği bir sorunu "titizlikle" olmasa bile bir ölçüde somut incelemesi beklenirdi.!

Konuya ilişkin olarak çeşitli gruplarla girilmiş polemiklerin ürünü sözkonusu yazılar, tam bir fikir kargaşasını yansıtırlar. Bunları bir arada inceleyince insan, bir labirentte dolaşmış olmanın verebileceği bunaltıyı duyar. En açık konuları bile kördüğüme çevirmede TDKP yazarlarının gösterdiği yeteneğe şaşar. Bir tutarsızlıklar ve çelişkiler yumağı, marksist teoriye ilişkin yanlış yorumlar ve yer yer kaba tahrifatlar yığınıdır bu yazılar. Nesnel toplumsal gerçek karşısında ayak diremenin, tarihsel evrimin ortaya çıkardığı sonuçları kabullenmemede ısrarın, nesnel gerçeğin somut olarak yalanladığı narodnik saplantıları "teori" yoluyla soyut planda sözde kanıtlama çabasının yolaçtığı bugün için artık yalnızca gülünç bulup geçeceğimiz durumlardır bunlar.

Dolayısıyla, somut tahlile değil soyut iddialara dayalı bulunan ve zamanın bir bakıma kendiliğinden yıktığı bu önyargılar üzerinde fazlaca duracağımız sanılmamalı. Bugünün Türkiyesinde artık istihzayla karşılanan, TKP-ML gibi bu konuda en geri konumdaki bir grubun bünyesinde bile artık eleştiri ve tartışma konusu olan bu görüşleri tartışmanın anlamlı ve yararlı olmayacağını daha önce de belirtmiştik. Nedir ki kendileri önemsiz hale gelen bu görüşlerin siyasal sonuçları son derece önemlidir ve bu önem günceldir. Düne kadar bu "sosyo-ekonomik yapı görüşü"ne dayalı küçük-burjuva devrim anlayışları, bugün "yeni" dayanaklarla sürdürülmek istenmektedir. Küçük-burjuva oportünizminin bu manevrasını sergilemek için, bu görüşlerin devrim görüşüyle kopmaz bağları üzerinde önemle durulmalıdır ve bunu biz, buradaki kısa değinmeler dışında esas olarak III.Bölümde ele alacağız. Burada ise, TDKP'nin özgün kapitalizm görüşünü okura tanıtmak ve dayandığı mantığa ve teorik yanılgılara kısaca işaret etmekle yetineceğiz. Bu kadarı, TDKP'nin emperyalizmin küçük-burjuva eleştirmeni konumunun yeni kanıtlarını da görmeye yetecektir.

Konuyu karmakarışık hale getirmede TDKP yazarlarının gösterdiği üstün beceri ne olursa olsun, yaratılan laf kalabalığının içinde sorunun "düğüm"lendiği özgün görüş, aslında çok nettir. Ve kuşkusuz her zaman olduğu, "tüm yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler" için genelleştirilmiş haliyle, kısaca şudur:

"Feodalizmin bütün gücüyle yaşadığı, sömürge, yarı-sömürge ülkelere gelince; buraya ihraç edilen finans kapital temeli üzerinde gelişen tekelci kapitalizm, sanayi kapitalizminden farklı olarak, sanayiyi geliştirmeyi amaçlamadığından ve bu sermayenin ihracı ile bir ülkede gelişmiş bir sanayi kurmak mümkün olmadığından (çünkü finans kapital asalak ve rantiye bir sermayedir) feodalizmi tasfiye edemez.(*)

TDKP'nin yıllarca ve yüzlerce sayfada anlatmak istediklerinin özü, gerek mantık ve gerekse içerik olarak bu kısacık paragrafa sığdırılmış durumda. "Her türden oportünist ve revizyonistle aramızdaki tartışmanın düğüm noktası" olarak tanımlanan o özgün kapitalizm görüşünün en tam ifadesi, "nasıl bir kapitalizm?" sorusunun en özlü cevabıdır bu paragraf. Türkiye için özgülleştirilmiş biçimi için TDKP Programının I.Bölüm, 2.maddesine bakılabilir (Kongre Belgeleri, s.276-277). Programın gerekçelerini içeren, "Türkiye'nin Sosyo-ekonomik Yapısı ve Ulusal Demokratik Halk Devrimi" başlıklı bölümde ise, denebilir ki bütünüyle bu sorun ele alınıyor. Orada, emperyalizm öncesi

(*) *Parti Bayrağı*, Sayı:2, s.38, Nisan 1978

dönemde, "feodalizmin devrimci ve reformcu yollardan tasfiyesi" sorunları tartışıldıktan sonra, şunlar söyleniyor:

"Emperyalizm döneminde, geri ülkeler ve ülkemiz böyle bir gelişme olanağına sahip değildi. Emperyalizm, ulusal sanayi kapitalizminin gelişmesini önleyerek, aynı zamanda, bu temelde gerçekleştirilecek feodalizmin tasfiyesini engellemiştir. Sanayi sermayesine değil, mali sermayeye dayanan emperyalizme, komprador kapitalizme gelince, onlar feodalizmi tasfiyeye yönelmezler. Emperyalist sömürünün gerçekleşmesi için belirli ölçüde kapitalist ilişkiler gerekli olmakla birlikte, bu, feodalizmin tasfiyesini öngörmez; tersine, çözülme halindeki feodalizme dayanarak, feodal sömürüyle birlikte gerçekleşebilir ve gerçekleşmiştir. Kapitalist tekel, emperyalizm, feodal ve feodal ilişkiler temelinde oluşan ticari tekelle çelişmez, tersine iki tekel durumu birbirine uyum sağlar. Aşırı tekel karı peşinde koşan ve sosyal zenginlikleri yağmalamak amacıyla kaynakları ve pazarları egemenlik altına almaya yönelen, serbest rekabeti ortadan kaldıran, üretici güçlerin gelişmesini engelleyen kapitalist tekel, feodal (ve ticari) tekelle uyum sağlar ve onu kendine tabi kılarak, dayanağı durumuna getirir."(*)

En iddialı olduğu konu (emperyalizm teorisi), TDKP'nin en zayıf olduğu, en saçma ve gülünç durumlara düştüğü konudur gerçekte. Kendi narodnik önyargılarını emperyalizme (tekelci kapitalizme) ilişkin leninist tanım ve tahlillerin yanlış yorumuna (belki de tahrifatına) dayandırabilirdi ancak. Yukarıya aktarılan her iki parçada açıkça görülen de budur.

Lenin, "*Emperyalizm, Kapitalizmin Özel Aşaması*" arabaşlığı altında (7.bölüm), emperyalizm konusundaki tahlilinin "bilançosu"nu çıkarırken, "*Bu süreç içinde, ekonomik yönden de önemli olay, kapitalist serbest rekabetin yerine kapitalist tekellerin geçmesidir.*" "*Emperyalizm, kapitalizmin tekelci aşamasıdır*" diyordu.(**) Aynı dönemde kaleme aldığı bir başka kitapçıkta ise şu tanımı yapıyordu: "*Ekonomik açıdan emperyalizm (ya da mali-sermaye 'çağı' -sözcükler önemli değil) kapitalizmin gelişmesindeki en yüksek aşamadır, üretimin çok büyük ve engin boyutlara ulaşmasıyla **serbest rekabetin yerini tekele bıraktığı** aşamadır. Emperyalizmin **ekonomik** özü budur.*" (Siyahlar Lenin'in)(*)

Marksistler tarihsel ve iktisadi gerçeklerden hareketle, kapitalizmin rekabetçi ve tekelci aşamaları ayrımını yaparlar. Bu ayrım TDKP tarafından, yalnızca yukarıya aktarılan parçalarda değil konuya ilişkin tüm tartışmalarda, sanayi kapitalizmi-tekelci kapitalizm şeklinde ifade ediliyor. Rekabetçi kapitalizmin ayırdedici özelliği sanayi sermayesinde (tekelci kapitalizmin mali sermayede) olduğu için, bu evreyi "sanayi kapitalizmi" terimiyle de ifade etmek olanaklı ve tek başına alındığında yanlış olmaz. Lenin'in de belirttiği gibi sözcükler önemli değil. Fakat sözcüklere yüklenen muhteva son derece önemlidir ve bu açıdan bakıldığında TDKP'nin kasıtlı bir tercih içinde olduğu görülür. O, narodnik önyargılarına dayanaklar bulmak kaygısıyla, bu "sanayi" sözcüğüne sığınarak ve temel alarak bir sanayi kapitalizmi -tekelci kapitalizm ikilemi yaratıyor. Kapitalizmin kardan -tekelci aşamada azami kardan- başka bir amacı olabilirmiş gibi, yaratılan ikilem içinde "sanayi kapitalizmi"ne **"sanayiyi geliştirmek amacı"** gibi ulvi bir misyon yüklenirken, öte yandan ikincisi, tekelci kapitalizm, serbest rekabetin değil sanayinin inkarıymış gibi sunuluyor. Ve bu bir de, sık sık tekrarlanan "finans kapital asalak ve rantiye bir sermayedir" şeklindeki aslında doğru bir tanımla birleştirildi mi, tekelci kapitalizm sanki sanayi temelinden yoksunmuş, ya da bizzat rekabetçi kapitalizm tarafından geliştirilen ve tekelci aşamada dev boyutlara ulaşarak tekele geçişi olanaklı kılan **o aynı sanayi temelinde** yükselmiyormuş gibi saşma bir sonuç kendiliğinden beliriyor. Kaba bir tahrifatın (yukardaki ikilem) mekanik ve tek yanlı bir yorumla (mali sermayenin asalak ve rantiye niteliği) birleştirilmesi yoluyla elde edilen bu sonuç, ya da bazen olduğu gibi tartışma içinde yaratılmak istenen bu izlenim, TDKP yazarları için çok önemlidir. Zira "sanayici" bir kimlikten yoksun olduğu gibi, "sanayi kapitalizminden farklı olarak, sanayiyi geliştirmeyi (de) amaçlama"yan, adeta ilkel tefeci-tüccar sermayesinde olduğu gibi üretim süreci dışında iş gören, parayla para çeken ya da mevcut zenginlikleri yağmalamakla yetinen ("sosyal zenginlikleri yağmalamak amacıyla"!) bir tür sermaye ("asalak ve rantiye finans kapital"!), elbette sanayinin gelişmesine ve feodalizmin tasfiyesine yolaçmaz! Ve böyle bir durumda elbette,

(*) *Kongre Belgeleri*, s.227-228

(**) *Emperyalizm, Sol Yayınları*, s.106-107

(*) *Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm, Sol Yayınları*, s.48

"Kapitalist tekel, emperyalizm, feodal ve feodal ilişkiler temelinde oluşan ticari tekelle çelişmez, tersine bu iki tekel durumu birbirine uyum sağlar"!

Kongre Belgelerinden aktardığımız parça şöyle devam ediyor:

"Bu durum emperyalizmin uzantısı olarak gelişen komprador kapitalizmi için aynı ölçüde geçerlidir ve o, feodalizmi tasfiye bir yana, onunla içiçe geçerek gelişir." (s.228)

TDKP'ninki basit, sıradan ya da sonuçları bakımından önemsiz bir yanılgı değildir. Tersine o, hep vurguladığımız gibi, demokratik devrimin mutlaklaştırılması için gerekli "iktisadi temeli" tartışmakta olduğumuz mantık ve kavrayış yoluyla sağlar.

TDKP'nin **sonuçları bakımından son derece önemli** yanılgısının temelinde, kapitalist sermayenin çağdaş biçimi olan mali sermayeye mekanik ve tek yanlı yaklaşım yatıyor. O, bu sermayeyi ona kapitalist niteliğini veren özelliklerinden arındırıyor, salt "asalak ve rantiye" özellikleriyle ele alıyor (Kaldı ki bu son özelliklerini bile her zaman doğru ele almıyor). Bütün vurgu ve dikkatleri bu yönüne veriyor. Zira o kör önyargıları -"feodalizmi tasfiye edemez"!- başka türlü savunmak olanaksızdır. İlginç olmalı, narodnik önyarılarını kanıtlama kaygısı taşımadığı durumlarda, (ki bu genellikle İ.Kaypakkaya ve PDA gibi bu konuda zaten özünde TDKP gibi düşünen muhataplar sözkonusu olduğunda oluyor, TDKP'nin soruna bir ölçüde doğru yaklaşabildiği, hatta PDA ve İ.Kaypakkaya'yı mali sermayenin kapitalist niteliğini gözden kaçırmakla eleştirdiği de oluyor. Örneğin *P.Bayrağı*'nın 15.sayısında, PDA'ya "modern mali sermayenin gelişmiş sanayi temeli"ne (s.35) sahip olduğu hatırlatılıyor. 9.sayıda devlet borçları konusunda İ.Kaypakkaya'ya, *"ihraç edilen sermayenin yatırımı ile emperyalist sermaye, faiz, temettü, komisyonculuk vs. yoluyla tefecilik yapması birbiriyle çelişmez; aksine, ülkede yatırılan bu sermayenin gerçekleştirdiği artı-değerin üzerinden emperyalist sermaye tefecilik yoluyla kar elde ede"* bileceği (s.65) hatırlatılıyor.(*)

Nedir ki eklektizm çözüm değildir, yalnızca fikri kargaşanın gir göstergesi sayılabilir. Örneğin, sözü edilen PDA eleştirisiyle aynı sayıda (sayı:15) yer alan DHB eleştirisinde, mali sermayeyi kapitalist özelliklerinden arındıran bir mantıkla tartışılır. Genelde hakim görüş de, budur. Kaldı ki farklı yazılar arasındaki çelişkiler bir yana, doğruya yakın tanımlar içeren yazılar bile kendi içinde eklektiktir. Aynı yazıda ve yalnızca iki sayfa sonra (s.67), Kaypakkaya bu kez feodalizmin evrimci yollardan tasfiyesine açık kapı bırakmakla eleştirilir. "Modern mali sermayenin gelişmiş sanayi temeline" sahip olduğunun kabul edildiği o aynı PDA eleştirisinin bir başka yerinde (s.48), Lenin'in bazı tanımları keyfi kullanılarak ve çarpıtılarak, yine o bildiğimiz mekanik ve tek yanlı bakış sergilenir.

Lenin, *"emperyalizmin ayırıcı özelliği sınai sermayede **değil, ama** tümüyle mali sermayededir"* (s.110) demişti. Fakat bunu bir ikileme çevirmek Lenin'in aklından geçmez. Bu, TDKP'nin marifetidir. Lenin, mali sermayenin kendisini sınai sermayesi ile banka sermayesinin birleşip kaynaşması olarak tanımlar (s.107-108). Kuşkusuz TDKP yazarları da bunu bilir ve sık sık tekrarlar. Ama buna rağmen, mali sermayenin bileşenlerinden birini tam ötekinin karşısına koyarak garip bir ikilem yaratan şu tür sözler etmekten de geri durmazlar: *"Tekelci kapitalizm, asalak, rantiye ve kupon kesici kapitalizmdir, sanayi sermayesi ve sanayi işletmelerine değil, mali sermayeye, bankalara dayanan bir kapitalizmdir."* Bunlar, mali sermayenin "gelişmiş bir sanayi temeli"ne sahip olduğu gerçeğinin güya kabul edildiği o aynı PDA eleştirisinde yer alıyor (Sayı: 15, s.48). Aynı yerde, *"Tekelci kapitalizm, firmalara ya da şirketlere bakılarak değil, ancak ve ancak, mali sermaye sistemine ve bu sistemin kalbi bankalara bakılarak incelenebilir"* (s.48) deniliyor.

(*) Bu doğru vurguların isabetsiz bir somut tarihsel örnek üzerinde yapıldığını, Kaypakkaya'ya bu noktada yöneltilen eleştirinin haksız olduğunu da belirtmeliyiz. Aslında Kaypakkaya'nın değindiği sorun (Osmanlı döneminde devlet borçları), TDKP yayınlarında ve günümüze ilişkin olarak onca sözü edilen, emperyalist sömürünün feodal sömürüyle, emperyalist tekelin feodal tekelle bağdaşabildiği bir duruma (emperyalist bağımlılığın ilk evrelerine özgü ve geçici bir durum) somut bir örnektir. 19.yüzyılın ikinci yarısında, Osmanlı ülkesinde demiryolu inşa eden şirketlere devlet tarafından aşar gelirlerinin bir kısmı devredilirdi. Osmanlı borçlarını tahsil etmek üzere kurulan Düyunu Umumiye İdaresi, bu tahsilatı devletin feodal aşar gelirini toplamayı doğrudan üstlenerek yapıyordu. TDKP nadiren yaptığı doğru tanımları da, ne yazık ki, yanlış bir tarihsel örnek üzerinde, aslında kendi narodnik önyargılarına görünüşte uyan bir örnek üzerinde yapıyor. Gerçekten çok ilginç!

Bankaların rolünü tek yanlı abartan, mali sermayeyi banka sermayesine eşitleyen görüş Lenin'in değil, Hilferding'indir.Lenin, emperyalizm üzerine incelemesinin "*Mali Sermaye ve Mali Oligarşi*" başlıklı 3.bölümünde, Hilfending'den, şu tanımla biten uzun bir parça aktarır: "*'Böylece bankalar, gittikçe artan ölçüde, birer sanayi kapitalisti haline geliyor. Gerçekte, sanayi sermayesi haline dönüşen bu banka sermayesine -yani para-sermayeye- 'mali sermaye', (finance capital') diyorum. Kısacası, 'mali sermaye', bankaların çekip çevirdiği, sanayicilerin kullandığı bir sermaye oluyor'" (s.57)*

"Bu tanım, eksiktir" diye söze başlıyor Lenin: "*çünkü çok önemli bir olguyu, üretimin ve sermayenin genişleyen yoğunlaşmasının tekellere yolaçtığı ve hala açmakta olduğu olgusunu, sessizce geçiştirmektedir." (s.58)*

Ve kendi mali sermaye tanımını yapıyor: "*Üretimin yoğunlaşması, bunun sonucu olarak, tekeller; sanayiin ve bankaların kaynaşması ya da içiçe girmesi -işte mali-sermayenin oluşum tarihi ve bu kavramın özü*" (s.58)

Tekrar vurgulayalım ki, TDKP'nin temel yanılgısı mali sermayeye mekanik ve tek yanlı yaklaşımıdır. Onu kapitalist özelliklerinden arındırmasıdır. O mali sermayeyi yaratan temel unsurları karşıkarşıya koymakla kalmıyor, onun etkinlik halindeki değişik görünümlerini de karşı karşıya koyuyor. Sanayi işletmelerini ve üretkenliği "sanayi işletmelerine dayanan sanayi kapitalizmi" çağına atıyor. Geriye bankalar ile mali sermayenin tefeci ve rantiye etkinlikleri -görünümleri- kalıyor. Mali sermaye ya da tekelci kapitalizm, bunlara indirgeniyor.

Emperyalizmin küçük-burjuva eleştirmenleri başından beri aynı şeyi yapar, mali sermayeyi yeni bir temelde vareden unsurları ve onun değişik özelliklerini ya da görünümlerini, birbirinden koparır ya da karşı karşıya koyarlar. Lenin kitabında bunlardan biri hakkında şunları söylüyor:

"Ayrıca yazar yatırılmış banka sermayelerini 'üretken' (sanayi ve ticaret alanlarında) ve 'spekülatif' (borsa ve para işlemleri uygulanmış) sermaye olarak ikiye ayırıyor. Böylece E.Agahd kendine uygun düşen küçük-burjvua reformist görüşüyle, kapitalist düzen içinde, bu iki çeşit yatırımı birbirinden ayırmayı ve ikincisini yoketmeyi hayal ediyor." (s.63)

E.Agahd mali sermayenin "üretken" yanını ele alıyor, 'spekülatif'yanını atıyordu. TDKP aynı şeyi ama tersten yapıyor. Mali sermayeyi salt "spekülatif" özelliği ile ele alıyor, "üretken" yanını yok sayıyor. "Üretken sınai sermaye" ve "büyük tefecilik yapan mali sermaye" şeklinde bir ayrım ve ikilem yaratıyor. Vardığı sonuç da özünde E.Agahd'ınkinden farklı değildir. Alman küçükburjuva iktisatçısı tekelci kapitalizmin (mali sermayenin) egemen olduğu bir ülkede, salt sınai temele dayalı bir sermayeye, tekel öncesi rekabetçi kapitalizme özlem duyuyor. TDKP yazarları ise, mali sermayeyi ve "onun uzantısı komprador kapitalizmi" yerdikten ve reddettikten sonra, yarı-sömürge bir ülkenin küçük-burjuvaları olarak, onun karşısında rekabete ve "üretken"liğe dayanan "milli sanayi kapitalizmi"ni olumluyorlar. Yine o aynı PDA eleştirisinin ama bu kez birinci bölümünden aktarıyoruz. (*Parti Bayrağı*, Sayı:13-14)

"Komprador sermayenin yanısıra; esas olarak, emperyalizmden bağımsız olarak ve feodalizmi tasfiye ederek kendini yeniden üreten sermaye ise, ulusal karakter taşır. Ulusal sermaye, komprador sermaye gibi emperyalist sermayenin kendini yeniden üretiminin bir unsuru ve emperyalizmle feodalizm arasındaki ittifak temelinde teşekkül etmez. Milli kapitalizm, değişen düzeylerde, emperyalizm ve feodalizmle bağlara sahip olmasına rağmen, bu, onun karakteristik özelliği değildir. O, esas olarak bağımsız bir kapitalizmdir."(s.38)

Bu bağımsız kapitalizmin "Bağımsız Türkiye"de korunacağı, hatta hatta Maoeleştirisinden önce savunulduğu gibi, "teşvik" göreceğini söylemeye gerek bile yok. Bu kapitalizm, "*yarı-feodal bir ülkede hala ilerici bir potansiyel taşıyan rekabetçi bir kapitalizm*" dir.(*) "*Dünya ölçüsünde kapitalizm gericileşmekle birlikte sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde sanayi temelinde gelişen ulusal kapitalizm belli ölçüde ilericilik taşır. Çünkü (bu "çünkü" yü izleyen gerekçeye özellikle dikkat!) üretici güçlerin gelişmesinin önünde esas engel olan emperyalizm ve feodalizm ile ulusal kapitalizm arasındaki çelişme uzlaşmaz bir çelişmedir*". (**)

Böyle olunca, bu "uzlaşmaz çelişme"nin çözümü, dolayısıyla üretici güçlerin gelişmesi önündeki engellerin kaldırılması, "sanayi temelinde gelişen ulusal kapitalizm"in de gelişip serpilmesi anlamına gelir. Birilerinin niyetini değil, ama mantığını tartışmakta olduğumuzu belirtelim. Ama aslında bunu belirtmek bile gereksizdir. Zira TDKP bu sonu-

(*) *Parti Bayrağı*, sayı:2, s.39
(**) *Parti Bayrağı*, sayı:5, s.103

cu net olarak ifade de eder.

*"Devrimin düşmanları, emperyalizm, komprador tekelci burjuvazi ve toprak ağalarıdır. Bu güçler, Türkiye halkını sömürüp ezmekte ve **milli kapitalizmin gelişmesini önlemekte, bu temelde bağımsızlık ve demokrasiyi ayaklar altına almaktadırlar.**"* (abç)(*)

"Nasıl bir kapitalizm" sorusu temelinde ve "iki tür kapitalizm" ayrımı içinde milli kapitalizmin bu olumlanması, doğal olarak milli burjuvazinin de olumlanmasma varıyor:

"Sonuç olarak: Emperyalizm ve proleter devrimleri çağı olan çağımızda, burjuvazi genel olarak gericileşmiştir. Ancak yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde milli kapitalizmin henüz üretici güçlerin önünde engel olmamasından ötürü, milli burjuvazi belirli şartlarda, belirli bir ölçüde devrimci bir rol oynayabilir."(**)

Burjuva kuyrukçuluğunun bu teorik temellerine, devrim tartışması bölümünde yeniden dönmemiz gerekecek. Burada emperyalist bir ülkenin küçük burjuvası ile "yarı-sömürge, yarı-feodal" bir ülkenin küçük-burjuvasında, emperyalizm olgusuna ve mali sermayenin özelliklerine mekanik ve tek yanlı yaklaşımların, nasıl özünde benzer hülyaları beslediğini göstermiş olmakla yetiniyoruz.

TDKP'nin yarattığı sanayi kapitalizmi - tekelci kapitalizm ikilemi, mali sermaye kavramının incelemekte olduğumuz çarpık yorumuna dayanıyor. Bu çarpık yorum yalnızca çağdaş olguları, çağdaş kapitalizmin geri toplumların bünyesinde yarattığı iktisadi ve toplumsal değişimleri anlamayı güçleştirmekle kalmıyor, geri ülkelerde gerçekte "tekelci kapitalizm"in oynadığı tarihsel ve iktisadi rolü, rekabetçi kapitalizme maletme, ve böylece tarihi gerçekleri tepe takla etme sonucuna yolaçıyor. Lenin'in sözleriyle, serbest rekabetin tam olarak hüküm sürdüğü eski kapitalizmin ayırdedici niteliği **meta** ihracıydı. Tekellerin hüküm sürdüğü bugünkü kapitalizmin ayırdedici niteliği ise, **sermaye** ihracıdır. Serbest rekabetçi kapitalizm çağında, Batının kapitalist ülkeleri mamul metalarıyla sömürge, yarısömürge ülkelerin pazarlarını istila ettiler, meta dolaşımını geliştirerek kapalı feodal ekonomilerde çözülmeye yolaçtılar. Bu ülkelerin hayli ilkel ve zayıf feodal sanayilerini yıktılar, küçük üreticilerin iflası yoluyla işgücünün "özgürleşmesi" sürecini başlattılar. Bu dönemde sermaye ihracı önemsizdi, olduğu kadarıyla daha çok demiryolu yapımı ve bazı hammadde kaynaklarının işletilmesine yönelikti. Fakat meta ihracının geri toplumların bünyesinde yarattığı değişimler, kapitalist gelişmenin ve bu arada sermaye ihracının da uygun koşullarını yaratıyordu. Ve bu gelişme, emperyalizm çağının tipik olgusu oldu.

Rekabetçi kapitalizm gelişerek tekelci kapitalizme dönüştü. "Yüksek derecede bir olgunluk kazanan" bu kapitalizm, başka şeyler yanında "muazzam bir sermaye fazlası"yla karakterize olur. Bu sermaye gittikçe artan oranda ihraç edildi ve bu, kapitalist gelişmenin gerekli koşullarına meta ihracı döneminde kavuşmuş ülkelerde kapitalist gelişmeyi hızlandırdı.

Sermaye bir üretim ilişkisidir; kapitalist üretim ilişkisi. Sermaye ihracı kapitalist üretim ilişkilerinin ihracı anlamına gelir. TDKP yazarları Lenin'in şu tarihsel gözleminden elbette haberdarlar:

*"Eskiden sömürgelerler Avrupa halkları -hiç değilse bunların çoğunluğu- arasındaki iktisadi fark, sömürgelerin **meta** değişimine katılmakla birlikte henüz kapitalist **üretime** katılmamış olmalarıydı. Emperyalizm bütün bunları değiştirdi. Emperyalizmin belli başlı niteliği, **sermaye** ihracıdır. Kapitalist üretim, Avrupa mali sermayesine bağımlılıktan kurtulması olanaksız hale gelen sömürgelerde, gittikçe artan bir hızla kök salmaktadır." (*)*

Buna rağmen onlar, kendi narodnik önyargılarına tarihsel bir temel yaratmak kaygısıyla, tarihsel gerçekleri tepetakla ederler. Bunun en pervasızca yapıldığı yazının, "'Proleter Devrimci Partinin Yolu' Tarihi Gelişmenin Kanunlarını Alt-üst Ediyor" şeklinde bir başlık taşıyor olması gerçekten ilginçtir. Üç bölümlük (sayılık) bu uzun yazıda kendileri de hayli şeyi "alt-üst" ediyorlar. Yazının temel tezlerinden biri Lenin'in yukardaki tarihsel gözlemine tam karşıtlık oluşturuyor:

*"Sanayi **kapitalizmi çağında meta ve sermaye ihracı, geri bir ülkeyi adım adım sanayi kapitalizmi aşamasına yükseltirken;** emperyalizm çağında ihraç edilen finans kapital, azami kar yasasına göre işleyen, emperyalizmin uzantısı bir tekelci kapitalizmin gelişmesine yolaçar ve üretici güçlerin gelişmesini engeller."* (Siyahlar bizim)(**)

(*) *Parti Bayrağı*, sayı:13-14, s.8

(**) *Parti Bayrağı*, sayı:12, s.42

(*) *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, s.177)

(**) *Parti Bayrağı*, sayı:15, s.64-65, Mayıs 1979

"Meta ve sermaye ihracı"! O çok hayran oldukları sanayi kapitalizmi çağma "geri ülkeleri" sanayileştirme misyonu yükleyebilmeleri için, elbette ona, o dönemde henüz çok önemsiz ve tali olan "sermaye ihracı" niteliğini de yakıştırmaları gerekirdi. Bu yapılıyor ve bir önceki bölümde, 'serbest rekabetçi dönemde esas olan meta ihracıdır ve sanayiyi geliştirici rolü esas olarak yoktur şeklinde bir itiraz, serbest rekabetin erdemleriyle süren şu öfkeli karşılığı alıyor: *"Bu sözler de safsatadan başka bir şey değildir. Eğer serbest rekabetin kanunları işliyorsa bir ülkede sanayiyi geliştirici bir rol oynamak için mutlaka sermaye ihraç etmeye gerek yoktur."(*)*

Fakat biraz olsun inandırıcı olabilmek için, bu tarihsel gözlem tarihsel örneklere dayandırılmalıydı. Örneğin bütün bir "sanayi kapitalizmi çağı"nı İngiliz egemenliği altında yaşayan Hindistan örnek seçilebilir. Tekelci kapitalizm çağı **öncesinde** bu geri ülkenin "adım adım sanayi kapitalizmi aşamasına" ne ölçüde yükseldiği ve bu yükselişin,"emperyalizm çağında ihraç edilen finans kapital"den dolayı nasıl kesintiye uğradığı gösterilebilirdi! Ya da örneğin, 1840 Afyon Savaşıyla Çin'in, yaklaşık aynı dönemde Osmanlı İmparatorluğunun, tekelci kapitalizm çağı karşısında o çok yüceltilen sanayi kapitalizmi çağında, "meta ihracı" ve "serbest rekabet" sayesinde **sınai kapitalist gelişmeyi** ne ölçüde yaşadığı hakkında bir kaç şey söylenebilirdi! Ama bu beklentiler yersizdir. TDKP'de yalnızca kavramlar değil, tarihsel gözlemler de soyut ve spekülatiftir. Hindistan'dan bir örnek olarak sözediliyor edilmesine; ama yalnızca Marks'ın, "demiryolu sistemi, Hindistan'da gerçekten de modern sanayinin öncüsü olacaktır" öngörüsünü içeren bir alıntı yoluyla. Marks'ın öngörüsü gerçekleşti. Nedir ki bu hiç de o çok hayran olunan serbest rekabetçi kapitalizm çağında değil, tam da, bu iş artık olmaz denilen tekelci kapitalizm çağında oldu. Meta ihracı değil, fakat sermaye ihracı sayesinde.

TDKP aynı gözlemini başka bir vesileyle ve bu kez siyasal sonuçları da içerecek tarzda tekrarlıyor. *"Sanayi Kapitalizmi Çağında Avrupa ve Geri Tarım Ülkelerinde Serbest Rekabetçi Sanayi Sermayesinin Oynadığı Rol"* arabaşlığı altında, "sanayi kapitalizminin gerek tek tek ülkeler, gerekse de dünya çapında oynadığı devrimci rolden" bahsedilirken, geri ülkeler hakkında şunlar söyleniyor:

*"... Asya ve benzeri ülkelerde de geri feodal toplumları binlerce yıllık uykularından uyandırmış ve onları, o dönemde ilerlemenin biricik yolu olan kapitalistleşme ve burjuva devrimleri yoluna sokmuştur. **En önemlisi şudur** ki(abç), o dönemde bu ülkelerde başlatılmış olan kapitalistleşme süreci, emperyalizm dönemindeki gibi üretici güçlerin önünde engel teşkil eden ve esas yönü sosyal üretime (özellikle artıdeğere) el koymak olan, yarı-sömürge, yarı-feodal yapının bir unsuru, emperyalizmin uzantısı tekelci bir kapitalizme değil, er geç ülkeyi bağımsızlık ve demokrasiye götürecek bir sanayi kapitalizminin gelişmesinin imkanlarını yaratan bir süreçti."(*)*

TDKP'nin 19.yüzyıl kapitalizmine duyduğu hayranlık, tarihsel süreçleri birbirinden koparmaya, birini diğerinin karşıtı olarak koymaya varıyor. Batı kapitalizminin sözü edilen geri ülkelerde ("Asya ve benzeri ülkeler"!), emperyalizm **öncesi dönemdeki** iktisadi egemenliği ve bunun sonuçları ile, **sonrası dönem** birbirinden nasıl koparılabilir? Biri diğerinin tarihsel ve iktisadi temelleri üzerinde yükselmiyor mu? Osmanlı İmparatorluğunun 20.yüzyılın başında "%90 sömürge" haline gelmesi, 19.yüzyıldaki olayların ve evrimin sonucu değil mi? TDKP'nin tarih illuzyonları bununla bitmiyor. O, iki tarihsel dönemin tarihsel ve iktisadi süreçlerini ve sonuçlarını birbirinden koparınakla kalmıyor, sınıf ilişkilerini de koparıyor:

"O (emperyalizm), aynı zamanda ülkenin feodal, yarı-feodal güçleriyle bizzat ittifaka girerek ve bunları destekleyerek de, onların yaşamalarını sağlar. O, serbest rekabetçi kapitalizmden, sanayi kapitalizminden bu noktada da ayrılmıştır." (**)

Peki ama, "serbest rekabetçi aşama"da, yabancı kapitalizm geri ülkelerde hangi toplumsal güçlere, hangi sınıflara dayanıyordu? Aynı feodal, yarı-feodal güçler, aynı tefeci-tüccar sınıfı, aynı feodal bürokrasi ve bunlardan türemiş aynı komprador burjuvazi değil miydi yabancı kapitalizmin iç toplumsal dayanakları?

TDKP'nin özgün kapitalizm görüşünün teorik ve tarihsel "dayanakları" genel çizgileriyle anlaşılmış olmalı. Kuşkusuz sunulan dayanaklar görmüş bulunduklarımızdan ibaret değil. İçlerinde öyleleri var ki, bunlar yanılgı değil şaşkınlık örnekleridir. Bunları burada tartışmak on yıl öncesinde teori adına yaşanan çılgınlıkları örneklemekten başka bir yarar sağlamaz ve bu kadarlık bir "yarar"ı da biz zaten

(*) *Parti Bayrağı*, sayı:13-14, s.91-92

(*) *P.Bayrağı*, sayı13-14, s.78, Mart-Nisan 1979

(**) *P.Bayrağı*. Sayı:15. s.66

sağlamış bulunuyoruz.

Fakat şu soruyu sormak zorundayız:Sermaye ihracı kapitalist sanayinin gelişmesine ve feodalizmin tasfiyesine yolaçmıyorsa eğer (bunu "amaç"ladığından değil elbet, kapitalist doğasının kaçınılmaz sonuçu olarak), nasıl oluyor da ihraç edildiği ülkelerde kapitalizmin gelişmesini etkileyip hızlandırabiliyor ve "bütün dünyada kapitalizmi derinlemesine ve genişlemesine" (Lenin) geliştirebiliyor?

Kuşkusuz TDKP bu soruyu biliyor ve şöyle cevaplıyor:

"*Emperyalist sömürünün gerçekleşmesi ve onun aracı olarak komprador kapitalizmin gelişmesi, kuşkusuz, pazar ilişkilerinin ve ücretli emek sömürüsünün gelişmesi ve feodalizmin çözülmesiyle birlikte görülür. Çünkü emperyalist sömürü, kapitalist ilişkilerin varlığını gerektirir... Buraya kadar iyi. Nedir ki söylenenler bitmiş değil, Özel anlamını ve işlevini artık yakından bildiğimiz o ünlü "ama"lardan biriyle, şöyle devam ediliyor: "... Ama bundan, emperyalizmin ve onunla aynı kategori içinde yer alan komprador kapitalizmin feodalizmi tasfiyeye çalıştığı sonucu çıkarılmaz. Ve Türkiye'deki gelişme de böyle değildir.*" (Siyahlar bizim)

Bunlar Kongre Belgelerinin sık sık sözü edilen yazısında ve daha önce aktardığımız uzun bir parçanın bir sayfa öncesinde (s.226) yer alıyor. Dönüp bakılırsa o ilk parçada da şöyle bir ifadenin yer aldığı görülecektir: "*Emperyalist sömürünün gerçekleşmesi için belirli ölçüde kapitalist ilişkiler gerekli olmakla birlikte, bu, feodalizmin tasfiyesini öngörmez.*"

TDKP marksist, dolayısıyla materyalist olmak iddiasındadır. Bu iddiadaki bir hareketin iktisadi kategorileri ele alınırken, iktisadi olayları tartışırken habire niyet, irade ya da tercihi dile getiren, "tasfiyeye çalışmak", "tasfiyeyi öngörmek" vb. ifadeler kullanması tuhaf değil mi? Klasik narodnizmin çağdaş temsilcileri, aynı teorik yanılgıları aynı felsefi anlayışla tekrarlıyorlar. Siyasi kategorileri iktisadi kategorilerle karıştırmak, TDKP'nin az sonra kısaca değineceğimiz temel yanılgılarından biridir. "Kompradorlar, toprak ağalarıyla ittifak kuruyorlar"! (s.228) TDKP böyle haykırırken, ülkemizdeki kapitalist gelişmenin neden feodalizmin tasfiyesine yolaçmayacağını ve açmadığını da kanıtlamış oluyor!

Kongre Belgelerinin bu aynı yazısında "emperyalizmin uzantısı ve eklentisi olan komprador tekelci kapitalizmin", gelişmesiyle yol açtığı sonuçlar bir bir sıralanıyor: Türkiye'de kapitalizm gelişmiş ve dahası egemen hale gelmiştir; küçümsenmeyecek sayıda bir işçi sınıfı oluşmuştur; köylülüğün farklılaşması süreci önemli boyutlardadır; tarımda önemli boyutlarda bir proleter ve yarı-proleter kitlesi oluşmuştur; egemen burjuvazi, modern kapitalist ilişkilerin gelişmesi temelinde kapitalist bir sınıf olarak oluşmuştur vb. (224 ve 228)

Bütün bunlar kapitalizmin gelişmesi ve feodalizmin tasfiyesi sürecinin dolaysız sonuçları ve göstergeleri olabilir ancak. Ama hayır! TDKP bu düşünceye şiddetle karşıdır. Bu emperyalizme ve onun "uzantı"sı komprador tekelci kapitalizme ilericilik atfetmek olur! Zira emperyalizm çağında sermaye ihracı yoluyla geri bir tarım ülkesinde feodalizmin tasfiye edilebilmesi, üretici güçlerin geliştirilmesi demektir ("Geri bir tarım ülkesinde feodalizmin tasfiyesi üretici güçlerin gelişmesinin en başta gelen göstergesidir.") (*) Oysa, "asalak ve rantiye" mali sermaye bu sonuca yolaçamaz. Eğer açabilseydi onun karakterize ettiği emperyalizmi ve komprador tekelci kapitalizmi "ilerici" ilan etmemiz gerekirdi!

Bu durumda, TDKP'ye düşen emperyalizmi ve Türkiye kapitalizmini "ilerici" olarak kutsamaktır. Zira onlar, yapamazlar denileni büyük ölçüde yapmış bulunuyorlar bile. TDKP'nin evrensel ölçüde de tekelci kapitalizmi kutsaması gerekiyor, zira o da bilim ve teknoloji alanında sağladığı muazzam ilerlemelerle sanayiyi dev boyutlara ulaştırmış bulunuyor. Bunlar TDKP'nin çarpık mantığının gereklerdir. Neyse ki, marksistler için böyle bir sorun yoktur. Emperyalizmin gericiliğini, baskı ve şiddet eğilimini, asalaklığını, çürümüşlüğünü, durgunluk eğilimini vb., TDKP'nin tekrarlamaktan pek hoşlandığı tüm bu özelliklerini tahlil ve tespit eden Lenin, onun üretici güçlerin gelişmesini sınırlayıcı eğilimini vurgulamakla birlikte, bundan artık tekelci aşamasında üretici güçleri geliştirmeyeceği gibi bir sonucu çıkarmayı aklından bile geçirmedi. Kitabının "*Tarihte Emperyalizmin Yeri*" başlıklı (10. ve son) bölümünde, şunları yazdı:

"*Tekeller, oligarşi, özgürlük eğilimi yerine egemenlik eğilimi, sayıları gitgide artan küçük ya da zayıf ulusların zengin ya da güçlü bir kaç ulus tarafından sömürülmesi - bütün bunlar emperyalizme, onu asalak ve çürümüş bir kapitalizm haline*

(*) *P.Bayrağı*, Sayı:15, s.63-64

getiren ayırdedici özellikler kazandırmıştır. Burjuvazinin, gitgide artan bir ölçüde sermaye ihracından gelen kazançlar ve kupon kırpmak'la yaşadığı, 'rantiye-devletin, tefeci-devletin yaratılması, gitgide daha belirgin biçimde emperyalizmin eğilimlerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak, bu çürüme eğiliminin, kapitalizmin hızlı gelişmesini önleyeceğini sanmak yanlış olur. Önlemez. Emperyalist dönemde, bazı sanayi kolları, burjuvazinin bazı katmanları, bazı ülkeler, bu eğilimlerden birini ya da ötekini küçük ya da büyük ölçüde gösterirler. Genel olarak, kapitalizm, eskiye göre çok daha büyük bir hızla gelişmektedir." (s.150, siyahlar bizim)

Siyasi kategoriler ile iktisadi kategorileri birbirine karıştırmak TDKP'nin temel bir yanılgısıdır. Bu onun iktisadi gelişmeye iradeci yaklaşımının da bir yansımasıdır. Tekelci burjuvazinin toprak ağalarıyla siyasal sınıf ittifakı, kapitalizmle feodalizmin iktisadi birliği, uyumu ve "ittifakı" olarak ele alınıyor. Böyle olunca, bu ittifak sürdüğü sürece kapitalist gelişmenin, feodalizmin doğal, kendiliğinden ve kaçınılmaz bir tarzda tasfiyesine yolaçması bu ittifakın "doğasına aykırı" sayılıyor! Feodal ilişkilerin kapitalist gelişmenin baskısı altında çözülmesi, dağılması, çürümesi ve giderek zaman içinde yokolması nesnel iktisadi olgusunun, bu ittifakın "doğası"na hiç de aykırı olmadığı düşünülemiyor. Teori bir yana, Türkiye'nin yakın tarihine çıplak gözle bakmak '70'li yılların narodniklerine bu gerçeği gösterip kavratabilirdi. Dünün köylülerini bugünün işçileri, dünün "çizmeli ve kamçılı" toprak ağalarım bugünün kapitalist toprak sahipleri ya da sermaye sahibi ve fabrika patronu burjuvalar yapan süreçler, kapitalist gelişmenin öteki yüzü olan feodalizmin dağılma ve yokolma süreçleri değilse nedir? Gel gör ki, "gözlerimizin önünde olup biten" tüm bu nesnel olaylar, "teori" diye sunulan donmuş önyargılar karşısında bir değer taşımıyor.

Mahir Çayan'ın Kesintisiz Devrimi eleştirilirken şunlar söyleniyor:

"*(KD) çağımızın en gerici sınıfı, tüm gericiliğin (feodal gericilik de dahil) koruyucusu, emperyalist burjuvazinin, feodal toprak sahiplerini topraktan tecrit edebileceği fikrine saplanıyor. Ve köylülüğün emperyalist burjuvazi tarafından özgürlüğe kavuşturulabileceğini ileri sürüyor.*"(*) Bunun TDKP yayınlarında çok rastlanan türden ucuz ve seviyesiz bir demagoji ve çarpıtma olduğunu belirtmeye gerek bile yok. Feodal toprak ağalarının burjuvalaşması süreci ve olgusu, "emperyalist burjuvazinin feodal toprak sahiplerini topraktan tecriti" olarak sunuluyor. Oysa "Kırk Haramiler"in aile seceresine şöyle bir göz atan, bunların önemli bir kısmının dünün toprak ağaları olduğunu kolayca görür ki, kavramlaştırılma tarzı bir yana bırakılırsa M.Çayan'ın vurguladığı bu çıplak olgudan öte bir şey değildir. "Köylülüğün özgürleştirilmesi, topraktan koparılıp büyük şehirlerin varoluşlarına işsiz ve yoksul yığınlar olarak fırlatılması ve sürekli artan bir bölümünün ücretli işçiye dönüştürülmesiyse, bu süreç de nesnel bir gerçektir. Buna ancak narodnik saplantıların esiri olanlar gözlerini yumabilir. Bunun ötesinde bir "özgürleştirme" iddiası ise M.Çayan'da zaten yoktur.

(Devam edecek)

(*) *P.Bayrağı*, Sayı:4, s.52

1 Mayıs gözaltısında...

(Başlarafı s.8'de)

geceleyin hepsi yok oldu. İşçiler bu durumu alaya aldılar. Çok keskinlerinden biri açlık grevinden vazgeçti. Meydanlarda polis kurşunlarına taşla cevap veren bu yiğit gençler, bu karantinada yanlış bir taktiğe yeniliyorlardı. Aynı gün bir grup devrimci bu meseleyi yeniden tartışıp açlık grevinden vazgeçtiler. Polisin sopasını silahını alaya alan, orası burası yaralı genç arkadaşlar 5.günün sonunda ikisi hariç açlık grevinden vazgeçtiler. Bu arkadaşlara moral vermeye çalıştık. Buna ihtiyaçları vardı. Kendilerini yenik sayıyorlardı. Dışarı çıkınca ne diyeceklerinden çekiniyorlardı. Bu gençlerin devrimci tutumlarını, taŞişhane'den Tarlabaşı'ndan, sokak aralarından, kaldırımlardan dövüşe dövüşe ortaya koyduklarını görmeyenlere, hiç de hesap vermek zorunda olmadıklarını söylemek gerekiyor.

A.Gezer
İstanbul, 17 Mayıs 1989

Çin'de neler oluyor ?

C.Kaynak

17 Nisan günü Pekin'in Tienanmen meydanında başlatılan barışçı öğrenci gösterileri 4 Haziranda silahlı kuvvetlerin müdahalesiyle trajik bir boyut kazanarak sona erdiler. Olayların henüz tamamen yatışmadıkları, gerginliğin devam ettiği hatta yer yer çatışmalara şahit olunduğu söyleniyor, ama bu tür iddialarda önemli bir spekülasyon payının olduğunu tahmin ediyoruz. Çin'deki gelişmelere yazılı ve sözlü burjuva haber ve propaganda aygıtları olağanüstü boyutlarda yer verdi ve hepimiz ilgi ile izledik. Mümkün olsaydı da olayların seyrinin tarihçesini yeniden yazıp, her öğeyi esas anlamı ile hak ettiği yere oturtup ve bunu da Çin'in derli toplu ve bütünlüklü bir tarihsel tasviri ile tamamlayabilseydik. Böylesi daha sağlıklı olurdu, gelişmeleri bu bütünün içinde daha doğru kavrama ve değerlendirme fırsatı verirdi.

Ama Çin sorunu Türkiye solu için sıradan ve basit bir olay değil, hele de yakın geçmişte yapılan "bilimsel" tahliller ve bunların traji-komik iflası hatırlandığında ve dikkate alındığında, bu önem büsbütün artıyor. Bu nedenle son olaylar Çin'i aniden uluslararası aktüalitenin baş köşesine yükseltti diye sırf güncel tartışmalara katkıda bulunmak, aktüaliteye laf yetiştirmek kaygısıyla kaşla göz arasında yeni bir Çin analizine girişmek heves ve iddiam yok. Zira, bu yönüyle Çin sorunu Türkiye solu için üzerinde yeniden durulması kaçınılmaz bir konu, zaten değişik vesilelerle gündeme geliyor, tartışılıyor. Ben burada son öğrenci olaylarına bazı yönlerden kısaca değineceğim. Konu hakkında bugüne kadar burjuva basınında öğrendiklerimizin niteliğini dikkate alarak ne pahasına olursa olsun mümkün olduğu kadar objektif olmanın yollarını arayacağım.

* * *

Öğrencilerin Tienanmen meydanında başlattıkları barışçıl gösteriler altı haftayı aşkın bir süre herhangi bir fiili taşkınlık yaratmadan devam etti. Gözlemlenebildiği kadarıyla gerek iktidar organlarının, gerekse gösterici öğrencilerin bir porvokasyon ortamı yaratmamaya özen gösterdikleri anlaşılıyor. Askerler ve göstericiler arasındaki sıcak ilişkiler ve Mao'nun portresine boya sıçratan üç serserinin öğrenciler tarafından provokatör ilan edilerek teşhir edilmesi sorumluluğun, olgunluğun ve disiplinliğin göstergesiydi. Bugüne kadar, en azından başka yerde, bu tür bir örneğe rastlanılmadığı için, sonraki gelişmeler bu gerçeği unutturmamalıdır.

Öğrencilerin eyleminin ciddi, disiplinli, barışçıl biçimi ve dile getirilen taleplerin haklı ve doğru içeriği göstericilere göreceli bir kitle desteği sağladı. Çoğu kez abartılmasına rağmen gösterilere yer yer işçilerin, memurların, bazı parti kadrolarının ve hatta askerlerin dahi katıldığı doğrudur. Kısacası, halk göreceli bir tarzda da olsa öğrencileri destekledi, en azından ilgisiz kalmadı, tepki göstermedi, örgütlü bir anti-pati oluşmadı.

Böyle bir ortamın nedenleri sadece eylemin barışçıl biçimi ile açıklanamaz. İleri sürülen taleplerin içeriğinin belirleyici rolü oynadıklarını söylersek, sanıyoruz, daha doğru olur. Öğrenci hareketine temel teşkil eden talepler göstericilerce sloganlaştırılarak "Demokrasi istiyoruz", "rüşvetc son", "sansüre hayır", "Deng istifa" vb. biçimlerde en iyi şekilde özetlendirildiler. Ayrıca öğrenciler yönetici çevrelerde yaygın olan yolsuzluk ve yozlaşmaları teşhir etmek amacıyla sorumlularla televizyonda konu ile ilgili bir açık oturum düzenlenmesini de önerdiler.

Bu talepler öğrencilerin kesimsel, grupsal çıkarlarının dışa vurması, ön plana çıkarılması ve savunulması düzeyine indirgenerek toplumun diğer kesimlerinin kaygı ve taleplerinden soyutlanamaz. Toplumsal yapının en hassas, en duyarlı ve en erken atan sigortası, sosyolojik nedenlerden dolayı, gençliktir, özellikle öğrenci gençliktir. Dolayısıyla onların açıkça, yüksek sesle ve herkesten önce söyledikleri genellikle toplumun bünyesinde var olan, birikmiş, yaratılmış sorunların kabuğunu yırtmasıdır, taşmasıdır. Çin'de yaşanan olaylar biçimsel ve tali özelliklerinden arındırıldıklarında elde edilen sonuç toplumun bünyesinde biriken hoşnutsuzluğun öğrenci gençliğin ağzıyla itirafından başka bir şey değildir.

* * *

Çin yönetimine karşı gelişen toplumsal muhalefetin, öğrencilerin talepleri de dahil, nedenlerine gelin-

ce genel kurmayın 5 Haziranda orduya hitaben yayınladığı bildirgede şu analiz yer alıyor ve ilginçtir: "**...son 10 yılın reformlarını korumak için kanınızı döktünüz.** Yoldaşlar! Bu mücadele uzun ve karmaşık olacaktır." Burada bahsedilen reformların ne anlama geldikleri konusuna az sonra geleceğiz, fakat ondan önce Çin'in yakın geçmişini yani kastedilen reformlar öncesi dönemi birkaç cümle ile özetleyerek hatırlatmaya çalışalım.

Çin 1 milyar 300 milyon olarak tahmin edilen bir nüfusla insanlığın beşte birini temsil ediyor. Bu ülke büyük Çin devrimiyle ortaçağ karanlığından kurtuldu, toplumsal gelişmenin önünde Çin Seddi gibi duran ve Konfüçyüsçülüğün manevi gıda verdiği karmaşık feodal ilişki ağından o şanlı devrim sayesinde sıyrılabildi. Bu günün Çin'i bir çok şeyini değil her şeyini doğrudan o devrime borçludur dersek hiç de abartmış olmayız. Her gün on binlerce insanın açlıktan kırıldığı, sefaletin en ileri kapitalist ülkelerde bile kol gezdiği bu dünyada Çin bir milyarı aşkın insanın temel ihtiyaçlarını mütevazi de olsa, yetersiz de olsa karşılama olanaklarına sahip. Tek kelimeyle, Çin'in bugünkü görünümü emperyalizmin talan ettiği ve insanlarını ekmeksiz, susuz, çaresizlik içinde ölümle başbaşa bıraktığı Afrika'nın görünümünden farklıysa, bu şeref tamamen Büyük Çin Devrimi'ne aittir. Yoksa bu ülkenin Asyanın bir Etopya'sı olması, insanlarının açlıktan birbirlerini boğazlaması için tüm faktörler bir aradaydı, mevcuttu.

Devrimle birlikte dünyanın en geri ülkelerinden birisi yeni bir döneme girdi, toplumsal sorunlarını çözebilecek bir yörüngeye oturdu. Önemli başarılar elde edildi, en temel sorunlar göreceli bir tarzda çözülmeye başladı. Görev bu süreci sürekli kılmak ve ilerletmekti. Ne yazık ki kapitalist yolcular ağır bastı, galip geldi. Sözü edilen reformlar Çin'i ilerletmenin reçeteleri olarak sunuldular ve yürürlüğe sokuldular. Sözde sosyalist ekonominin üretkenliğini arttırmak için küçük mimar Deng Ziao Ping "**pencere açıyorum**" diyordu. Zamanında reformlar eleştirilip bu gidişle "**Çin'e batının kapitalist pislikleri girecektir**" denildiğinde Deng şu cevabı veriyordu: "**Pencereleri açtığınız zaman bazı mikropların girmesi kaçınılmazdır.**" Şimdi fazla yoruma girmeden sözümona sosyalist ekonomiye üretkenlik kazandırmak ve dolayısıyla sosyalizmi pekiştirip sağlamlaştırmak amacıyla başlatılan reformaların niteliğini ana başlıklar altında verelim ve ne kadar "sosyalist" olduklarını değerlendirme görevini de okurlara bırakalım.

1) Tarımda toprağı özel mülkiyete devretmeyi öngören reform 1979'da yürürlüğe girdi. Halk komünlerini tamamen dağıtmayı hedefleyen ve bunun yerine "sorumluluk sistemini" getiren reform 1985'de sonuçlanması gerekiyordu fakat henüz tamamlanmamış olmasına rağmen büyük ölçüde uygulandı ve toprak özel mülkiyete devredildi. Bunun sonuçları rahatlıkla tahmin edilebilir!

2) 1979'da serbest bırakılan özel sektör sanayi üretimin %10'unu karşılayabilecek güçe erişti.

3) 1984'te başlatılan sanayi politikasıyla işletmelerin sorumluluğu işletme yönetimlerine devredildi. 1987'de genelleştirilen bu reformla orta ve büyük ölçekli işletmelerin %80'i özenle denebilecek bir statüye sahip oldular. Üretimin bir bölümü sabit fiyatla devlete satılırken geri kalanı işletme yönetimince serbest pazarlarda satılıyor. Elde edilen cüzi karlar sistemin işlerliğini sağlamak için kısa vadeli yatırımlara ayrıldığı için uzun vadeli yatırımlara ayıracak sermaye yok!

4) Ekonomide planlanmaya son verildi denebilir. Çünkü planlama üretimin sadece %20'sini oluşturan 60 ürün için geçerli.

5) İflas yasası ile ilgili bir çok proje hazırlandı ama hiçbirisi henüz resmen uygulamaya sokulmadı. Çünkü sistem resmi işsiz kabul etmiyor, herhalde sosyalizme ters düşer diye! Gizlisi daha uygun...

6) Ağustos 1980'de yürürlüğe sokulan bir başka reformla yabancı sermayeye davetiye çıkarıldı. "Özel ekonomik bölge"lerde verilen avantajlar sonucu 1987'de yabancı sermaye yatırımları 2,3 milyar dolara yükseldi.

7) Dış ticarette devlet tekeli önemli ölçüde işletmelere ve özel sektöre devredildi.

Evet, her şey bir tarafa Çin'de bugün sosyalizm adına ekonomik alanda yapılanların en kaba özeti bu. Sosyalist bilinen ve bir çok ciddi sosyalist kazanımı olan bir toplumun bünyesine bu tür reformlar sosyalizm adına şırınga edildiği zaman elbette bu bir gün meyvesini verir. Deng Ziao Ping ve avanesi ektiğini biçiyor. Yaptıkları meydanda iken, hatta dürüst bir burjuva gözlemcisi Gorbaçov-Deng zirvesni "revizyonist zirve" olarak tarif ettiği halde bu dönekler kendi aralarında şöyle sohbet edebiliyorlar:

Gorbaçov : "... Marksizm-leninizme inancımız tamdır ama biz onu ulusal gerçeklere uyarlıyoruz."

Deng: "Sizinle hemfikirim. Gerçek bir marksist-leninist marksizm-leninizmi gerçek koşulların ışığında anlamalı, kavramalı ve geliştirmelidir..."

* * *

Dönelim tekrar güncel olaylara, öğrenci hareketine. Öğrenci hareketi, gözlemlenebildiği kadarıyla, siyasi iktidarı hedefleyen organik bir örgütlülük arzetmiyordu. Kitleseldi, görkemliydi ve anti-sosyalist bir muhtevayla yola çıktığı kesinlikle doğru değildir. En ufak amerikanvari bir taşkınlık göstermediler, dillerinde sürekli Enternasyonal ve Büyük Devrim döneminde moda olan devrimci marşlar vardı. ÇKP'nin parti olarak ülkeyi yönetmeye devam etmesini sık sık vurguladılar.

Fakat bu değerlendirme geçerliliğini ancak eyleme toplu olarak bakıldığında korur. Elimizde yeterince bilgi yok, ama sezilebildiği kadarıyla görkemli öğrenci kitlesi içinde kamufle olmuş, hatta önderlikte de etkin oldukları anlaşılan Batının burjuva toplumlarının hayranları var olduğu sanılıyor. Bir kısmı olaylardan sonra ABD elçiliğine sığındı. Bu nedenle kitlenin haklı ve meşru taleplerinin arkasına gizlenerek, ondan soyutlanmamaya dikkat eden ve kitleyi kendi çıkarları doğrultusunda iktidarla bir bilek güreşine sokmayı deneyenlerin kanlı olaylarda az çok ama payı var. Bu arada ekleyelim ki, Sovyet-Çin yakınlaşmasını iyi gözle görmeyenlerin de tuzu var galiba işin içinde.

Burjuva basında çok şey söylendi, söylenenlerle olanlar arasında çoğu kez büyük uçurumlar mevcut. Bu nedenle eylem boyunca iktidar ve göstericiler arasındaki ilişkilerin kısa bir özetini yapmakta fayda var.

Çin'de iktidar öğrenci hareketinin belli gösterilerden sonra son bulacağını umdu ve bekledi. Belli bir süre, başka ülkelerle karşılaştırıldığında uzun süre, yaşanan karışıklıkları sineye çekmesini bildi, Gorbaçov'un ziyareti sırasında göstericiler ortalığı karıştırdıklarında, protokolü altüst etmeye devam ettiklerinde dahi ses çıkarmadı. Bu basit bir detay olarak değerlendirilebilir ama en demokratik kapitalist ülkelerde dahi iktidar bu tür karışıklıklara göz yummaz, hiçbir yerde görülmemiştir. Zamanında burjuva basın Çin hükümetinin bu tavrını "**iktidar boşluğu**" diye yansıttı. En üst düzeydeki ülke yöneticileri Deng Ziao Ping hariç, Li Peng, Zao Ziyang, Yang Şangkun vb. bizzat Tiananmen meydanına giderek öğrencilerle tartıştılar, ikna etmeye çalıştılar, eyleme son vermelerini istediler. Olmadı. Sıkıyönetim ilan edildi, kimse takmadı. Kanlı müdahalenin arifesinde silahsız, hatta üniformasız askeri birlikler Tienanman meydanına zor kullanılmadan göstericiler dağılsın, dağıtılsın diye gönderildi. Bu da olmadı, hatta yer yer öğrenciler askerlere meydan dayağı attılar. Nihayet gelişmeler bu aşamalardan geçerek silahlı müdahaleyi gündeme getirdi. Ve olan oldu. Objektifliği sonuna kadar götürmek gerekirse şunu da belirtmek gerekir. Uluslararası burjuva basının iddia ettiği gibi 27.kolordu Tiennamen meydanına toplu katliam gerçekleştirme hevesiyle ansızın top atarak, yaylım ateşi açarak girmedi.

Olayların bu şekilde bir kronolojisini vermekle askerleri haklı konuma sokmak, vahşi müdahaleyi aklamak riskini taşıyoruz. Hayır, olayları subjektif bir yaklaşımla tersyüz etmenin bir anlamı yok.

* * *

Bu yazıyı olayların uluslararası düzeyde yarattığı tepkilere değinmeden sonuçlandıramayız. Zira gelişmeler komünizme karşı yeni bir haçlı seferi düzenlemenin vesilesi oldular. Uluslararası burjuvazi propaganda makinasını tam kapasite devreye soktu, tüm enerjisiyle komünizme yüklendi. Gösteriler başlar başlamaz eylemin anti-sosyalist bir çıkış olduğunu ima etmeye çalıştı. "Pekin ilkbaharı" olarak tanıttı. Bunda pek başarılı olamadı. Öğrenci hareketinin görkemli kitlesel gücüyle sosyalizm aleyhtarı bir siyasi güce dönüşeceğini umdu, hatta ilan etti. Özlenen biçimiyle böyle bir sonuç ortaya çıkmamakla birlikte, olaylardan sonra bu tür bir oluşumun filizlenme ihtimali güçlü.

Askeri müdahaleden önce öğrenci hareketinin uluslararası burjuvazinin istediği muhteva ve renge dönüşmemesi üzerine bu defa kan dökülmesine umut bağlandı. Komünist görünümlü iktidarın kan dökmesine tepki olarak karşı-devrimci, anti-sosyalist bir kitlesel muhalefetin oluşma koşullarının doğabileceği hesaplandı. Uzun süre beklenildikten sonra bu özlem gerçekleşti, kan döküldü ve uluslararası burjuvazi nihayet rahat nefes alabildi. Kan dökülünce sevinç ve neşeden adeta sarhoş oldular. Şimdi ölü sayısını istedikleri gibi abartarak acıyorlar, göz yaşları döküyorlar. Fakat bunların döktükleri sevinç gözyaşlarıdır, timsah gözyaşlarıdır, memnuniyetlerini ancak bu yolla kamufle etmeye çalışıyorlar. Dökülen kan komünizme saldırı fırsatı yarattığı için var olan zehirlerini kusuyorlar.

Bu alçaklar çok iyi biliyorlar ki Çin'de işçi sınıfı iktidarı yok, Çin'deki iktidar marksist-leninist değil ama olsun öyle biliniyor ya yeter. Dün Deng Ziao Ping'i Mao ile karşılaştırıp Çin'in umudu olarak

sunanlar, bugün onu marksizme-leninizme çok sadık bir komünist olarak tanıtıyorlar. Bunlar kana susamış felaket tellalları. Çin'de iç savaş başladı, ordu birlikleri ağır silahlarla çatışıyorlar dediler ve kaçan kaçana. Öyle bir durum yok. Bunun en iyi göstergesi borsalar. Hong Kong hariç diğer borsaların kılı bile kıpırdamadı.

Küba ve Demokratik Almanya Çin yönetimini açıkça destekliyor, Nikaragua benzer bir tavır takındı. Sovyetler Birliği ise Tass ajansı aracılığıyla yayınladığı bir bildiride ne suya dokundu ne de sabuna; ne Gorbaçov'un humanist imajı bozulsun ne de Çin'le düzelen ilişkiler zedelensin hesabı. Kapitalist dünyanın başlattığı haçlı seferine bir çok revizyonist ülke ve tüm Euro-komünist partiler şartsız olarak katılıyorlar. Verilmek istenen mesaj, yaratılmak istenen intiba şu: Bizde olsaydı kan dökülmezdi, öğrencilere kurşun sıkılmazdı! Öyle mi? ABD kendi halkı bir yana dünyada kurşun sıkmadığı halk kalmadı. İngiliz emperyalizmi dönsün sadece İrlanda'ya bir göz atsın yeter. Mitterand "Gençliğe kurşun sıkan bir rejimin -komünizmin- geleceği yoktur" diyor. Cezayir ulusal kurtuluş savaşında adalet bakanı sıfatıyla giyotini çalıştıran cellat hangi alçaktı? Fazlasına gerek yok kimin nerede ne halt işlediğini görmek için biraz sağ duyulu olmak dahi yeterli.

Sonuç olarak şu soruyu kendi kendimize sorabiliriz. Çin iktidarı öğrenci hareketinin taleplerini cevaplayıp kan dökülmesini engelleyemez miydi? Hayır, düzen çöker. Talepleri yeniden sıralayarak bakalım:

"Demokrasi" : Kapitalist üretim ilişkilerinin hızla geliştirildiği bir toplumda sosyalist demokrasinin zaten maddi temeli yoktur. Çin'de burjuva demokrasisi de mümkün değildir. Önce şimdiki üstyapının tamamen değiştirilmesi gerekir. Bu yapılsa bile Çin ekonomisinin burjuva demokrasinin yükünü kaldıracak kudreti yoktur.

"Rüşvet": Sosyalist kazanımları satan bir iktidar bunu karşılıksız mı yapacak? Çağımızda rüşvet demek kapitalizm demektir, ayrıcalıklı, imtiyazlı ilişki demektir. Bunu bizzat örgütleyen bir iktidar nasıl böyle bir rezalete son verebilir? Tamamen ütopik bir beklenti, iktidardan böyle bir tavır beklemek onun varlık nedenine göz dikmektir.

"Sansür": Demokrasi sorununa bağlı bir olay. Demokrasinin olmadığı bir toplumda iktidar sansür silahını nasıl bırakabilir.

"Deng istifa": Bugünkü Çin politikası Deng'in adıyla özdeşleşmiş durumda, iktidarın sembolü. O, ya doğal ölüm, ya da zor yoluyla sahneden çekilebilir.

"Televizyonda iktidarın yolsuzluklarını teşhir etmek için açık oturum": Dünyanın en enayi iktidarı Çin iktidarı mıdır ki çıksın televizyonda dünya kamuoyunun gözleri önünde kendisni rezil ettirsin! Bu nerede görülmüş?

Kısacası Çin dili ne kadar karışık ve zor bir dilse bugün Çin'de yaşananlar da o denli karmaşıktır.

Eski Düşünceler paslı çivi gibidir...

(Baştarafı s.16'da

ramadığından, elindeki toprağı dahi yeterince ve gerektiğince işleyemediğindendir. 1950-52 istatistikleri, her yıl 100 bini aşkın köylünün sadece İstanbul'a göç ettiğini gösteriyor. Tarımda kapitalizmin gelişmesi ve sonuçları bundan başka nasıl izah edilebilir. İç göçün temel etkeni kapitalizmdir.

Eğer, şimdilerde, her bildirinin sonu, her iki slogandan biri "köylüye toprak halka hürriyet" diye bitmiyorsa, içilen "devrim andı"ndan, "partimizin önderliğinde ve UDHD yolunda savaşacağımıza ..." sözleri çıkarılmışsa, bu tesadüfi değil, tersine, yukarıda değinilen gerçeğin üstü örtülü, yani korkakça kabullenilmesindendir. (Ömrümüz yeterse !, "köklü özeleştiri"lerini de göreceğiz) 15-16 Haziran direnişi, "proletarya devrime önderlik edebilir mi, edemez mi?" tartışmalarını silip süpürmüş, ıskartaya çıkarmıştı. Gelişen işçi hareketi, işçi sınıfının bağımsız bir sınıf kimliği kazanırsa eğer, nelere güç yetirebileceği konusunda ipuçları veriyor. Bizim narodnik-lerin kıbleye yüzdönmeleri de bundandır.

Denebilir ki, madem halkçılık pratikte bir çok eski anlayışını tersyüz etti, neden teorik temellerini de ortaya koyup özeleştirisini vermiyor? Cevabını bir aydının şu sözleriyle yorumlamak sanırım hiç yanlış olmayacak: "Eski düşünceler, paslı çivi gibidir. Sökülmesi çok güçtür."

D.Yalçın

Venezuela, Ürdün, Arjantin...
Yeni bir dönemin habercileri

H.Akarsu

Üç ay önce Venezuela halkı, IMF'nin ekonomik reçetelerine karşı başkaldırdığında devlet başkanı Andres Pérez alacaklı finans kurumlarına, emperyalist devletlere uyarıda bulunmuş; Latin Amerika'nın 410 milyar dolara ulaşan dış borçlarının ödenmesi için uygun yollar bulmadıkları takdirde, Latin Amerika'da Carakas'ın yoksul mahallelerindeki sosyal patalamalara benzer başka patlamalara cevap vermek zorunda kalacaklarını söylemişti. Çok geçmedi. Venezuela'da ölen 500 dolayında insanın kanı kurumadan, Nisan ayında Ürdün halkı IMF reçetelerine karşı direnişe geçti. İstikrar ülkesi Ürdün'de siyasi hayat altüst oldu. 30 Mayısta ise Carakas'ın yoksullarının başkaldırısına, Arjantin'in ikinci büyük kenti ve sanayi merkezi Rosario'nun yoksulları katıldı. Sosyal patlama çığ gibi büyüdü, yaygınlaştı. Aç insanlar, özellikle aç kadınlar, gençler ve çocuklar süper marketlere, yiyecek dükkanlarına, mağazalara saldırıp yağmaladı.

Devlet başkanı Alfonsin, derhal ülke çapında sıkıyönetim ilan etti. Bir ay süreyle temel hak ve özgürlükleri askıya aldı. Polis, silahlı güçler aç insanlara saldırdı. Olaylar bir-iki gün içinde 11 büyük şehire yayıldı, çatışmalarda 11 kişi öldü, yüzlercesi de yaralandı. Toplam tutuklu sayısı 1100'ü buldu.

Yiyecek mağazalarına saldırıp, yağma edenlerden bazıları: "Viski ya da şarap aramıyoruz. Yalnızca yiyecek birşeyler arıyoruz, karnımızı doyurmak için yiyecek arıyoruz" diye haykırıyorlardı.

Ekonomik çöküntü, kitlelerin hızlı ve yaygın yoksullaşması göreli bir siyasi istikrar ülkeleri olan Venezuela ve Ürdün'ü altüst etmişti. Arjantin ise siyasi istikrarsızlıklar ülkesi. Darbelerin, faşist diktatörlerin ardarda gelmesi kanıksanmış bir ülke. Şehir gerillacılığının '70'lerdeki merkezi. Bu yüzden 60 yıldan bu yana ilk kez, seçimle devlet başkanlığına gelmiş birinin yerini, gene seçimle başkasına devretmesi demokrasinin oturmuşluğuna yorumlanarak övülmüştü. Ne var ki kitleler sokağa dökülünce, bu oturmuş demokrasi, temel hak ve özgürlükler bir anda rafa kaldırıldı.

Arjantin, Latin Amerika'nın en zengin kapitalist ülkelerinden biri. Yıllarca Brezilya ile birlikte hızlı kalkınan, sanayileşen "üçüncü dünya" ülkelerine örnek gösterildi. Arjantin sanayisi ve tarımı önemli gelişmeler kaydetti. Ve hızlı gelişmesi oranında kapitalist gelişmenin, dünya kapitalist sisteminin hastalıklarını yaşamaya başladı. Özellikle 1980 sonrası yıllarda hızla yükselen dış borç yükü, Meksika, Brezilya, Venezuela ve diğer geri kapitalist ülkeleri batağa sürüklediği gibi, Arjantin'i de ekonomik çöküntüye, sosyal yıkıma götürdü. Emperyalist sömürü, eşitsiz ticari ilişkiler, uluslararası sermayenin talanı Arjantin'i tüketti. Dış borç yükü 59 milyar dolar gibi Arjantin ekonomisinin kaldıramayacağı boyuta çıktı.

Sermaye çoktandır Arjantin'i kendisi için güvensiz buluyor. Daha güvenli, daha yüksek kar getiren ülkelere, alanlara kaçıyor. Ülkenin toplam dış borcunun yarısına yakın sermeye, çeşitli kanallardan ABD'ye, uluslararası sermaye kurumlarının kasalarına yerleşmiş durumda. Enflasyon rakamlarının aylık ya da yıllık olarak değil, günlük verildiği ülkede, son 12 aydaki enflasyon %7000'i aşmış bulunuyor. Bu ortamda rantiyecilik, kap-kaççılık, döviz ticareti, vergi kaçakçılığı gibi bizde 12 Eylül döneminde, Özal'ın adıyla özdeşleşmiş her türlü "köşeyi dönme" yöntemleri, Arjantin'de sosyal-demokrat görünümlü Alfonsin'in iktidarı döneminde alabildiğine yaygınlaştı. Binlerce insanın, ilericinin, devrimcinin, komünistin kanına girmiş faşist cuntanın iflasının ardından, özgürlük ve demokrasi vaadleriyle seçimleri kazanan Alfonsin orta sınıflara, işçi ve emekçilere ne vaadettiği özgürlüğü, demokrasiyi ne de ekonomik iyileşmeleri sağlayabildi. Ekonomik çöküntünün yükünü ücretlilerin, çalışanların sırtına yükledi. Orta sınıflar hızla yoksullaştı. İşçiler ve emekçiler asgari yaşam standardının çok altında bir yaşam sürmeye zorlandı. Asgari ücret, Türkiye'dekinin yarısına, 50-60 mark düzeyin düştü. Böylece Alfonsin dönemi, sosyal kutuplaşmanın hızlandığı, yüzbinlerce insanın açlıktan çıldırarak yiyecek mağazalarına saldırdığı ve iktidarı Peronist muhalefete bırakarak noktalandığı bir süreç oldu.

Arjantin'de ne sosyal-demokrasi, ne de tutucu burjuva politikaları çıkmaza çare bulabiliyor. Sosyal ve ekonomik gelişmeler, resmi politikanın yüzünü çok kısa sürede açığa çıkarıyor. 14 Mayısta yapılan başkanlık seçimlerinde bol keseden atarak, yoksullara parlak gelecek vaadeden Peroncu Carlos Menem,

daha şimdiden, seçimlerin üzerinden bir ay bile geçmeden verdiği sözlerin çoğunu unutmuş görünüyor. 10 Aralıkta Alfonsin'den görevi devralacak olan Menem, Alfonsin'in "savaş ekonomisi" uygulama kararlarına, ülke düzeyinde sıkıyönetim ilan etmesine onay veriyor.

Peroncu milletvekillerini, Alfonsin hükümetinin parlamentoya sunduğu her türlü kararlara, tasarılara oy vermeye çağırıyor. Ve olayları "bir avuç kışkırtıcı"nın çıkardığını iddia ediyor. Peroncu sendikaların, görevini erkenden devralmasını istemelerine rağmen, kazandığı başkanlık görevini üstlenmekten korkuyor.

Şimdilik gerek sosyal-demokrat Alfonsin, gerekse tutucu Carlos Menem açların başkaldırısının suçunu, son seçimlere birlik olarak katılan ve parlamentoya girmeyi başaran solun önderlerinin, militan ve taraftarlarının sırtına yıkmış bulunuyorlar. Sol birliğin, parlamentoya girme hakkını elde etmiş başkanını ve yüzlerce militanını tutuklatıyor. Türkiye'de Venezuela'da, Peru'da vb. ülkelerde yönetici sınıfların yıllardır tezgahladıklarına benzer oyunlar, politik ikiyüzlülükler Arjantin'de sosyal-demokrat ve sağ muhalefet eliyle sahneleniyor: Kapitalizmin çıkmazını gizlemek, rejimi ayakta tutabilmek için bir şamar oğlanı, bir öcü bulma, ya da yaratma...

Arjantin, dünyanın başlıca tahıl üreticisi 5 ülkeden birisidir. Milyonlarca ton buğday, mısır, arpa ihraç ediyor. Ve gene bu ülke, dünyanın başlıca et ve et mamulleri üreticisi ülkelerdendir. Avrupa'nın dev marketlerinin et reyonları, türlü türlü Arjantin et ürünleri ile doludur. Ucuz fiyattan alıcı bekliyor.

Ama Arjantin'de yüzbinler bir lokma ekmek, bir öğünlük yiyecek bulabilmek için ölümü göze alarak yiyecek mağazalarına saldırıyor, fırın deliyor!...

"Bir öyle şaşılası
dünya ki burası,
balıklar kahve içerken,
çocuklar süt bulamıyor.
İnsanları sözle besliyorlar,
domuzları patatesle..."

Kapitalizmi kapitalizm yapan bu çelişkiler, emperyalizmi emperyalizm yapan bu talan sistemi geri ülkeleri ve halklarını yıkıma götürüyor. Önümüzdeki dönem, Venezuela, Ürdün, Arjantin'dekine benzer sosyal patlamaların yaşandığı dönem olacaktır. Mesele bu sosyal çelişkileri, huzursuzlukları ve patlamaları doğru devrimci hedeflere yöneltebilmektir.

Süpermarketleri bekleyen askeri birlikler

Panama'da suni kriz

C.Kaynak

ABD yönetimi Filipinler ve Haiti'de yakın geçmişte tezgahlanan senaryoların bir benzerini Panama'da aynı kolaylıkla uygulayamamanın ezikliğini yaşıyor. Hawai adalarında ölüm döşeğinde son günlerini sayan Markos ve Fransa'nın Akdeniz sahilinde parlak bir erken emeklilik geçiren Duvalier, zamanlarında, emperyalizmin güvenilir ve sadık dostlarıydılar. Fakat gün geldi, her iki diktatöre karşı gelişen kitlesel muhalefet emperyalizmi at değiştirmek zorunda bıraktı. Emperyalizm çıkarlarını beklenmedik bir tehlikeden kurtarmak için dostlarını en kötü günlerinde, ansızın ve bozuk para gibi harcamakta tereddüt etmedi.

Bir yıla yakın bir süredir kısmen benzer bir durum Panama'da yaşanıyor ve henüz bir çözüm bulunamadı. Sorun basit bir ifadeyle şöyle özetlenebilir. ABD Reagan yönetiminin son aylarında Panama'nın güçlü adamı general Noriega'ya "git!" dedi ve o da, "gitmiyorum! Gelin de görün!" diye gitmemekte direniyor. ABD Noriega'ya bir çok suçlama yöneltiyor; askersin, diktatörsün, üstelik Narko-diktatör, demokrasiye saygılı davranmıyorsun, serbest seçim düzenlemiyorsun vb. Bu suçlamaların hepsi doğru, ama Noriega dün bunları yaparken Bush'un özel dostuydu, iyiydi de neden bugün narko-diktatör oluyor? ABD'nin bu tür rezaletlere bulaşmamış kaç tane devlet yöneticisi dostu var?

İstenen bir seçimdi geçenlerde Noriega onu da düzenledi, ama yine olmadı. Yok seçimler "şaibeli" geçmiş. İnanılacak gibi değil. Düşünebiliyor musunuz ABD Panama başkanlık seçimlerini yerinde izlemek için ondan fazla gözlemci heyet gönderdi, hatta iki tanesini eski başkanlar Ford ve Carter yönetiyordu. Sonuçlar henüz alınmadan "sahte oldu, kabul değil" diye figan kopardılar. Hatta Bush muhalefet adayını Panama başkanı ilan etti. Neden ABD aynı hassasiyeti başka yerde göstermiyor? Pinochet, Evren it sürüsü generaller aynı numarayı yaparken! Ayrıca ABD Panama'ya derhal diplomatik ve ekonomik ambargo uygulamakla da kalmadı, ülkeyi doğrudan işgale hazırlandı. 14 Mayısta Panama halkı genel greve çağrılarak patlak vermesi umulan ve hesaplanan iç karışıklıklar bahanesiyle işgal edilmesi düşünülüyordu. Fakat bu denli ve açıkça ulusal onuru çiğnenen Panama halkı ABD'nin çağrılarına aldırış etmedi ve genel grev girişimi tam bir fiyaskoyla sonuçlandı. Böyle olunca da ABD Granada'da yaptığını Panama'da tekrarlamaya cesaret edemedi.

Nedir işin iç yüzü, bunca gürültünün esas sebebi? Panama kanalının bulunduğu bölge halen ABD'nin egemenliği altında. Bölgede 14 ABD üssü ve 35.000 ABD askeri bulunuyor, kısacası ABD için çok önemli askeri bir laboratuvar. Ayrıca kanal bölgede stratejik açıdan can alıcı bir öneme sahip, elbette işin mali yönü varçünkü kanaldan geçiş paralı, büyük bir gelir kaynağı.

ABD ve Panama arasında geçmişte imzalanan bir anlaşma gereğince kanal bölgesinin kontrolü gelecek yıl Panama hükümetinin egemenliği altına geçecek. Böyle olunca ABD sınırlı da olsa bu günkü imtiyazlarının bir kısmından vazgeçmek zorunda kalacak. Fakat ABD'nin istediği hukuken geri çekilmek, ama fiilen egemenliğini sürdürmek. Onun için ABD'nin Panama'da üzerine uzun vadeli hesaplar yapılabilecek "ağırbaşlı", "oturaklı", "meşru" bir yönetime ihtiyacı var. Bu nedenle biraz istikrarsızlık arzeden Noriega'yı kovalayıp yerine işlerine daha iyi yarayabilecek birini getirmeyi hesaplıyor. Ama şimdilik başarılamadı. Belki ilerde aniden anti-emperyalist kesilen narko-diktatör Noriega'ya bir iyilik düşünülür. Bir zamanlar Nikaragua hükümetine karşı savaşan karşı-devrimci Contras gerillalarına yardım götürmek için Honduras'a inen ABD askeri uçakları dönüşte Noriega'ya uğrayıp ABD esrar kaçakçılarının emanetlerini teslim alarak döndüklerinde Noriega narko-diktatör değildi, tersine zamanın başkan yardımcısı Bush'un "Sevgili dostu"ydu, ama efendilerinin emirlerine uyınamaya başlayınca "en rezil diktatör" ilan edildi. Bu suni bir kriz değil midir?

Federal Almanya'da 18 Haziran 1989'da yapılacak olan Avrupa Parlamentosu seçimleri vesilesiyle Almanya Marksist Leninist Partisi (MLPD), Almanya Komünist Partisi (KPD) ve bu partilere yakın çeşitli örgüt, girişim, kişiler ile ATİF/ATİK, Devrimci İşçi ve EKİM tarafından imzalanan ve F.Almanya'da genişçe dağıtılan bildiriyi aşağıda yayınlıyoruz.

17 Haziran 1989
Tekellerin Avrupa'sına karşı eylem birliğine çağrı

Tekellerin ve büyük bankaların Avrupa'sına hayır!. 17 Haziranı "anti emperyalist birlik günü"ne çevir!.

Bir Avrupa fırtınası dönüyor ortalıkta. Bu fırtına tekel merkezleri ve banka saraylarında, Avrupa Topluluğu koltuklarında ve hükümet sıralarında estiriliyor. İç pazar ve böylece daha fazla kar beklentisi sermayenin nabzının daha da hızlı çarpmasına yol açıyor.

Yeni üretim teknolojilerinin devreye sokulması gerçeği emperyalist güçler arasındaki rekabet ve güç mücadelesinin büyük bir keskinlikle sürdürülmesine yol açtı. Önce Avrupa -sonra bütün dünya parolasıyla Alman emperyalizmi iki dünya savaşına sebep oldu.

Yalnız Avrupa fırtınası haddini aşarak halkı geçmek istemiyor. Alman halkının %50'den fazlası iç pazarı reddediyor. Fakat yükselen eylemler bu büyük güç olma politikasının bazı sonuçlarına yöneliyor: ücretlerin kısıtlanması, haftasonu çalışması, sosyal yardımların kısaltılması, suların zehirlenmesi, nükleer projeler, alçak uçuşlar ve askerlik süresinin uzatılması.

Avrupa'da ve dünyada bir numara olmak bizim işimiz değildir. Anti-emperyalist direniş enerjik bir biçimde bütün olarak Avrupa planlarına karşı yönelmek zorundadır. Yoksa:

* Ücretler ve çalışma koşulları Avrupa çapında en düşük düzeye mi indirilsin?
* Avrupa Topluluğunda bugünden 16 milyon olan işsizler ordusunun sayısı daha da mı yükselsin?
* Doğal çevre bir kaç tekelin azami karı için tarhip mi edilsin?
* Tarım tekellerinin çıkarları için dört milyon küçük ve orta köylü iflasa mı sürüklensin?
* Grev karşıtı yasalar, Avrupa polisi ve artan devlet terörü ile demokratik haklar kısıtlansın mı?
* Avrupa Topluluğu Jäger 90 savaş uçakları ve atom füzeleri ile silahlanan üçüncü bir süper güç mü olsun?
* Gelişmekte olan ülkelerde yeni sömürgeci politika artarak devam mı etsin?
* Faşistler milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı ortamında şahlansınlar mı?

Hayır söyleyen herkes Avrupa planlarına ve Avrupa Topluluğu iç pazar projesine de hayır demelidir.

İşçi ve memurlar, kadın ve erkekler, genç ve yaşlı, yabancı ve Alman arkadaşlar, işsizler, küçük ve orta köylüler, öğrenciler, öğretmen ve sanatçılar, barışseverler, demokratlar, sosyalistler, komünistler, anarşistler, anti-faşist ve uluslararası dayanışma gruplarının üyeleri, kenetlenin.

17 Haziran 1989 başlangıç olsun. Bu günü gerici ve faşistlere bırakmayalım.

Avrupa topluluğundan dışarı! Avrupa Topluluğu dağıtılsın!

Nato'dan dışarı! Bütün askeri bloklar dağıtılsın!

Barış ve halkların dostluğu için!

Bir kömür işçisinden...

(Baştarafı s. 12'de)

istemelerine rağmen, bunu gerçekleştiremediler. Ayrıca işyeri temsilcilerini kursa gönderip süpyen şöför (şöför başı) olmalarını sağladılar ve başka insanların bu işi talep etmelerinin önüne geçtiler. Böylece işyeri baştemsilcisini hem işçi hem de işveren temsilcisi durumuna getirdiler.

Bizim alınterimizden kesilen paraları har vurup harman savuran bu ağalara gereken cevap verildi. 18 Mayıs 1989 tarihinde yapılan delege seçimlerinde, yönetimdeki sendikacılar seçimleri kaybettiler. Himdi sıra şube yönetiminde..

Kahrolsun Sendika Ağaları!

Yaşasın işçilerin Devrimci Birliği!

Ekim'e bir kömür işçisinden selamlar

Bursa-Orhaneli

Bir konferanstan izlenimler

5-6 Mayıs tarihlerinde Fransa'nın Albi kentinde Avrupa Politikası ve Avrupa'nın geleceği adlı bir konferans düzenlendi. Avrupa'nın geleceği, sorunları ve çözümlerini görüşmek ve tartışmak amacıyla, çeşitli ülkelerden 100'ün üzerinde tanınmış milletvekili ve diplomat kültür merkezinde toplandı.

Konferansta Türkiye'yi Paris Büyükelçisi İlter Türkmen temsil etti. İlk oturumda söz alan İlter Türkmen, kendine özgü üslubuyla, Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğundan beri demokrasiye bağlı kaldığını ve zaten "tek parti"den çok "partili" sisteme geçmesinin en büyük nedeninin demokrasiye bağlılık olduğunu anlattı. Bugün de, çokkısa süre askeri bir dönemden sonra, tekrar demokrsiye geçildiğini ve Türkiye'nin çağdaş demokratik bir ülke olduğunu vurguladı.

Sorunlar bölümüne gelindiğinde de İlter Türkmen'in başlangıçtaki rahatlığı giderek kayboldu. İlter Türkmen'in başlangıçtaki rahatlığı giderek kayboldu. İlter Türkmen'i en çok sıkıştıran sorular şöyle sıralanabilir.

1- Ermeni katilamı ve T.C.'nin yaklaşımı.
2- Kürdistan ve T.C.'nin Kürtlere yaklaşımı.
3- İnsan hakları ve T.C.'nin yaklaşımı.

Sorular ve cevaplar için tekrar kürsüye gelen İlter Türkmen, Ermeni katliamıyla ilgili soruya pişkince, "olayın bir kışkırtma" olduğunu, Osmanlı yönetrni döneminde geçtiği ve bu nedenle T.C. devletini bağlamadığı şeklinde, T.C.'nin resmi ağzına uygun ikiyüzlüce bir cevap veri. Kürtlerle ilgili soruya yaklaşımı daha da ilginçti. Türkiye'de yaşayan Kürtlerin varlığını dahi kabul etmeyen büyükelçi, konu Iraklı mülteci Kürtlere geldiğinde, birden insan hakları savunucu pozuna büründü. "T.C. Iraklı Kürtlere kapılarını sonuna kadar açmış ve onlara gereken her türlü yardımı yapmıştır."

İnsan hakları ve cezaevleri ile ilgili soruya geldiğinde büyükelçinin taktiği belli olmuştu. Mümkün olduğunca konuya girmemek, gerektiğinde es geçmekti amacı. Bu konudaki soruların bir Nazilli cezaevinin son durumu ve de cezaevinde sağlığını yitiren Aysel Zehir'e neden hala pasaport verilmediği idi.

Türkmen ciddi cevap vermeyince, konferansı yöneten tarihçi yazar Alain Finkilkraut, büyükelçinin sözünü keserek İrlanda'da gerillaların ölüm orucunda öldüklerinde, İngiltere hükümetinin tutumun anlatarak, onların dahi anti-demokratik davranışları olduğunu belirtti. Türkmen'i yalan söylemekten vazgeçmeye ve gerçekleri acı da olsa kabul etmeye çağırdı. Bu esnada Türkiyeli bir işçide tartışmaya girerek Aysel Zehir'in sağlığının cezaevinde ölüm orucu esnasında bozulduğunu, bu dönemin İlter Türkmen'in dışişleri bakanlığının hemen sonrasına rastladığını, Paris'te Aysel Zehir'le dayanışma kampanyası sırasında Paris İnsan Hakları Derneğği ve Uluslararası Af Örgütü Paris Şubesinin T.C.Paris Konsolosluğu nezdinde girişimlerde bulunduğunu ve bu eylemde 4 devrcimcinin ölüm orucunda öldüklerini anlatarak büyük elçiyi epey terletti.

" İlter Türkmen'in elindeki kanlara iyi bakın denildiğinde ise büyükelçinin hali görülmeye değerdi doğğrusu. Bu esnada İngilitereli yazar Michael Ignatiff ve Fransız tarihçi yazar Alain Finkielkraut gülmekten kendilerin alamadılar.

Konferans'ta bulunan *Kozmopolit* gazetesinden bir bayan gazeteci, konuyu Avrupa Parlamentosu Dışişleri Temsilcisi Yardımcısı Monsieur Salvie'ye götürmesini talep etti. Yazılı ve sözlü başvurumuz sonucu Monsieur Salvie, konuyu bir kaç hafta sonra genelde Türkiye'yi ilgilendiren genişletilmiş toplantıda gündeme getireceğini kabul etti.

Ahmet Vural
6 Mayıs 1989
Albi-Fransa

Gelecek için ölümü bilinçle kucaklayanları
SAYGIYLA ANIYORUZ

"Yoldaşlar; 47.gün olan bugünde artık vedalaşmanın zamanı geldi sanırım. Gerçi bu vedalaşmanın kağıt üzerinde kalacağına ve zaferle birlikte kucaklaşıp mücadelemize birlikte devam edeceğimize inancım hiç zayıflamadı. Ama her sonucu düşünerek bu görevi de yerine getirmek gerekiyor..."

"Arkamızdan bizleri çok övüp toprak altında yüzümüzü kızartmayın olmaz mı? Devrim, sosyalizm ve sınıfsız toplum yolunda üstüme düşen görevi yerine getirmekten mutluluk duyuyorum."

Mehmet Fatih Öktülmüş

"Bizler bu kavgada ne ilk, ne de son olacağız."

"Böylesine şerefli, onurlu bir görevin bana verilmesini inançla karşılarken, bu kararımda hiçbir tereddüt ve karamsarlığa yer vermeden, tarihsel bir görevi yerine getirdiğim bilinciyle ölümü coşkuyla kucaklayacağım."

Hasan Telci

"Dünyanın yakılmasını en çok biz dert ediyoruz, ama, arkamızda bu yangını insanlık yararına çevirecek ve söndürecek nesillere olan sonsuz güvenimiz, bizleri rahatlatıyor."

Haydar Başbağ

"Biz kara toprak gibi verimli devrim tarlasına düşen tohumlarız. Bir çok filizlerimiz olacak."

Abdullah Meral

Dünya emeğin olmalı

(Başlarafı s.40'da)

külerle çağırdı. Burjuvaziyi ve ülkenin burjuva hükümetlerini bu ezgilerle kınadı.

Pottier, 1871'de büyük Paris Komünü'ne üye seçildi. 3600 seçmenin 3352'sinin oyunu aldı. Şair, bu ilk proleter hükümetin aldığı tüm komün tedbirlerine katkıda bulundu.

Komün'ün çöküşü üzerine Pottier, önce İngiltere'ye, sonra da Amerika'ya sığınmak zorunda kaldı. Ünlü "Enternasyonal" türküsünü 1871 Haziranında, diğer bir deyimle kanlı Mayıs yenilgisinden hemen sonra yazmıştır.

Komün ezilmiş... ancak Pottier'in "Enternasyonal"i Komün'ü bütün dünyaya yaymıştır. Ve Komün şimdi her zamankinden çok daha canlıdır.

Pottier 1876'da sürgündeyken "Amerikan işçilerinden Fransız işçilerine" adlı bir şiir yazdı. Burada, işçilerin kapitalizmin boyunduruğu altında yaşamalarını, sefaletlerini, kölece çalıştırılmalarını, sömürülmelerini, davalarının yakın zaferine duydukları kesin güvenci betimledi.

Pottier Komün'den ancak dokuz yıl sonra Fransa'ya döndü ve hemen " İşçi Partisi"ne girdi. İlk şiir kitabı 1884'de çıktı. 1887'de çıkan ikinci kitabı "Devrimci Türküler" adını taşıyordu.

İşçi şairin diğer türküleri ölümünden sonra yayınlandı.

8 Kasım 1887 günü Paris'li işçiler Pottier'in cenazesini kurşuna dizilen Komüncülerin defnedildiği Pere-Lachaise mezarlığında uğurladılar. Polis kanlı bir saldırı düzenleyerek işçilerin taşıdığı kızıl bayrağı almaya çalıştı. Cenaze alayına büyük bir kalabalık katılmıştı. Her yandan "Yaşasın Pottier" sesleri yükseliyordu.

Pottier yoksulluk içinde öldü. Ancak arkasında gerçekten ölümsüz bir anıt bıraktı. O, **türkü aracılığıyla propogandacıların** en büyüklerinden biriydi. İlk türküsünü yazdığında sosyalist işçiler bir avuçtular. Bugün milyonlarca proleter Eugene Pottier'in **tarihsel** türküsünü biliyorlar." (Lenin, Eserler, C.36, s.197-198, Almanca baskı)

Eugene Pottier

Dünya emeğin olmalı!

Sosyalist işçi hareketinin savaşım türküsü "ENTERNASYONAL", bundan tam 118 yıl önce, Haziran 1871'de, Paris komünarı EUGENE POTTIER tarafından yazıldı. "ENTERNASYONAL" 1888'de PIERRE CHRETIEN DEGEYETER tarafından bestelendi. Melodisi ise, 1915 yılında ölen Lile'li işçi ADOLF DE GEYTER tarafından yapılmıştır.

Aşağıda Eugéne Pottier'in ölümünün 25.yıldönümü dolayısıyla Lenin'in Pravda'nın 2.sayısında (Ocak 1913) yazdığı yazıyı yayınlıyoruz.

EUGENE POTTIER

(Ölümünün 25. Yıldönümü İçin)

V. İ.Lenin

Ünlü işçi türküsü Enternasyonal'in ("uyan artık uykudan uyan, uyan esirler dünyası") yazarı işçi-şair Eugene Pottier öleli, Kasım 1912'de, tam 25 yıl oldu.

Bu türkü bütün Avrupa dillerine çevrilmiştir. Hem sadece Avrupa dillerine değil, bulunduğu ülke neresi olursa olsun, yazgı nereye sürüklerse sürüklesin, ülkelerinden uzaklarda dilini bilmediği bir yerde ne kadar yabancılık duyarsa duysun, bilinçli bir işçi ünlü "Enternasyonal" türküsüyle bir çok arkadaş, bir çok dost edinebilir.

Bütün ülkelerin işçileri, savaşımlarının öncüsü olan işçi-şairin türküsünü tekrar ele almışlar ve bu türküyü işçi sınıfının bütün dünyada söylenen türküsü haline getirmişlerdir.

Bugün bütün ülkelerin işçileri Eugene Pottier'i saygı ile anıyorlar. Şairin karısı ve kızı hala sağdır ve "Enternasyonal" yazarının tüm yaşamı boyunca çektiği gibi aynı yoksulluğu çekiyorlar. Eugene Pottier 4 Ekim 1816'da Paris'te doğdu. Pottier "Yaşasın Özgürlük" adlı ilk türküsünü 14 yaşındayken yazdı. 1848'de işçilerin burjuvaziye karşı giriştikleri büyük mücadelede barikatlar üzerinde döğüştü.

Pottier yoksul bir ailenin çocuğuydu ve tüm yaşamı boyuncaekmeğini önce ambalaj işçiliği, sonra da kumaş baskıcılığı yaparak kazanan yoksul bir insan, bir proleter olarak kaldı.

1840'dan itibaren Fransa'nın bütün önemli olaylarına karşı kavga türküleriyle tepki gösterdi. Geride kalanları bu ezgilerle uyardı, işçileri birleşmeye bu tür-

(Devamı s.39'da)

ENTERNASYONAL

Uyan artık uykudan uyan
Uyan esirler dünyası
Zulme karşı hıncımız volkan
Kavgamız ölüm dirim kavgası
Mazi ta kökünden silinsin
Biz başka alem isteriz
Bizi hiçe sayanlar bilsin
Bundan sonra her şey biziz

Bu kavga en sonuncu
Kavgamızdır artık
Enternasyonalle
Kurtulur insanlık

Tanrı, Paşa, bey ağa, sultan
Bizleri nasıl kurtarır
Bizleri kurtaracak olan
Kendi kollarımızdır
İsyan ateşini körükle
Zulmü rüzgarlara savur
Kollarının bütün gücüyle
Tavı gelen demire vur

Bu kavga en sonuncu
Kavgamızdır artık
Enternasyonalle
Kurtulur insanlık

Hem fabrikalar hem de toprak
Her şey emekçinin malı
Tufeyliye tanımayız hak
Dünya emeğin olmalı
Cellatların döktükleri kan
Kendilerini boğacak
Bu kan denizinin ufkundan
Kızıl bir güneş doğacak

Bu kavga en sonuncu
Kavgamızdır artık
Enternasyonalle
Kurtulur insanlık